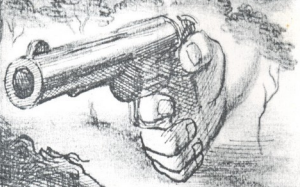

გიგო
ნინა შვილი

რომანი

საბავშვო
ლიტერატურის

გიგო ნინაშვილი

სიყვარულის ტრაგედია

თბილისი. გამომცემლობა სატი
2002 წელი

წინამდებარე წიგნი „სიყვარულის ტრაგედია“ ჩემი მერვე წიგნია. რომანი ცხოვრებისეულია. იგი აგებულია სიმართლეზე. მასში სინარულიც არის და მწუხარებაც. არიან უარყოფითი და დადებითი გმირები. ერთნი, რომლებიც სიკეთეს და სიყვარულს ემსახურებიან და მეორენი — უზნეოები, წუთისოფლის ხორცმეტი ადამიანები, რომლებიც ხელს უშლიან მშვიდობიან მოსახლეობას. კეთილშობილნი კი ცდილობენ არაფრის მქონენი ცხოვრების არენაზე გამოიყვანონ ის ადამიანები, რომლებიც ცხოვრების სიტუაციაში გარყვნილობაში და სიბინძურეში ჩაითრია.

ვფიქრობთ, ჩვენი მაღალი მოთხოვნების მკითხველი ყველაფერს სწორად გაიგებს და სამართლიანი მსაჯულიც იქნება.

ა. გაბელაია

რედაქტორი გივი ბუთხუზი
მხატვარი ზალიკო სულაკაური
კორექტორი ნინო ნარიმანიძე

წიგნი იბეჭდება ავტორის ხარჯით

ფასი 2.0 ლარი

სიყვარულის ტრაგედია

რუსეთისა და საქართველოს საზღვარი ძირითადად კავკასიონის მთებზე გადის. იგი მაიკოპიდან იწყება და გრძელდება დერბენტამდე. ჩაომტაცი სანახავია ეს მთები თავისი მწვერვალებით, იალალებით, ალპური საძოვრებით, კლდეებზე გადმომქუხარე ქაფქაფა წყლებით, რომლებიც რწყავს ბარის რაიონების ნათესებს, ბალ-ვენახებს... ყვარლის რაიონშია ახალსოფელი, სადაც მე დავიბადე. მის მთებიდან გადმოქუხს ეს მდინარეები. მარჯვნივ — ავანის ხევი, მარცხნივ — შოროხევი. დიახ ეს მდინარეებია, ბავშვობისას პაპანაქება სიციხით გახურებულ გულს რომ მიგრილებდნენ. ამ მთებმა და სოფელმა ჩამინერგა ერის სიყვარული. ჩემს ტანზე ამ მდინარეების წყალს ჩაურეცხნია ოფლი და მტკერი. ახლაც მიზიდავს სოფლის ნაბაღრები. ოდესღაც. ხევისგან მიტაცებულ გავერანებულ გამოუყენებელ ადგილებზე ხელგამრჯე გლეხებისგან ხელმეორედ გაშენებული ბალ — ვენახებია. ჩამოუკაფავთ უნაყოფო ხეებზე ახორხლილი ღიჰნარი და ახლა უფრო მკაფიოდ გაისმის მგალობელ ფრინველთა დამატკობელი ხმები, დიახ, იგია გულს რომ მიტკობს და გრძნობებს მიაძებს, იქ რომ გავივლი ასე მგონია, ვჯეილდები.

მეორე მსოფლიო ომი ჩემს ბავშვობისას დაიწყო და, რა თქმა უნდა, როგორც სხვები, მამაჩემიც, ჯარში წაიყვანეს. ვენახის დამუშავება დედას და ბავშვებს დაგვეკისრა. მაისი იყო და გაფოთლილ ვაზზე ბუდე ჰქონდა ბუღბუღს გაკეთებული. ვენახს, რომ ვთოხნიდი, მისი გალობა არა მარტო გულს, სულსაც წვდებოდა. თითქოს იმ მძიმე შრომას მისი გალობა მიმსუბუქებდა, გულს ისე მილალებდა, სულს ისე მიტკობდა, დილით უთენიაზე ჩავდიოდი. მისი გალობა რომ მომესმინა, და ვენახში მუშაობასაც ადრე ვიწყებდი. მართალია, ბუნება მკაცრია და მაცდური, მაგრამ უნდა ითქვას, რომ წუთისოფელი უმისოდ არად ჩაითვლება. ყოველივე ლამაზს თავისი მეხობტე ჰყავს და ბუნებაც მათ რიგებს მიეკუთვნება.

ჩვენი კლასის ბავშვები ვედავებოდით პარალელური კლასის მოსწავლეებს, რომ ჩვენს კლასში უფრო ლამაზი და

ნიჭიერი გოგოები არიან, ვიდრე თქვენს კლასშიო. თან ერთი მეორეს ვუმტკიცებდით აი ის გოგო როგორი ლამაზიაო. ამ შექების გამო ლამაზი ბავშვების მშობლები ჩიოდნენ დამრიგებელთან. დამრიგებელი კი ჩვენ გვამართლებდა, მშობლებს ეკითხებოდა შენი ბავშვისათვის ფიზიკურად ხომ არაფერი დაუშავებიაო? დედის შეკითხვაზე ბავშვი რომ ეტყოდა არა დედა არაფერი დაუშავებიაო. დამრიგებელი მშობელს ეტყოდა რას ერჩით ბავშვებს, ეამაყებათ თავიანთ კლასში ლამაზები რომ არიანო. ეს მოზარდი ბავშვების საქციელია და ამას ჩვენ ვერ დავუშლითო. დრომ განვლო. ჩვენ უკვე მეოთხე-მეხუთე კლასის მოსწავლეები ვართ და გვესმის პერვე-მეცხრე კლასელებზე, რომ იმას ის უყვარს, მავანს კი ისაო. მართლაც, მეცხრე კლასში, ერთი უაღრესად შესაფერი წყვილი იყო. ბიჭი მაღალი, ნორმალური სიმსუქნის, მოხდენილი სახის, შავი თვალებით, გოგო ეშხით, ტანფენით მისი შესაფერი ყველაფრით. ერთი სიტყვით. ამ იდეალურ წყვილს სიყვარულის რომანი მეხუთე კლასიდან გაუბამთ. გოგო ფრიადოსანი, ბიჭი სამოსანი. სექტემბერია. ახალი დაწყებულია მეცადინეობა. მეშვიდე კლასში დასვენებაზე ფანტიაობა უთამაშიათ. მსაჯული თინათინი ყოფილა და ამის პატრონმა რა გააკეთოსო ბანკიორს, რომ დაუძახნია შეყვარებულ მსაჯულს უთქვამს, საზამთრო გულით მინდა, ფულს მივცემ საციქელის პატრონს წავიდეს დუქანში, იყიდოს და მოიტანოსო. გამოაჩინეს და საციქელის პატრონი მსჯავრდებულის შეყვარებული აღმოჩნდა. არჩილამ წასვლაზე უარი არ თქვა. ახლავეო და წასვლა დააპირა, მაგრამ შეყვარებულმა შეაჩერა, თუ მე ფულს არ გამომართმევ, შენ მოტანილ საზამთროს არ შეეჭამო. გამოართვა ფული არჩილამ და წავიდა. დუქანიც იქვე ახლოს იყო, სადაც ხორცი, ყველი, თაფლი და საზამთრო იყიდებოდა. დამთავრდა დასვენება, დაიწყო გეოგრაფიის გაკვეთილი. მასწავლებელმა გადაშალა სია და, მისი გვარი რომ ამოიკითხა, მოსწავლეებმა სთხოვეს არა არ დაუწერო, მასწავლებელო, ახლავე მოვაო.

—იქნებ ჩემი გაკვეთილი არ უსწავლია და იმიტომ არ დამესწროო?

—მასწავლებელი როდის იყო, რომ იმან გაკვეთილი არ იცოდა?

—მაშ რატომ არ მეუბნებით, სად წავიდა?

ამისი თქმა და არჩილამ შემოაღო კარები და შემოიტანა აქეთ-იქიდან იღლიებში ამოდებული ორი ათ-ათ კილოიანი საზამთრო. დააწყო მაგიდაზე, ჯიბიდან ყასაბის დანაც ამოიღო და საზამთროში ჩაასო.

—რა არის ბავშვებო ეს? — ხელის მინიშნებით ჰკითხა მასწავლებელმა ბავშვებს.

—საზამთროა მასწავლებელი. — უპასუხეს ბავშვებმა და ბავშვებთან ერთად მასწავლებელმაც ჩაიცინა.

—ვიცი, რომ საზამთროა, ბავშვებო, მაგრამ ვისია, ვინ დაგავალათ, რატომ არ იტყვიან?

—თქვენთვის არის მას, თქვენ საპატივცემულოდ.

—მე როდისა ვთქვი, საზამთრო მინდა-მეთქი?

ბოლო მერხიდან ადგა ერთი მოსწავლე და მიმართა

—არა, მას, თქვენ ვინ გაბრალდებთ? თქვენ არ გითქვამთ. მაგრამ თინათინმა თქვა საზამთრო მინდაო.

—მერე? თქვენც შეუსრულეთ, სომ?

—შეყვარებულნი არიან თინათინი და არჩილი მასწავლებელი და ბრუციანი ბავშვი რომ არ გაუჩნდეს, ჩვენც შევუსრულეთ.

—მართლა თინათინ?

—ღიას, მასწავლებელი, მაგრამ ამ საზამთროებს არავითარი კავშირი არ აქვს შეყვარებასთან.

— ყოჩაღ, ბავშვებო!

— მასწავლებელი, ჩვენ დასვენებაზე ფანტიაობა ვითამაშეთ. მსაჯულად მე ვიყავი და წასვლა მაგას ერგო, მე ორმოცდაათი კაპიკი მივეცი, საზამთრო რომ ეყიდა და არჩილმა კი ორი მანეთის საზამთრო მოიტანა.

—არა, მას, მელუქნესთვის ფული არ მიმიცია. აი თინათინის ფული, — თქვა და ფული მასწავლებელს მაგიდაზე დაუდო. — მე რომ გავედი, მასწავლებელი, საზამთროთი დატვირთული მანქანა ღუქანთან იდგა. გადმოცლაში მივეხმარე და თავად მისმა ბიჭმა მომატანა აქამდე.

-ახლა ნება მომეცი, მასწავლებლო, საზამთრო დაგვჭრა, დროზე შევეუსრულოთ თინათინს გულის ნამდომი, რომ ბავშვი მართლა ბრუციანი არ გაუჩნდეს.

კლასში რამდენიც იყვნენ, თავისი ჩათვლით, თავად მასწავლებელმა თითოეული საზამთრო იმდენ ნაწილად გასჭრა. იმ დღეებში წვიმიანი ამინდები იყო და საზამთროც ცივი აღმოჩნდა და გემრიელად შეექცეოდნენ.

გავიდა წლები. ბავშვებმა დაამთავრეს სკოლა და უმაღლესში სწავლის გაგრძელებას ნაადრევი სიყვარული ამჯობინეს. არჩილი და თინათინი დაოჯახდნენ, სულ მალე ცალკე ცხოვრება მოიწადინეს. აიშენეს ორსართულიანი ბინა, გამოეყო არჩილი მშობლებს და ერთობლივი შეხმატკბილებით ცხოვრობდნენ. არც თუ ცუდათ. არჩილას სოფლის მეურნეობასთან ერთად ვაჭრობაც ესერხებოდა. დროა დრო გაუსხლტებოდა საშინაო საქმეს და მოსკოვიდან ჩამოჰქონდა უძვირფასესი ბავშვების ჩასაცმელი და ჰყიდიდა მეზობელ სოფლებში უნდა ითქვას, რომ თინათინი თავის ჩასაცმელებს კარგად იხდენდა გემოვნებით იცვამდა ახალ სამოსში, როგორც დედოფალი, ისე გამოიყურებოდა. შეეძინათ ორი ბიჭი, არჩილის და ერთი თბილისში ცხოვრობდა და ყოველ წელს ბავშვები მთელი კვირით არჩილს ქალაქში მიჰყავდა ცირკისა და ზოოპარკის სანახავად. თინათინის მეზობელი მოხუცებული ქალი მარიამი, საქმეს რომ მოითავებდა, მას სასაუბროდ შინ ესტუმრებოდა ხოლმე. მოეფერებოდა, შეაქებდა. არჩილი ბედნიერია, შვილო, ასეთი კარგი ქალი რომ შეხვდი. ნეტა ჩემ ბიჭსაც შეახვედრა შენისთანა კარგი გოგო. ეს მოხუცებული თინათინთან ხშირად ასე იტყოდა ხოლმე.

ალბათ, დედა-შვილს ხშირად შინაც ჰქონდათ ასეთი საუბარი. შვილს ჩააგონებდა: აი, ასეთი გოგო უნდა მოიყვანო. ასეთი ჩაგონება არ არის ლამაზი. ასეთი საუბრით ბევრი ტკბილი ოჯახი დანგრეულა. თინათინმა შენიშნა, რომ რამდენჯერაც აივანზე ან ეზოში საქმიანობდა დავითი მას თვალს ადევნებდა. ცდილობდა, თინათინთან დაახლოებას, მასთან საუბრის გაბმას. ეს იმ დღეებში ხდება, როცა არჩილი შინ არ არის. ერთ წელიწადს ყურძნის ბარაქიანი მოსავალი მოვიდა. ხალხმა მოკრიფა, დაწურა... დათიკოს მამა-პაპისგან

დანატოვარი არყის გამოსახდელი ქვაბი ჰქონდა და არჩილს სთხოვა, შენი ეზო უფრო ფართოა და გთხოვ არყის გამოსახდელი ქვაბი ჩამადგმევიწყო. არჩილი დათანხმდა. დათიამ ქვაბის ჩადგმა რომ დაიწყო, თინათინმა მაშინ გაიგო და ქმარს შეეხვეწა:

—არჩილ, თუ გიყვარვარ, დათიას არყის ქვაბი არ ჩაადგმევიწყო, უარი უთხარიო.

—რატომ ვუთხრა, უარი თინათინ? მეზობელია, გაჭირვებული, ჩემი თანატოლი, ზარმაცმა რაღაცა საქმე მოიწადინა და ხელს ნუ შევუშლით, გავუშვათ, ჩადგას, იქნებ შრომას მიეჩვიოს, ღარიბმა არყით შეიძლება ხელი მოინაცვლოს, ამოიწიოს, დაქორწინებაც მოიწადინოს და ქორწილიც გვაჭამოს.

—არა, არა! არა მჭირდება მისი ქორწილი, ნუ ჩაადგმევიწყო!

—რა მოხდა, თინათინ თუ გაწყენინა რამე, მითხარი.

—მე რა უნდა მაწყენინოს, მეხი იმას დაეცეს. შემოდგომის წვიმებზე ტაჭკის ტარებით ეზო ატალახდება, ჭაჭა გაიფანტება, სუნი დატრიალდება და ბაღჩას სიმშვენიერის სახე დაეკარგება.

—არა უშავრა, ჩემო ანგელოზო, შენ ხომ კეთილი გოგო ხარ, ჩადგას, ფული იშოვოს, გაბედნიერდეს და ეზოს გაზაფხულიდან უკეთესად გავამშვენიერებ. —ამ სიტყვებთან ერთად მოეფერა, თინათინს აკოცა და დაიყოლია.

დავითმა ქვაბის ჩადგმა დაამთავრა, შეუნთო ცეცხლი და დაიწყო ტაჩკით ჭაჭის შემოტანა. მე მგონი, მკითხველო, გეცოდინებათ არყის ქვაბთან პურის ჭამას რა გემო აქვს. მის ნაკვერჩხალზე შემწვარი მწვადები, ყველი... ერთი სიტყვით, შემოდგომას და ზამთარში იქ ღრეობა არ მოშლილა. იყო ტკბილი პურის ჭამა, იყო ჩხუბი, კამათი, უწმაწური სიტყვების ხმარება. ხან პოლიტიკაში შეიჭრებოდნენ, მთავრობას აკრიტიკებდნენ. ასეთი დიალოგიც იყო: ვინ არის ხალხი, ხალხი არის ბრბო, ბატკანი, ხბო, გოჭი, ქათამი, მთავრობას კი შეადგენენ ტურები, მელეები, მგლები, ვეფხვები, ლომები, ვისაც რა მოესურვება ჭამს, და მიდის კოჭლობით ეს დრო, რასაც წუთისოფელი ჰქვია.

არჩილმა საშინაო საქმეები, რომ მოითავა, კიდევ წავიდა მოსკოვში. ჩამოიტანა ბავშვების კარგი ჩასაცმელები, მაგრამ ცოლი თინათინი, შინ არ დახვდა. იგი ბავშვებით თავის დედასთან იყო გახიზნული. ესე იგი, არჩილის წასვლის დღიდან საკუთარ სახლში ერთი ღამეც არ გაუთენებია. დედასთან თინათინს არჩილამ ვერაფერი უთხრა, შინ რომ მიიყვანა, საყვედურებით მაშინ აავსო.

—მე სახლის საყარაულოდ მეგულები, რამდენი ძვირფასეულობა გვაქვს და შენ კი თავი მიანებე, არ გეშინია, რომ მოიპარონ, გაგვძარცვონ?

—ვინ უნდა მოიპაროს? ჩემო არჩილ, აქ უცხო არავინ მოვა. თუ მოვლენ შენი შემოყვანილი ხელბრუდეები.

—თინათინ, არა გრცხვენია, მეზობლებზე ამბობ, ხელბრუდეებიო?

—არჩილ! ყველაფერს შენი ალალი გულით ნუ ზომავ, დაფიქრდი, არ არის ღამაზი. მთელი ღამე ღრეობენ, მოსვენებული ძილის საშუალებას არ გვაძლევენ, ზოგჯერ ერთიმეორეს უწმაწური სიტყვებით ამკობენ და ნუ გავიწყდება, რომ მე ქალი ვარ!

დრომ განვლო. არჩილი კვლავ წავიდა მოსკოვში. წასვლამდე თინათინმა არჩილს თხოვნით, მოფერებით მიმართა...

—არჩილ გეხვეწები, ნუ წახვალ. სჯობია ტკბილად ვიყოთ, ცოტა ვიკმაროთ, არ მინდა ჩვენს სიტკბობას დაღი დააჩნდეს.

—რა დაღი უნდა დააჩნდეს, გაგიჟდი? რა ვაქვს მხედველობაში.

—მე ვშიშობ, არავინ დაგაბიზლოს ვაჭრობაში.

—ვინ უნდა დამაბიზლოს?

—არჩილ ხალხი შურიანია. მილიციასაც პატარა მიხეცია უნდა და, რაც მოგივია, იმასაც არ დასჯერდებიან, ათ იმდენს შეგაწერენ.

არჩილამ არ დაუჯერა და კვლავ მოსკოვს მიაწავა. თინათინი კი შვილებით დედას დაუბრუნდა.

დეკემბრის მშვიდი, წყნარი, მშრალი დღე იყო. მხოლოდ სოფლის ზოგიერთ ეზოდან ხისმჭრელი „დრუჟების“ ხმაური

ისმონდა. ჭაჭით გავსებული ბოჭკებით დატვირთული ტაჭრით შემოჯლივინდა აღნიშნულ ეზოში და ჭაჭის პატრონი სიკვდილაც გვერდით მოჰყვებოდა, დაკლული ღორის ბარკლით, მხოლოდ მისი ქალაქელი სტუმარი კი ღვინით სავსე ათლიტრიანი დოქით უკან მოსდევდა და მას მასპინძელი, ბიძია სიკვდილა ეტრაბახებოდა.

—გია, ახლა ზაოდზე ისე უნდა გაქეიფო, რომ მისი გემოვნება შენს სიცოცხლეში სატრაბახოდ გქონდეს.

ბიძაჩემო, მე ზაოდზე არასოდეს მიქეიფნია, მაგრამ პურმარილის ქება კი მომისმენია.

ამ საუბრით შევიდნენ ეზოში და ქვაბის დადგმისთანავე დაიწყეს მწვადების შეწვა. ჯერ ღლის ათი საათიც არ იყო, რომ სუფრას მიუსხდნენ. თამადად სიკვდილაა, ქალაქელი სტუმრის გიას მასპინძელი. თამადის მოადგილეთ არყის სახდელის დირექტორი საბაგლიშვილი დავითია. ჩარეკა და პაჭო მისი ავან-ჩავანი. ბიჭები შეზარხოშდნენ, ერთიმეორეს ლაპარაკს აღარ აცდიდნენ, სიკვდილამ მიცვალებულები ადღევრძელა.

—ხოო, სიკვდილავ, შენა ხარ გულის მკვლელი? —შეეკითხა ჩარეკა.

—ღიას, მე გახლავარ. სული რომ გულივით ჩანდეს, იმასაც მოვკლავდი. —ჩაიცინა გიამ და მიმართა თავის მასპინძელს.

—შენა გგონია, სული არა ჩანს, სიკვდილავ?

—ხო, აბა დამანახე, სადა ჩანს? შენ ახალი აქსიომა არ დაამტკიცო. ექიმებს ვერ გაუგიათ, რა ადგილას არის სული და ეს ჩემი სტუმარი მიმტკიცებს.

—სიკვდილავ, მომისმინე, არა გსმენია? უჭაერობით სული მეხუთებაო, ჭამის დროს, ნამცეცი სასულეში წამივიდა და კინალამ დავიხრჩეო, ასეთი რამე თავად თავზე არ გადაგხდენია?

—როგორ არა, გადამხდენია, მაგრამ თავად სული სად არის, რატომ არა ჩანს?

—სული სასულეშია.

—თუ სასულეშია, რატომ არა ჩანს?

—როგორ არა ჩანს? მშვენივრადა ჩანს. ყოველი ადამიანის გაკეთებულ საქმეში სულია ჩადებული. არქიტექტურა ზედღობა, ხელოვნება, მეცნიერება, მწერლობა! ქურდი, ბანდიტი, მკვლელი... ერთი სიტყვით, ესა თუ ის პიროვნება რა სულითაც არის, იმას ავლენს. ცუდათ არ გამოვით და არ სთქვათ, სულს ღმერთი უდგამსო და ესე იგი ღმერთმა ჩაუდგა ბოროტების სულიო?

—არა, ჩემო ბატონო! ღმერთმა კი ჩაუდგა კეთილი, წმინდა სული, მაგრამ ნებისყოფამ, უღალატა და ეშმაკის მითითებით, ბოროტებას დაადგა. ეშმაკის ვერსიას, ღმერთის მიერ გაცემული სულები თავისკენ გადაიბიროს და კეთილი საქმის გამკეთებელი ხელის შემლაში გამოიყენოს.

—მაღაღეც, გაა! —შეაქო ჩარექამ.

—შენ აბა როგორ გგონია! განათლებულია ისე, რომ ეშმაკი ამას ზურგზე ვერ წამოიკიდებს. ღვინით გაჟღენთილმა ორივე ხელი გაშალა და დამაჯერებლად უთხრა: —ისიც უნდა იცოდე, ვისი ნათესავია!

—ჩვენგან ეშმაკი შორს! მისი მიმღევარი ვინ იქნება?

—არავინ. ვინ უნდა იყოს? თუ დავითი გყავს მხედველობაში ეგ ხომ ბოროტებაში არ ჩაითვლება, ეგ სიყვარულის ამბავია, მერე რა არის საძრახი, ქმარ-შვილიან ქალს რომ ესიყვარულება?

—აბა, აბა, მაგ თემაზე შეწყვიტეთ ლაპარაკი! იმას ენაცვალა ჩემი თავი! მიყვარს, ხომ არა მძულს? თუმცა იმას არ უყვარვარ, მაგრამ მალე შევეყვარდები და ორივენი ერთად ეშმაკსაც დავამარცხებთ. ლაპარაკი დაასრულა დათიკომ და ხელგადახვეულებმა წაუძღერეს.

—ოხ სიყვარულო! გეხვევი, გკოცნი, სიზმარში ვხედავ შენს იდეალებს, ფიქრებს მიყვავარ როცა ვარ მოცლით, მე მოვედი და ის იგვიანებს?

დაამთავრეს სიმღერა და ჭიქებს მიუჭრიალდნენ.

—მოდი! ბუნების სადღეგრძელო დავლიოთ! —თქვა სიკვდილამ.

—კარგი იქნება! —დაუმოწმა დავითმა.

—იმ ბუნებას გაუმარჯოს,

სულს რომ კვებავს გული ფეთქავს,
აქ სიცოცხლეს, მითხარ, რა სჯობს,
ჯერ უარი არვის უთქვამს
მამ ბუნებას გაუმარჯოს.

—ღიას, იმ ბუნებას გაუმარჯოს, რომელიც ჩემს ვენახს
კეთილი თვალთ შეხედავს და სიავის ღრუბლებს ეტყვის:
დავითის ვენახს სეტყვა არ მიაკარო.

—ვახ რა ეგოისტი ხარ, დავით, ეს როგორ თქვი? ესე
იგი, შენი არ დაისეტყვოს და სხვისები გინდაც წყალს
წაუღია, ხომ?

—მე ჩემზე ვლოცულობ, სხვებზე თავიანთმა პატრონებმა
ილოცონ!

—არა, შენ უკვე ეგოისტობა გამოამჟღავნე მაგ თქმით.
სხვას რომ ღვინო არ ჰქონდეს, შენ გინდა, რომ მერე ჭიქა
ღვინო მანეთი დაგვიფასო? —უთხრა ჩარექამ.

—არც ეგ არის გამორიცხული. ცოლ-შვილთან ერთად
ფულიც ხომ მინდა? ახლა მოუსმინეთ ჩემს ძმიშვილს, გიას,
ჩემს ნათქვამ სადღეგრძელოს რას დაამატებს.

—ბუნებას გაუმარჯოს! იმ ბუნებას, ღმერთმა რომ ხალხის
საკეთლდღეოდ შექმნა. ჩვენ თუ ღმერთზე ვლოცულობთ მის
მიერ დაარსებულ პლანეტებსაც პატივს უნდა ვცემდეთ. იმის
მაგივრად, რომ ხალხი მის მორჩილებაში იყოს, პირიქით:
ხალხი ცდილობს, ღმერთის დაარსებული ცა და მისი
შემადგენელი ნაწილები თავის გავლენის ქვეშ მოაქციოს.
მაგალითისთვის: მიზეზად მთვარეზე გაფრენები და მარსზე
ჩატარებული გამოკვლევებიც საკმარისია. ამ გამოკვლევების
ჩატარებით ადამიანის სასიცოცხლო გარემოს ვაბინძურებთ, არ
ვართ იმდენად განვითარებულნი, როგორც უცხო პლანეტელები
არიან!

—მართალი ბრძანდებით! —დაუმოწმა პაჭომ. თან
დააყოლა: — ეს რა განვითარებული ყოფილა. გამაგიჟა ამ
კაცმა.

—აბა, როგორ? ყველაფერში ნიჭიერია, ხუთებზე
დაამთავრა, რაც უსწავლია და იცის, იმას კაცი ვერ
წაართმევს. —ქალაქელი ნათესავების პრესტიჟი დაიცვა
სიკვდილამ.

შუალამისას შინ მოსულ არჩილას, კარები დაკეტილი დახვდა. მოქეიფე ბიჭებმა პირველებმა შეიტყვეს ჩამოსვლა. დავითი და ჩარექა შეეხშიანენ.

—ვინა ხარ? ქურდი ხარ თუ მოყვარე? ეზოს კარები რატომ გააღე?

—ვინა ვარ და არჩილი! — ცოტა არ იყოს ამ პასუხში მრისხანება იგრძნობოდა.

—რატომ გვიბრაზდები არჩილ? შენი ცოლი თავის დედასთან რომ წავიდა, დაგვიბარა სახლს მიმიხედეთო და ჩვენც იმიტომ შემოგეხშიანეთ.

—ბატონო დავით! შენ მთხოვე და მეც მეზობლობა გაგიწიე, ჩაგადგმევინე არყის სახდელი ქვაბი და არა სამიკიტნო, სალოთაო დუქანი. სოფელია, აქ ხალხი ცხოვრობს და მათ მოსვენება უნდათ.

—შენ მართალი ხარ, არჩილ! კარგი, ნუ გამიწყრები, ჩვენ საქმეს ჩვენვე მოვაგვარებთ. მოდი ახლა, ნამგზავრი ხარ და პური გეშეება.

—არა, არ მინდა.

—მოდი, შევრიგდეთ. სამი ჭიქა არაყი დაგვილიე, მერე ღვინო დავაყოლოთ.

ზაოდიდან არჩილას სხვებიც გამოეხმაურნენ. იმდენი ეხვეწნენ, არჩილას თავდაჭერილობა აღარ ეყო. მიუჯდა სუფრას და მათი ამხანაგი გახდა. თუმცა ბევრი არ დაუღუვია. პური ჭამა და სამი ჭიქა ღვინო დალია. მერე შინ წამოსვლა დააპირა. თუმცა დავითს რისი თქმაც სურდა, ის კი მოასწრო:

—რა არის, ჩვენ მგლები ხომ არა ვართ? ისე გამოდის, რომ შენი მეუღლე ჩვენ გვერიდება. წამოიწყო ჩარექამ.

—ეგ არ არის თქვენი საქმე. თუ გამიგებთ მე სიკეთე გავაკეთე, ვიმეორებ, ეზოში რომ შემოგიშვით და ზაოდი ჩაგადგმევინეთ. სიავე ბოროტი კაცის ხელობაა, მაგრამ თუ კეთილ კაცს სიკეთეს ვერ დაუნახავთ და თქვენ ღრეობას არ მოიშლით, ისე გავიხდით საქმეს, რომ ტკბილად დამემშვიდობოთ და სახლში წახვიდეთ.

—მოიცა, არჩილ, ნუ გვიბრაზდები! ღმერთმა ბედნიერება არ მიგომალღოს. შეძლებული ოჯახი გაქვს და ის სიმდიდრე, რაც ოჯახში გაგაჩნია, თავისით არ მოსულა, მის შოვნა-

შეძენაში ბევრი გაჭირვება გაგივლია და სახლში შემოტანის
დიდი გაფრთხილება უნდა. ეს კი ოჯახის დიასახლისის
მოვალეობაა, რომ იგი დაიცვას. ხალხში კეთილიც ბევრია და
ბოროტიც. ჩვენ თვალი კი გვიჭირავს, მაგრამ რა ვიცი, იქნებ
ღრმა ძილში ვართ და ვერ გავიგეთ? ან არა და ამ ოხერტიალ
ზაოდს ერთი წუთით თავი არ დანებდება, მეტი რა გითხრა,
მეზობელო! მე შენთან მადლობის მეტი რა მეთქმის, მაგრამ ამ
ოჯახის ასე მიტოვება არ შეიძლება. მე მგონი, შენ უფრო
უკეთ იცი.

— ჭკუაზე ნუ მარიგებთ, ჩემი ოჯახის საქმისა მე ვიცი.
— არჩილამ შინ ორი სამი საათი ჩაიძინა და დილით ადრე
ადგა, ჩაიცვა და წავიდა სიდედრთან ცოლშვილის
ჩამოსაყვანად. მეზოდებმა კვლავ გააგრძელეს სმა, მხოლოდ
წყნარად. პაჭომ ისე იყვირა ერთი სადღეგრძელო
მათქმევიანეთო, გეგონება წინააღმდეგობის ცოცხალი კედელი
ყოფილიყოს მის წინ აღმართული, ყველა ისე იყო
გამოფრუტუნებული, რომ ვინ რას აკეთებდა, აღარ
გაეგებოდათ.

— თქვი, პაჭო, ვინ გიდგას წინ?

— ამ სავსე ღვინის ჭიქით ჩვენ წინაპრებს გაუმარჯოს,
ვენაცვალე მათ სულს! რუსთაველი და ილია ჩემი კერპები
არიან.

— პაჭო, რახან შენ წამოიწყე, წინაპრების სადღეგრძელო
გვითხარი ილია უფრო დიდია, თუ რუსთაველი? — შეეკითხა
სიკვიდილას სტუმარი გაი.

— რუსთაველისა უფრო მაღალი ძეგლი დგას

— არა, მე მაგას არ გეკითხები, მომისმინე! ერის
ისტორიაში რომელმა უფრო ძლიერი სახელი დაიმკვიდრა?

— ეგ არ ვიცი, მე ვერ გეტყვი.

— მაგას მე გეტყვით და მხოლოდ მომისმინეთ! —
მოუწოდებდა გამამ.

— პირველად შოთა რუსთაველით დავიწყებ. შოთა
რუსთაველი დაემთხვა თამარის ეპოქას. ესე იგი, მეთერთმეტე-
მეთორმეტე საუკუნეში, თამარ მეფის მეფობის დროს დაწერა
გენიალური „ვეფხისტყაოსანი“, ბრძნული აფორიზმებით
სავსეა მისი პოემა. „რასაცა გასცემ შენია, რაც არა,

დაკარგულია“. ამისა და ამისთანა სხვა მრავალი აფორიზმების მთქმელზე მეტყველებს, რომ ნიჭიერი ყოფილა და უნიჭო კი ამას ვერ იტყოდა. თანაც ეს არის ილიას ეპოქიდან შვიდასი წლის წინ ნათქვამი. ამ პოემამ მსოფლიოს ყურადღება მიიპყრო. ეს უძვირფასესი განძია არა მარტო საქართველოსი, არამედ მსოფლიო პოეზიისა, ლიტერატურის ისტორიის კუთვნილებაა. მის გულში სიბრძნე და რაინდული სული რომ არ ყოფილიყო, ასეთ რაინდულ პოემას ვერ შექმნიდა. მისმა რაინდულმა პრაქტიკულობამ, ასე ვთქვათ, ჩვენამდე ვერ მოაღწია. არ იყო საჭირო მისი რაინდული მოქმედება, რადგან საქართველოს სადავეები რაინდული სულის და უდიდესი პოლიტიკური მრწამსის პიროვნებას. ხელთ მეფე თამარს ეპყრა. მისი ეპოქა ოქროს ხანას წარმოადგენდა და იგი თავად შექმნა, მემკვიდრეობით კი არ მიუღია.

რაც შეეხება ილიას, ის მეცხრამეტე საუკუნის საქართველოს უდიდესი პიროვნება იყო. მას მეტად შეზღუდულ სარბიელზე მოუხდა მოღვაწეობა. თავად კი ფართო მასშტაბის პიროვნებას წარმოადგენდა. ყველაფერში ხელი ეწიფებოდა, ენაც უჭრიდა და მუშაობდა კიდევ. იგი მშვიდობიანი გზებით ცდილობდა საქართველოს გამოხსნას მეფის რუსეთიდან. მისი ტომები ამოუწურავ შრომებს წარმოადგენს. საკუთარ სისხლს არ ერიდებოდა, კავკასიის საკითხებიდან იგი რუსეთის დუმის წევრი იყო. არაჰუმანიური კანონების წინააღმდეგ გაბედულად ილაშქრებდა. არ არის საქართველოს იმ დროინდელი ტკივილიანი საკითხები მისი კალამი, რომ არ შეხებოდეს, ერთხელ დუმაში საკითხი იყო წამოჭრილი, სისხლის სამართლის დამნაშავესთვის კონსტიტუციაში სასჯელის უმაღლესი ზომა ჩამოხრჩობა ყოფილიყო. ამ საკითხის დასამტკიცებლად მოწვეულნი იყვნენ დუმის წევრები, მათ შორის კავკასიიდან ილია, რუსი ინტელიგენცია ილიას დიდი პატივისცემით ეპყრობოდა, ჰის ნიჭს და მეტყველებას დიდად აფასებდნენ. იქ დასასწრებად ჩასული ილია რომ დაინახეს, ბაღში სკამზე მჯდომიარეები გაიწვიგამოიწივნენ და შუაში ჩაისვენს. თანაც გააფრთხილეს, ილია ჩამოხრჩობის წინააღმდეგ არ წახვიდე, თორემ ტერორს დაგინიშნავენო. მისი პასუხი ასეთი იყო: მე ჩემსას ვიტყვი და

ტერორზე მერე ვილაპარაკოთ. როდესაც დაიწყო სხდომა და დაისვა საკითხი ჩამოსრჩობაზე, ილიამ უპასუხა: ის, რის მიცემაც თქვენ არ შეგიძლიათ, იმას ვერ წაართმევთ ადამიანსო. თქვა და გაიტანა კიდეც თავისი, რადგანაც რუსთაველის და ჭავჭავაძის ეპოქებს შორის დიდი სხვაობაა, ერთი მეორეს ვერ შეადრით.

სიდედრიდან ცოლ-შვილის ჩამოსაყვანად მიმავალ არჩილს მოუსვენრობის ფიქრები აწუსებდა, ხანდახან უახლოვდებოდა სამართლიან ეჭვიანობას, მაგრამ თავიდან ისევ ამოივდებდა ხოლმე. იმათ რა აწუსებთ, ჩემი ცოლი ჩემს სახლში იქნება, თუ დედის ბინაშიო. ცოლზე დაჯერებული ასე ამბობდა: ამას მე ვერ გამიბედავენ და არც ჩემი ცოლი იკადრებსო, მაგრამ საფიქრალია, ჩემს ცოლს რატომ არ სურს ჩემ ოჯახში უჩემოდ დარჩენაო. ესე იგი, ჩემი აზრით, სიავის ეშმაკი ცდილობდა მის მხრებზე დასკუპებას, მაგრამ არჩილი ჯერჯერობით იგერიებდა. ეზოში შესულმა არჩილამ შეალო სიდედრის სახლის კარი და თინათინს შეხედა ეგონა, რომ მზეს პირისპირ შეეჩეხა. თინათინმაც არ დააყოვნა, უმაღლვე კისერზე ჩამოეკიდა და დაუწყო კოცნა. არჩილის უფროსმა შვილმა მურმანმა პატარას მიამახა, მამა მოვიდა ბონდო, მამაო. დიდმა, თუ პატარამ ისეთი სიყვარული და სიხარული გამოხატეს, მათი შემხედვარე ეშმაკი არჩილის მხრებზე კი არა, მგონი საღღაც მთებში გადაიხვეწა და იქიდან იმუქრებოდა, დამაცადეთ თქვენს გულში თუ არ მიმიჩინეთ ბინა, თქვენს სამტროდ დავითის გულში ხომ კარგად ვარ მოკალათებულიო. ის დღე სიდედრის სახლში გაატარეს და შინ საღამოსლა დაუბრუნდნენ. არჩილამ თინათინი თავის ოჯახში, რომ დაიგულა, მაშინ შეახსენა, თინათინ, გთხოვ, სახლს ნუ დამიტოვებ, მე იმედად ცოლი შინ უნდა მეგულებოდეს, შენ კი რაწამს წასულს მიგულებ, მაშინვე მშობლიურ კერას უბრუნდები. კიდეც გიმეორებ, თუ რამე გაწყენინეს, მითხარი, მე კი მჯერა, რომ ქვეყანაზე ადამიანობა კიდეც არსებობს, გვიან ღამით მოსკოვიდან, რომ ჩამოვედი, დაღლილი და მოშიებული ვიყავი, ესენი კი ღვინით შეზარხოშებულნი მღეროდნენ, მაგრამ ჩემი შინ მისვლა არ

გამოჰპარვიათ, მოვიდნენ, მნახეს. იმათ ეგონათ ქურდი ვიყავი და პატრონი რომ აღმოვჩნდი, მიმიპატივეს, მწვადი შემიწვეს.

—ხოო, გჯერა ჩემი არჩილ?

—მჯერა, აბა როგორ? კაცს სიკეთე გაუკეთე. იმედია, სიკეთეს სიკეთითვე უპასუხებს. თავად დავითიმ გამაფრთხილა სახლს თავს ნუ ანებებთ არავინ გაძარცვოსო. ჩვენ კი თვალს ვიჭერთ, მაგრამ რა ვიცი იქნება გამოგვეპაროს, შიგ რო პატრონი იქნება ის მაინც იყვირებს და მივეხმარებითო. შენ კი ამბობ დავითზე რათ შეუშვი ეზოშიო. მამით ობოლი, დედამ ძლივს გაზარდა. გიმეორებ გაუშვი, გაიხაროს. იქნება არყით ფული გააკეთოს და დაქორწინდეს. ცოდოა შენ გამოცდილი ქალი ხარ, და იცი, როგორც ქალს უნდა კაცის სითბო და სიყვარული, ასევე კაცსა-ქალის მოფერება და ალერსი.

გათენდა კვირა დღე. არჩილი დილით ადრე მეზობელ სოფელში გასვენებაში წავიდა. ბავშვებს ჯერ კიდევ ეძინათ, თინათინი კი დაბლა კიბესთან ეზოს ჰგვიდა. შინ მიმავალი დავითი თინათინს მიუახლოვდა და მისალმებისას ცოტა ფეხი შეაყოვნა.

—გამარჯობა თინათინ, როგორ ბრძანდებით, ხომ არ გვემდური რათ გვემალეები? თქვენისთანა ეშხიანს, ლამაზს, თბილ ქალს, დამალვა არ შევნის. თქვენ საქვეყნოდ სამხილი ქალი ბრძანდებით, ხალხის წინაშე თავი უნდა გეამაყებოდეს, რადგან წუთისოფელს შენებრ მშვენიერი ძალიან ნაკლებად ჰყავს. საკუთარი თავი დასამალად მაიმუნებს და ეშმაკებს აქვთ, შენ კი ნამდვილი მზე ხარ. მე არ ვიტყვი, რომ მარტო ჩემთვის, მთელი ქვეყნისათვის. დაამთავრა ლაპარაკი და თინათინის თვალწინ ვირივით გაიხმორა, თუმცა ბოდში მოიშველია, უძინარი ვარო. მაგრამ ეს გახმორვა რას ნიშნავდა ორივე კარგად ხვდებოდა. თინათინს დავითის მიმართ ძველებურად უხეშობა არ გამოუჩენია. პირიქით, მღიმარე სახით, ანთებული თვალებით მიმართა:

— ბატონო დავით, თქვენ და ჩემს ქმარს არჩილს მოგწონვართ, თუ არა, შენნაირად არავის შეუუქივარ.

—ვახ, შენი ჭირიმე! რა ჩასაკენეტი ლაპარაკი გაქვს. ამ დროს ჩარექამ დავითს დაუძახა ისიც თინათინს დაემშვიდობა და წავიდა. უთოვლო დეკემბერია და ახლად მოკრეფილი

არჩეული ვაშლი და ყურძენი დავითს მოართვეს. სახედელზე კი კვლავ მწვადებს წვამდნენ. სადილისთვის ემზადებოდნენ. დავითმა ასწია ხილით დამშვენებული კალათა და ბიჭების მორიდებით თინათინს შინ მიართვა. დანაყრებული ბავშვები კი ცალკე ოთახში თამაშობდნენ. თინათინმა მორთმეული საჩუქარი უარყო.

— თქვენ თავად გიჭირთ, კარგი ქალია დედაშენი, ბებია მარიამს მიართვით, იმ ქალს შენზე არანაკლებ ვუყვარვარ.

— დიახ, მართალი ბრძანდებით თინათინ. დედაჩემს აწონილ-დაწონილი ჰყავხარ. ხშირად მეტყვის ხოლმე: თინათინი კარგი გოგოა, ზუსტად ასეთი ცოლი მოგიხდება, შვილო, თუ ნახავ სადმეო, მაგრამ სად ვნახავ შენისთანები იშვიათად იბადებიან.

ყოველივე ეს რას ნიშნავს დავით, დედაშენი ჩემს თავს ხომ არ გირიგებს? — იკითხა თინათინმა და ორივემ ჩაიხიზნითეს. განსაკუთრებით კი თინათინმა. დავითმა ნერვები ვეღარ დაიოკა და კრესლოში მჯდომარეს ცალი ხელი მკერდში ჩაავლო, მეორე შუბლზე დააბჯინა და დაეწაფა მის მშვენიერ ბაგეს. თინათინმა ჯერ კი გაუწია წინააღმდეგობა, მერე ორივე ხელი კისერზე მოსდო. ზედ მიიზიდა, მიეწება. მხოლოდ მოფერებისათვის, მხოლოდ კოცნისათვის და მერე უთხრა: წადი ახლა, დავით, წაიღე ეს კასრი არჩილამ რომ ნახოს, გამიჯავრდებაო.

— ჩემგან მორთმეულ საჩუქარს თინათინ არ ღებულობ? უკეთესებიდან უკეთესი ვაშლი, ყურძენის მტევნები, შვეარჩიე და ამის შეჭმასზე უარს როგორ იტყვი. ეს ვაშლი შენსავით ემზიანია, ეს მტევანი — შენსავით ცინცხალი...

— უიძე, რა კარგი ხარ, დავით! — კვლავ ღიმილით უთხრა: დავითმა და თინათინმა უფრო ღრმად შეტოპეს. ამოსდო მხრებში ხელი, მეორე ფეხებში გაუყარა, აიყვანა და საწოლზე დააგორა. კოცნით და მოფერებით გული, რომ იჯერა, მერე მიატოვა. თუმცა დათმობაზე წასული თინათინი ყველაფრისათვის მხად იყო, მაგრამ დავითი შეშინდა. თინათინს უთხრა, ახლა სჯობია წავიდე, მოულოდნელად არჩილი თავზე არ დამადგესო. თინათინმა ჩაიციხა და თქვა:

—გინდაც დაგვადგეს... ის ისეთი ყურმოდერენილია, შეიძლება არც არაფერი გვითხრას. სწორად მეტყვის ზოლმე: მამითობა ბიჭია და მეცოდება გაჭირვებულად რომ ცხოვრობსო, იქნება არყით სული მოითქვას, ფული იმოვნოს, დაქორწინდეს, ცოლი შეირთოსო.

—გამოდის, რომ დედაჩემი თუ ჩემი მაჭანკალია, არჩილი შენი მაჭანკალი ყოფილა. ორივემ კვლავ თანაბრად ჩაიხითხითეს და დასცილდნენ.

—აბა ახლა ისე ჩადი დავით, რომ თვალი არავინ შეგასწროს. იმედი მაქვს, რომ არ დამივიწყებ. უი, დედა, მწვადების რა კარგი სუნი ტრიალებს, ალბათ შენი ბიჭები ქეიფობენ არა?

—ხო თინათინ, თუ ისიამოვნებ მწვადებს შემოგიგზავნი. იცოდე ჩარექა იქნება ჩვენი ავანჩავანი. მშვიდობით

—შეხვედრამდე, დავით.

არყის სახდელი ქვაბი ბაღის სავარგულში იყო ჩადგმული და ხეები ისე ჰფარავდა, თუ არა კვამლით, გარედან ნაგებობას ვერ შენიშნავდნენ. ეზოსა და ბაღსა შუა სიმაღლით მეტრანახევრიანი ფიცრის ღობე იყო გავლებული. ისე, რომ ამ მხრივ მოღალატე წყვილისთვის საჭირო სიფრთხილე დაცული იყო. თუმცა ეზოს საკმაოდ ავი კავკასიური ნაგაზი მურვეობდა. რაკი არყის სახდელთან ნარჩენების სახით გემრიელი სასმუსნი ნახა ავჩარკამ ეზო მიატავა და იქ გადაბარგდა. თინათინისგან წამოსული დათია შევიდა მოქეიფე ბიჭებთან და მიაძახა.

—ბიჭებო, ხომ არ მოიწყინეთ უჩემოდ?

—არა, დავით, შენ გელოდით და დროზე რომ არ მოხვედი, მოშიებულებმა დავიწყეთ პურის ჭამა.

—ეგ არაფერი. ჭამეთ! მე დამიგვიანდა, დედაჩემს გული ცუდად გაუხდა და აფთიაქიდან წამალი ჩამოვუტანე.

—წამლის მიღების შემდეგ როგორაა? —შეეკითხა პაჭო.

—გმადლობთ, პაჭო! არაუშავრა, მაგრამ მაინც ავადმყოფს თავი არ დანებდება.

მოსმენის შემდეგ ბიჭებმა ერთიმეორეს შეხედეს, ცოტა ირონიულად ჩაიცინეს და მერე მიმართეს:

—რაღას დამდგარხარ, დავით, დაგვეწვიე!

—არ მშია, მადა არა მაქვს!

—რაშია სქმე? ხომ არაფერმა გაწყინა?

—ჩემთვის არასდროს არანაირ საჭმელს არ უწყენია და ახლა, როცა, რომ დღეს საერთოდ არაფერი არ მიჭამია, უზმოზე რას უნდა ეწყენინებინა. მე ვფიქრობ, დედაჩემის ავადმყოფობამ ჩემზე ძალიან იმოქმედა.

—კარგი ახლა, დავით, სუფრა არ გაგვიუგემურო!
—უპასუხა ჭაჭის მეპატრონემ.

—დაბრძანდი! —ჩარექამ მოუშნა და ვითოს დასაჯდომი და შესთავაზა ღვინით სავსე ჭიქა. ახლა სათითაოდ სადღეგრძელოს დავით ვერ ჩამოგითვლი, რაც ჩვენ გვითქვამს, შეგიძლია ორი სადღეგრძელოთი დაგვეწიო. პირველი ღმერთი თავისი წმინდა სულებით, მეორე — სამშობლო, ქართველი ერის გმირთა სულები...

—ჩარექ, შენს შემოთავაზებულ სადღეგრძელოებს მივიღებ. კიდევ თუ არის სამწვადე ხორცი?

—კი, არის, დავით. შეგიწვა?

—ჯერ არა, მერე. დედაჩემმა მოინდომა, შევუწვამ და მივეუტან, გაუხარდება, იტყვის, უყურადღებოდ არა მგტოვებს შვილიო.

—ეგრე უნდა იყოს, აბა, როგორ? სხვა შენს მეტი ვინ ჰყავს? მშობლების კერაზე რადგან ხარ, უნდა უპატრონო.

დავითმა ღვინით სავსე ჭიქა გამოცალა, ორიც თავისი ნებით მიაყოლა და წამოდგა, ხელები გაპარჭყა, არ მინდა, მე მეტს ვერ დავლევ, ავადმყოფ დედას უნდა მივხედო და თქვენ თუ გსურთ გააგრძელებთ, მხოლოდ არყის სახდელს არ უღალატოთ, ქვაბი არ დაწვათ, არაყი ნორმალური სიმკერისა აიღეთ, ისე რომ ორმოცდახუთ გრადუსამდე იყოს, დაუბარა დავითმა და წასვლა დააპირა.

—მოიცა, რომ მიდიხარ, მწვადი არ უნდა წაულო დედაშენსა?

—არა, ეხლა არა, ეგ მერე, ჯერ ვნახავ, რა მდგომარეობაშია! — თქვა და წავიდა.

პაჭომ ჩარექას დაავალა: თვალი ადევნე, მართლა შინ წავა, თუ გვატყუებსო. ჩარექამ თვალის გაყოლებით გზამდე

მიაცილა, მერე მოტრიალდა და პაჭოს ისე მოახსენა, როგორც მოეჩვენა.

დეკემბრის ისედაც მოკლე დღეს, ღრუბელი მზეს აფარა და სუსხმა იმძლავრა. ხალხს ეგონა, ცა მოქუშულია, თოვას წამოიწყებსო. მაგრამ ფიქრი ამო გამოდგა. თოვლი არა, მაგრამ ის ღრუბელი სულ გამოიწურა, იწვიმა. მეტი სხვა არაფერი მნიშვნელოვანი არ მომხდარა.

დავითმა ერთი პირი ძილი გამოიძინა, ისე, რომ არც გაუგია წვიმის მოსვლა, თითქმის ისეთ დროს გამოვიდა სახლიდან, რომ ცა უკვე მოწმენდილი იყო, მზეც ჩასასვლელად ემზადებოდა. დავითი ადგა, მარანში შევიდა, სარცხით ქვევრი გარეცხა, ღვინო გადაიღო, დაალაგა მარანი და ყველაფერს თავისი ადგილი მიუჩინა. საქმეს, რომ აკეთებდა, თვალწინ თინათინის მშვენიერი ლანდი ესახებოდა და ფიქრობდა. ნეტა არჩილი იქ ისე დაითვრას, რომ ამაღამ შინ ვერ მოვიდესო. ჩემი სურვილით თინათინთან დღისით თუ ვერაფერს გავხდი, ამაღამ მაინც დავტკბები მისი მშვენიერებითო. თუმცა, ხელის შემძლეად ბავშვები ახსენდებოდა... მაგრამ გულს მაინც არ იტეხდა. თუ შესრულდა ჩემი სურვილი და არჩილი ამ საღამოს შინ არ დაბრუნდა, მაშინ მთელ ღამეს თინათინთან ვიქნებიო.

დაღამდა. ღამის მნათობი ციური სხეულები ღრუბლებმა მიძალეს. ისე გამოვიდა თითქოს ღრუბლები დავითს ეხმარებოდნენ. ისეთი ბნელი ღამე იყო, რომ კაცი თვალთან მიტანილ თითსაც ვერ დაინახავდა. ასეთ სიბნელეში გადაკვეთა დავითმა გზა, შევიდა არჩილის ეზოში და აივნის მოაჯირზე გადმოყუდებული ლანდი შენიშნა, მიუახლოვდა. იცნო, თინათინი იყო და შეეკითხა:

—არჩილა მოვიდა?

—არა, და არც მოვა.

—რა იცი?

—ვიცი, მოამბე მოვიდა, წერილიც მომიტანა. გავხსენი და წავიკითხე. ხვალ საღამოს მოვალო.

—კარგია, თინათინ. საჩვენოთ არის საქმე. ღმერთო, ხელი მოგვიმართე და ამაღამ ჯვარი დავგწერე მე და თინათინს.

თინათინ, ორი საათის წინ არყის სახდელიდან გამოვიარე, გათვალისწინებულ და ვერ დაგინახე. სად იყავი?

— დედაჩემთან.

— რატომ? ხო მშვიდობაა?

— კია მშვიდობა, დედაჩემისთვისაც და ჩემთვისაც. ბავშვები დედაჩემს დაუუტოვე.

— კარგია. ერთი სიტყვით, საყვარელო, სულ მალე გეახლება. მწვადითა და კონიაკით.

— აბა შენ იცი. არ დაიგვიანო. გელოდები! — უთხრა და თინათინი შევიდა შინ. გადაწვა საწოლზე და თვალწინ ფიქრით აბრუნებს იმას, რაც ამაღამ თავს უნდა დაატყდეს. ქალი, ვის გამოც შიშით შინ არ რჩებოდა და დედასთან მიდიოდა, დღეს იმას თავად ეპატიჟება. ამ ფიქრში იყო, როცა დავითი თამამად ავიდა კიბეზე და შეაღო კარები. ჩაკეტეს შიგნიდან კარები და სუფრა გააწყეს. სუფრას ამშვენებდა მწვადი, ყველი, კიტრი, ჰამილორი, ხილი, შოკოლადი, ფუნთუშა, ყავა, კონიაკი. შეავსეს ჭიქები და იმ ღამის ბედნიერებისას სვამდნენ. პირველი ორი, რომ შესვეს, მერე ვნებები ვერ დაიოკეს და ორივენი შეუდგნენ თავიანთი საქმის შესრულებას.

ბატონო დავით შენ ისე იქცევი, თითქოს ქალი ჯერ არ გენახოს.

— ნამდვილად არ მინახია, ჩემო საყვარელო!

— არა მჯერა! დაიფიცე!

— დედას ვფიცავარ.

მაშინ მე შენთვის სიურპრიზი ვიქნები. თქვა და გაიხადა ხალათი, გამოაჩინა ქათქათა ვარდისფერი მკერდი, ბროლივით სხეული, რის დანახვამაც დავითს მოთმინება დააკარგინა.

— იცოდე, დავით, მე ვიფიქრე, რომ შენ ქალთან ნამყოფი არ იქნებოდი და პირადად შენს საპატივცემულოდ ლოგინს ასობათ გადავაკარი.

— ჩვენი ბედნიერების ნიშანი იყოს, თინათინ.

უაღრესად ბედნიერებს თავი სამოთხეში ეგონათ. გათენდა დილა. მზემ სანამ საძინებელ ოთახში არ შეიხედა, მანამდე არ გაღვიძებიათ. დილით ერთხელ კიდევ ასიამოვნეს ერთმანეთი და დავითმა ჩაცმა დააპირა.

—რა არის დავით. უნდა ადგე?

—ხო, საყვარელო.

— რატომ ჩქარობ? არჩილი სალამომდე არ მოვა.

—არ მიგატოვებ თინათინ! შენ იწევი, მივხედავ ზაოდს და მოვალ.

—იცოდე, მალე მოდი. მე არ ავდგები, ლოგინში გელოდები.

—კი, საყვარელო, არ ინერვიულო.

დავითი სანამ მივიდოდა, თინათინის თვალებს ძილი არ მიჰკარებია. დავითმა, ჯერ არყის სახდელის საქმე მოავგარა, მერე დედა მოინახულა.

—შვილო რა დაღლილი სახე გაქვს. არყის ქვას ხომ არ უნდა შეეწირო? წამოწევი, დაიძინე, დაისვენე.

—რა გქნა, დედი, უძილობას ორი თვეც უნდა გაუძლო. მერე ჭაჭაც აღარ იქნება და სულ დასვენებული ვიქნები.

დავითმა რომ ყველაფერი მოათავა, დაუბრუნდა თინათინს, დაუჯდა საწოლზე და მხოლოდ ეფერებოდა და ისიც საწოლში ნებივრობდა. მთელი დღე, რა თქმა უნდა, უქმად არ გაუტარებიათ. ხელის შემშლელი არავენ ჰყავდათ და როგორც სურდათ ისე ბუქნაობდნენ. მერე დავითი კვლავ არყის სახდელს დაუბრუნდა და თინათინი კი დედასთან წავიდა ბავშვების ჩამოსაყვანად. დედამ რომ შეხედა, არ მოეწონა შვილის სახე. მაგრამ ამაზე არაფერი უთქვამს. მარტო ბავშვებზე გაუწყრა. შეიძლება ითქვას, რომ დედამისმა ცოტა იეჭვიანა. არჩილამ მოსვლის უმალვე თინათინი იკითხა. დავითმა უთხრა: თინათინს ჩარექასთან დაუბარებია, დედაჩემთან მივდივართ და მალე ჩამოვალთო. არჩილი წავიდა მათ ჩამოსაყვანად. მოხდა ისე, რომ სიდედრთან მიმავალ არჩილას გზაზე წინ შეხვდა თინათინი ბავშვებით და შინ ერთად წამოვიდნენ. მხოლოდ ის გაუკვირდა, რომ მისდღემში თინათინი ასე გალამაზებული არ უნახავს და შეეკითხა:

—რა არის, სახე რომ გაგითხიპნია? გაკლია სილამაზე?

—არა, არჩილ, ისე წავისვი. ამას როგორ მიიღებდა დედაჩემი.

—მერე? რომ გნახა, რა ვითხრა?

—კარგია, შვილო, თავის მოვლა უნდა გიყვარდეს, მოატყუა.

—ასეთი თავის მოვლა იმას ჭირდება, ვინც ულამაზოა!

ამასობაში შინ მოვიდნენ. შინ მოსულ ბავშვებს არჩილა მოეფერათ, გაეთამაშა.

—არჩილ შენ ახლა პური გემშიება. რას შეჭამ? კვერცხი შეგიწვა, თუ დაკონსერვებული საქონლის ხორცი გაგიცხელო?

—არაფერი არ მინდა. პურმარისს დავითი მოიტანს.

ამ საუბარში იყვნენ, რომ დავითმა კარებში დაუძახებლად შეაბიჯა, თინათინს ბოდიში მოუხადა, არ მეგონა თუ შენ შინ იყავიო. შემოიტანა ხინკალი, კატლეთი, კანიაკი. დავითი ბავშვებს მოეფერა, ცალცალკე თევშებზე დაუწყო ხინკალი, კატლეთი და მიაწოდა ბავშვებს. მერე თავად მიუსხდნენ სუფრას. თინათინმა სუფრას თავის წილადაც დაუმატა და მერე თქვა არც მე მაწყენს ხინკალი, კანიაკიო და თავადაც მოუჯდა სუფრას.

—სად იყავი არჩილ, რო გიქეიფნია? ისე ეკითხებოდა დავითი ვითომ არ იცოდა.

—გასვენებიდან გავაში ბიძაშვილებთან წავედი. იმ დროს რომ მენახე, წაგიყვანდი, კარგ დროს გაგატარებინებდი.

—მე. მგონი, აჯობებდა, რომ წაგეყვანე. ბიძაშვილები ხომ შეგეკითხებოდნენ, ცოლი რატომ არ წამოიყვანეო?

—მითხრეს, მაგრამ მე ვუთხარი დავსაჯე შვილების მოვლითათჟო. არჩილის ამ სიტყვების შემდეგ თინათინმა და დავითიმ ერთი მეორეს შეხედეს და ჩაიცინეს. თინათინმა გულუხვიანი სუფრიდან არაფერი არ დაიკლო, კაცებს სმაშიც გაუტოლდა და ჭამაშიც. იმდენად დათვრა, რომ დავითის თვალწინ თავის ქმარს მუხლზე შემოაჯდა და კისერზე ხელშემოხვეული ჰკოცნიდა, თან ღიმილით დავითს უცქერდა. თითქოს თვალებით ეუბნებოდა: დავით წუხელ ისე მესიყვარულე, ამაღამ ქმრისთვის არ გამოვდგებიო. მოფერებით, ალერსით, იმდენი ესიყვარულა დაღლილ ქმარს, რომ არჩილამ სასწრაფოდ ლოგინი გააშლევინა და სთხოვა თინათინს, მასთან დაეძინა, მაგრამ თინათინმა შეთავაზებულზე ქმარს უარი უთხრა. დავითიც შენნაირად მთვრალია და სტუმარს ხომ ვერ დავითხოვ?

—თინათინ, ეგეც დააძინე მეორე ოთახში, თუ შინ ვერ
წასულა. არჩილა საწოლთან მისასვლელად წამოდგა. თინათინს
დასაძინებლად ხელიხელთ ძლივს მიჰყავდა და ხელის უკან
გაშვერით დავითს ანიშნებდა მოიცადეო. ქმარს გახადა,
დააწვინა, არჩილამ უმაღ ამოუშვა ხვრინვა და თინათინი სანამ
საძინებელი ოთახიდან დაბრუნდებოდა დავითი საარყესთან
მისული იყო. გაუყიდა ყველაფერი, ვისაც ჰქონდა მოსკოვიდან
არჩილის ჩამოტანილი ნავაჭრი საქონელი, ფულიც ხელზე
ჩააბარეს. მოსკოვში წასასვლელად არჩილი აღარაფერზე
დაყოვნებულა. მეხუთე დღეს დილით ცოლ-შვილს
დაემშვიდობა, თინათინს დაუბარა ბავშვებს მიმიხედე და სახლს
თავი არ დაანებოო. ამის თქმა დაამთავრა და დავითმაც
მოუსწრო დაბლა კიბის საფეხურთან მდგომებს. როცა რომ
თინათინმა ირონიული სიცილით ჯერ დავითს შეხედა და მერე
გასცა არჩილს პასუხი.

—კარგი, ჩემო არჩილ, რაკი შენ ასე გინდა, მე
ყველაფერს გავაკეთებ, რომ არც შენ გაწყენინო და არც ჩვენი
კეთილის მსურველებს.

—მარტობის ხომ არ გეშინია თინათინ? შეეკითხა
არჩილა.

—რისა უნდა მეშინოდეს? აქ ვინ უნდა მოვიდეს? თუ
მოვა ვინმე, კარგია, ზაოდი აგერ დგას, ერთი დამახეხა და
ჩარეკა უმაღ აქ გაჩნდება, თუ არა და რა შორს წავედი, აგერ
ვეფხვის მსგავსი დავითი თავზე არ მადგას? არჩილს,
თინათინის ეს სიტყვები გულზე ტყვიასავით მოხვდა. გზაზე
დამდგარი არჩილი დააეჭვა თინათინმა, მაგრამ დრო აღარ იყო
საამისოდ, ავტობუსზე აგვიანდებოდა. დავითმაც უფრო
დააჩქარა.

—წამო, არჩილ, იქ მალაზიაში საქმე მაქვს და ბარემ
მიგაცილებ!

—მაღლობთ, დავით, მძიმე ვეში არა მაქვს და თუ შენ
მალაზიაში გაქვს საქმე, ეგ სხვა საკითხია.

არჩილამ აიღო თავისი სამგზავრო ხელჩანთა და ასე
ნელნელა ტკბილი საუბრით მივიდნენ ავტობუსამდე. არჩილი
იქ დავითს კოცნით დაემშვიდობა. ავიდა თუ არა, ავტობუსიც
დაიძრა.

ემშაკის მსახურებმა, არჩილის ოჯახიდან მოცილების
ორკვირიანი დრო მაქსიმალურად გამოიყენეს. მათი საბუქნარ
ბალაგანი მუდამ გაშლილი იყო. ასევე სუფრაც, მოეშალა
ავეჯს ადრეული სისუფთავე. უძრავ ქონებას ენა რომ ჰქონდეს,
მომვლელს თავზე მეხვიით დაატყდებოდა. დავითმა ბავშვები
სხვისი მომადლებული ხილით მიიჩვია და ისინიც მალიმალ
კითხულობდნენ: დავითი ძია არ მოვა, დედა?

—ხო, დაიძინეთ, შვილებო! დავითი ძია მოვა, მოგიტანთ
შოკოლადებს და მოგეფერებათ.

—არა დედა, დავითი ძია შენ უფრო გეფერება.

არ ესიამოვნა თინათინს. შუბლშეკრულმა ბავშვს თავზე
ხელის გადასმით უთხრა.

—ხო, ძიაა, შვილო, თქვენი.

მოსკოვში ჩასულ არჩილს დავითი, რომ გაახსენდებოდა,
ეჭვი თანდათან უფართოვდებოდა.

დავითის სიყვარულმა თინათინი ისე შეიპყრო, რომ
ბავშვები დედას მიუყვანა მოიმიზეზა, მეზობელ სოფლელებს
ბავშვის ჩასაცმელები აქვთ წაღებული და უნდა წავიდე, თუ
გაყიდეს ფული გამოვართვა, ბავშვების დასანაყრებლად ფული
ალარ მაქვსო. იქიდან, რომ დავბრუნდები, მოვალ და ჩემთან
წავიყვან ბავშვებსო.

თორმეტი საათი იყო, რომ არყის სახდელთან ღვინით
შეზარხოშებულმა ჩარექამ და პაჭომ ჩხუბი ასტეხეს. საქმე
შემდეგში ყოფილა, თურმე ჩარექას არყის მყიდველი
გამოსჩენია და დავითის უჩუმრად გაუყიდა. მერე ფულის
გაყოფაზე პაჭოსა და ჩარექას მოსვლიათ ჩხუბი. დავითი
შეყვარებულთან ტკბილ სიზმრებში იყო. ჩარექა და პაჭო კი
ბაირამობდნენ. ხან ქეიფობდნენ, ხან არაყს ერთად ჰყიდდნენ
და გაყოფის დროს ვერ შველდებოდნენ. ამ ამბავმა დავითის
ყურამდე მიაღწია და თვალების ფშვნეტით კამათის დროს
თავზე დაადგათ.

—რა არის, რა გაქვთ გასაყოფი, რაზე ჩხუბობთ?

ჩარექა გაფითრდა, ხმა ვერ ამოიღო, რადგან მისი
ინიციატივით მოხდა არყის გაყიდვა. პაჭომ კი ალალმართლად
მიიჩნია თავი და ყველაფერი დააჭიკჭიკა.

—არყის მყიდველი მოიყვანა ჩარექამ და დაიჯინა უნდა მიყვიდო. მე უარს ვეუბნებოდი, მაგარამ მაინც გაყიდა ამ უნამუსომ.

—უშენოდ ხომ არ გამიყიდა, პაჭო. თქვი სიმერთლე, ხო დამეთანხმე?

—მერე ჩხუბი რაზე მოგვიდათ?

—დავით თავად ფულს მეტს იტოვებს მე ნაკლებს მაძლევს.

—მთლიანად ფული რამდენია?

—ასოცი მანეთი.

—ახლავე ეგ ფული მე მომეცით. ჩარექამ უყოყმანოდ მიაწოდა.

—თქვე ვირიშვილებო, ჩემს არაყს ყიდით და წილშიც არ გამიყვანეთ? მომისმინე ჩარექ, მოგცემ ოც მანეთს და უნდა წახვიდე. შენ ჩემთან ველარ იმუშავებ.

—არა, არ წავალ. ჭაჭას ქვევრიდან მე ვაწვდი პაჭოს, ხან ჭაჭას ისეთი მძაფრი სუნი აქვს, ლამის შიგ მოვიგუდო და მე წავიდე?

—ღიახ, შენ უნდა წახვიდე. რატომ მღალატობ?

—იცი, დავით, პაჭო რომ არ იყოს, კარგ პასუხს გაგცემდი, მაგრამ თავს ვიკავებ. მე მგონი, მისახვედრად შენთვის ესეც საკმარისია.

იმ საღამოს არა ჯანსაღი სიყვარულით გართული თინათინი ბავშვების ჩამოსაყვანად დედასთან რომ აღარ წავიდა, ფეფენა დილით ადრე თავზე დაადგათ. კარები მოსინჯა შიგნიდან ჩაკეტილი იყო. თინათინი საფიქრალში ჩავარდა. დავითმა ფარულად, უხმაუროდ ფანჯრიდან გადასვლა დალანდა. მიხვდა, რომ ის თინათინის დედა ფეფენა იყო. რა ქნას თინათინმა? უხერხულ მდგომარეობაში ჩავარდა. ფიქრობს, დავითი საიდან გააპაროს? სახლის უკანა ფანჯრიდან თუ გადახტება, სხვის ეზოში აღმოჩნდება და ყველა დაინახავს. თუ გზის მხარეზე გადახტება, ისე უნდა გადახტეს, რომ გალავანს თავზე გადაეულოს. სახლის კედლიდან გალავნამდე მანძილი ერთი მეტრია. თინათინმა რომ ვერსად მოუხერხა დავითს დამალვა, დავითის მიერ სამი დღის წინ კასრით მიტანილი ხილი გარდერობის კუთხიდან თვალთხილულ ადგილას დადგა

და მერე გაულო დედას კარები. შევიდა ფეფენა, ეჭვის თვალით მიათვალიერ-მოათვალიერა, დაინახა დავითი და შეეკითხა:

— რას აკეთებთ აქა?

— არაფერს, ქალბატონო, კლიენტმა ხილი მომიტანა, ჩვენ ბავშვები არა გვყავს, დედაჩემს კი იმდენი ხილი აქვს, ნეტავი შეეძლოს მისი ჭამა და აი არჩილის ბავშვებს შემოვუტანე.

— ღმერთსა მადლი, რომ ამათ შენი სამადლო არაფერი უჭირთ. იმდენი შემოაქვს ჩემს სიძეს, რომ ნეტა ბავშვებმა მისი ჭამა შეძლონ. შენ კი მატყუარავ თუ ასეთი კეთილი ხარ გათენაბას ვერ მოუცადე?

— გათენებულია ქალბატონო.

— ნუ შეკამათები! — ფეფენამ მრისხანე ხმით მიუგო.

— ხო, დედა, გათენებულია.

— ხმა ჩაიწყვიტე! ბავშვები შენ გუშინ უნდა წამოგეყვანა.

— გვიან ვნახე ის ხალხი, საქმეზე იყვნენ და დაგვიანებულზე იქ ვეღარ ამოვედი.

— გაეთრიე, დავით შე წუმპედან ამოთრეულო!

— რატომ მაყენებ შეურაცხყოფას, ქალბატონო?

— იმიტომ, რომ არაკაცი ყოფილხარ. ჩემს სიძეს კაცი ეგონე! არას მქონენი არიანო და ჭიშკარი გაგიღო, არყის სახდელი ჩაგადგმინა, რომ ცოტა სული მოინაცვლონო. შენ კი უკაცო ოჯახი დაიგულე და ჩუმად დაძვრები. ის ადამიანია და ვაჟკაცობაც აქვს. იმას უფროთხილდი, კარგის გარდა ავიც ეხერხება. კიდევ გიმეორებ: აილე ეგ ხილის კასრი და გაეთრიე.

— გაჩერდი დედი, ცოდოა!

— ოქროსავით ქმარი გყავს და შენ კი...

თინათინი ატირდა.

დავითი თავის ვედრიანად რომ გამოაძევა. მერე თავის შვილს მიუტრიალდა. არჩილი არ ტყუებულა. მერე რა მოხდა, რომ გეუბნება ოჯახში უნდა იყო, სავსე ოჯახი რომ გაქვთ, პატრონობა უნდა, იმას კი არ გეუბნება თავი აიშვიო. ომი რომ დაიწყო ჩემი ქმარი ჯარში წაიყვანეს. მე ოცდახუთი წლისა დავრჩი და სილამაზით შენზე მეტი თუ არა, ნაკლები მაინც არ ვიყავ. დეპეშა ქმრის სიკვდილისა ორმოცდასამში მივიღე. განა არ შემძლო გავთხოვილიყავ? მაგრამ სირცხვილმა

მძლია. მე რომ გავთხოვილიყავ, ბავშვები მიმეტოვებინა, ჩემი ქმრის მეორედ სიკვდილი იქნებოდა, მაგრამ სინდისს არ ვუღალატე და შენ და შენს ძმას, სიცოცხლე შეგალიეთ. შენ კი ქმარი გაღვია თავზე და მერე რა ქმარი, ამ წუნკლიანზე როგორ გასცვალე?

—კარგი, დედა! არაფერი ყოფილა ჩვენს შორის. დამიჯერე! — თინათინი თან ტიროდა. ცრემლებით თავს იმართლებდა, მაგრამ შორსმჭვრეტი ჭკვიანი დედა არ ტყუვდებოდა.

—რას ტირიხარ? სირცხვილს ცრემლები ვერ რეცხავს, მეგონა, ადამიანად გაგზარდე, მაგრამ ახლა მივხვდი, რომ შევმცდარვარ. ჯერ ერთი, ჩემს მიერ დაკაკუნება მშვენივრად გესმოდათ, მაგრამ ხმა არ გამეცით. სანამ არ დალაგდით, კარები არ გამიღეთ, მეორეც, ნაწამები წყვილი საწოლები თქვენს გარყვნილობას მიმტკიცებს.

—კარგი, დედა! დამიჯერე, რომ არაფერი მომხდარა.

—ჩაიცვი, გაემზადე, წამოდი ჩემთან და ფეხს ვერ ჩამოადგამ სანამ არ ჩამოვა არჩილი.

—ხო, დედა, წამოვალ და ბავშვებს წამოვიყვან.

—თუ წესიერად არ მოიქცევი, მე შენი დედა არ ვიქნები. დღეს ერთი გიყვარდეს, ხვალ მეორე, ეს სიყვარული არ არის, ეს ქალის გაკახპებას ნიშნავს.

—კარგი რა, დედა, არჩილის ყურამდე არ მივიდეს, თორემ მართალი ეგონება.

—ნუ მაბრმავებ, შვილო! სიმართლეს ძირს ნუ ათრევ, სიწმინდეს ნაგავში ნუ აგდებ. შენი ცრემლები მე გულს ვერ დამიღობს. დედა ვარ და შვილის უპატიოსნება დედას შეურაცხყოფს. განა იმიტომ შეგალიეთ ჩემი ახალგაზრდობა, რომ თქვენი საქციელით ჩემი პატიოსნება ტალახში ამოსვაროთ? არც სიძე მიყვარს უპატიოსნო. მე არ ვეტყვი, დედა ვარ და უნდა დავიცვა შვილის პატიოსნება, მაგრამ სხვისაგან რომ გაიგოს, მაშინ ჩემგან სიძისადმი ხო ღალატია? ღმერთი ხო მიმიხვდება მე რომ უსამართლო გზას დავადექი? უფალთან პირნათელი აღარ ვიქნები, ჩემს პირნათელობას მთელი ცხოვრება ვემსახურე, იმას შენი სიბილწის გამო წუნკლიანი წყალი წაიღებს. თუ გაგების შემდეგ არჩილამ ამ

სიმართლეს თვალი მოუხუჭა, მაშინ ვაჟკაცი არ ყოფილა მაგრამ მე ვფიქრობ რომ ვაჟკაცია და არ აპატიებს ჯერ იმას, მერე შენ.

—დედა ესე იგი მწირავ?

—არა, მე არ გწირავ, შენი თავი თავად გასწირე! არ ისურვე ბედნიერება, უფლის მიერ მიჩენილი გზას გადაუხვიე და ეშმაკს აედევნე.

შეურაცხყოფილ დავითს ხილი შინ არ წაუღია, კვლავ არყის სახდელთან მიიტანა.

—დავით ხილით სავსე ეს კასრი შვიდი-რვა დღის წინ მახსოვს, ვინც მოიტანა, მერე შენ ხო შინ წაიღე. ახლა ისევ აქ რატომ მოიტანე? დედაშენმა საჩუქარი ხომ არ დაგიწუნა?

—არა, პაჭო! თავს ცოტა ცუდათა ვგრძნობ, ექიმმა ადრე მითხრა, ვიტამინები გაკვლია და ხილს მიეძალეო.

—თუ ასეა, ჭამე ხილი, შენი წილი მწვადი და ღვინო მე და ჩარექას დაგვრჩება.

—პაჭო, მიირთვი! შენთვის პურმარილი ალაღია, მაგრამ ჩარექას კი... ადექი ეხლა, ჩარექ, აიკარ გუდანაბადი და მოუსვი.

—დავით, ახლა გაჩერდი არ ამამღერო! შენი ტყუილები თავზე ნუ შემოგვახვიე, დედაჩემი ავად არის და წამლების მოსატანად ვიყავიო. სადაც იყავი, ის არ მათქმევინო.

დავითმა ჩარექას სილა გაარტყა ყბაში და მიაძახა:

—თუ არჩილასთან ერთი სიტყვა მაინც, დაგცდენია მაგ თემაზე, იცოდე თავს წიწილასავით წაგაცლი.

—ტყუილად ირჯები დავით, მის ყურამდე თუ მივიდა, ის ვაჟკაცია და შენს არაკაცობას წაგაკლავს.

დავითმა ველარ მოითმინა და სილა მეორედ გაარტყა. ჩარექა თურმე ქართული ჭიდაობის მოხერხებული ილეთების მცოდნე ყოფილა. შებმის უმაღლვე დავითი კისრულზე წამოიღო და ძირს დასცა. პაჭომ დავითის გულმოსაყვანად გემრიელად გადინარხარა. გულმოსულმა დავითმა ვერ მოზომა, პაჭოც აიმხედრა და მერე ორივემ დავითი ბოძზე მიაკრეს და სახეზე ყურძნის მტევანი დააჭყლიტეს. კიდევ კარგი, დავითის ბედად, ზაფხულ-შემოდგომის თვეები არ იყო, თორემ თკბილმოყვარული მწერების მოგერიებას ვერ შეძლებდა.

თუმცა თვალბნინ მოტრიალე ბურნაც საკმარისად ანერვიულებდა. პაჭომ და ჩარექამ, ორი სამწვადე ხორცი კიდევ გამოძებნეს. ერთი სიტყვით, პურ-მარილის მოყვარულებს მწვადისა და ყველის გარდა კარგი კახური ღვინით სავსე სამლიტრიანი ღოჭი მოედგათ და ტკბილად შეექცეოდნენ. ბოძზე მიკრული დავითი კი შუბლშეკრული ძაღლივით უღრენდათ.

—თოკი შემხსენით, თორემ ორივეს ისე განანებთ, სამახსოვროდ დაგრჩეთ.

—არა, დავით, შენი მუქარის არ გვეშინია, შენს ძვლებზე დამპალი ხორცის შესხმა ღონე ხომ არ გგონია. თუ დაგვჯერდები, და შეგვპირდები, რომ ორივე ჩვეულებრივად გავაგრძელებთ მუშაობას, მაშინ შეგხსნით, არა და იქნები ასე დაბმული, სანამ არჩილი მოსკოვიდან არ ჩამოვა. შენ საიდუმლოებას თინათინთან გაგისხნით და აგიყვანს მძევლად, მერე მეყოლე ვარდივით, ის ვაჟკაცი ბიჭია, ქალაქშია გაზრდილი, ხომ ატყობ, თბილისი ეპატარავება და მოსკოვში დაიარება? იმპერიას რომ საზღვრები არ ქონდეს ჩაკეტილი, ტოკიოს და ნიუ-იორკს უკან მოიტოვებდა. და, თუ შენი ჯიუტობით ეს ასე წარიმართა, შუბლში ტყვია არ ავცდება. არ გაპატიებს შენს სადისტურ საქციელს. რატომღაც შენს შუბლზე ვკითხულობ, რომ მოკლე სიცოცხლისა ხარ, შე უბედურო!

ჩარექას მუქარამ, დავითი ჩააფიქრა და შეშინებულმა ისიც გაანდო, თინათინის დედამ ფეფენამ შეურაცხყოფილი დავითი სახლიდან რომ კინწისკვრით გამოაგდო, თუმცა დავითი მის შემდეგაც თინათინთან ტკბილი ღამეების გახსენებით შემდგომშიც ტკბებოდა. ახლა კი ჩარექას დამაჯერებელი ლაპარაკით შეშინებულს ის ტკბილი, მწარედ ეჩვენებოდა.

—ხო, კარგი, ჩარექ! თანახმა ვარ, ამიშვით.

—არა, დავით, გაგვიმარტე, რაზე ხარ თანახმა.

თანახმა ვარ იმაზე, როგორი მორიგებითაც მუშაობდით, კვლავაც ასე გავრძელებდა.

—არა, ეგრე არა, დავით!

—მაშ, როგორ?

—როგორ და გეტყვი, გამოხდილი არყის ნახევარს სამად
გავიყოფთ.

—ხო, კარგი, ასე იყოს. —შეთანხმდნენ და გაუსხნეს დავითს ხელ-ფეხი. ღლეებმა სწრაფად გაირბინა, არჩილი მოსკოვიდან ჩამოვიდა, ჩამოიტანა ძვირფასეული ნავაჭრი და ცოლ-შვილი შინ რომ არ დაუხვდა, ის ეჭვიანობა, რომელიც მოსკოვში წასვლის დროს მის გულს გაჰყვა, ახლა ცოტა გაუქარწყლდა.

ცოლ-შვილს მონატრებულმა არჩილამ ნავაჭრი შინ დატოვა და სიდედრთან და ცოლის ძმასთან, მხოლოდ საჩუქრებით წავიდა და მისვლისთანავე ცოლს მიუაღერსა. მოეფერა, მერე ბავშვები მოისიყვარულა. მოიკითხა სიდედრი, ცოლისძმა. რომ დარწმუნდა, ყველა კარგად იყო, მერე თქვა:

თინათინი გამხდარა. ჩემზე ხომ არ ინერვიულე, ჩემო ლამაზო?

არჩილისთვის პასუხი არ გაუცია თინათინს, მარტო გაუღიმა; ვისზე იდარდა, ეს მარტო თავად და ღმერთმა იცის. იმ სინაზით და იმ სითამამით ვერ შეხვდა არჩილს, როგორც ადრე, სანამ შეტოპავდა იმ გამოუსწორებელ შეცდომაში. თუმცა არჩილს შეუმჩნეველი არ დარჩენია. ის უფრო უკეთ განასხვავებს თავისი ცოლის მისდამი ადრინდელ და ახლანდელ შეხვედრის სიყვარულს და სიხარულს.

იმ საღამოს არჩილს სიდედრმა კარგი ვასშამი მოუშხადა, შესანიშნავი სუფრა გაუწყო. სანამ სუფრას მიუსხდებოდნენ, თითქმის სუყველას ერთიმეორეს მიმართ უკმაყოფილების გრძნობა აწუსებდათ, მაგრამ თითოთოროლა ჭიქა ღვინო რომ გადაჰკრეს, მერე ერთიმეორეს ლაპარაკს აღარ აცდიდნენ, სუფრას არჩილის ცოლისძმა გაუძღვა. ის დალოცვილი ისეთი ტკბილი ენით ხატავდა... უფლის სადღეგრძელოს ისე დამაჯერებლად, რომ გრძნობა დაგუფლებოდა, თითქოს უფალი სუფრასთან მჯდარიყოს. თინათინმა მშობლის მეთვალყურეობით აღიდგინა, თავისი ტრდიციული ფერი და ხორცი. დავითისგან ისე იყო მოთელილი, ალბათ არჩილის ჩამოსვლამდე დავითთან კიდევ რამოდენიმე დღე რომ დასცლოდა, მერე ერთ ყურში რომ ჩაგეხედათ, მეორე ყურში შემავალ დღის სინათლეს დაინახავდით. ფეფენას თავისი

თვალთ არ უნახავს დავითი და თინათინი ერთად მწოლიარე, მაგრამ დედას არ გამოპარვია თინათინის მოთელილობა, სახი გამომეტყველება, შეადარა სიფაქიზეს ადრინდელს. დაჟინებით იმიტომ ეუბნებოდა, ჩადენილი გაქვს მამაძაღლობაო. თინათინმა რამდენიმე ჭიქა ღვინო რომ დალია, მხოლდ არჩილას მაშინ მოსდო კისერზე ხელი და მიიზიდა საკოცნელად, მოსაფერებლად, ერთი სიტყვით ადრეული ღალატით გაფრთხობილი ანგელოზები პურმარილით შემოიკრიბეს და ცოლ-ქმარმა ჩვეული, სიმღერები წამოიწყეს. იმ ღამეს იმ სახლში სიყვარულმა გაიმარჯვა.

არყისმხდელები კვლავ პურ-მარილს მოსხდომიან და როცა რომ ჩარექა ღვინომ ააჭიკჭიკა, მერე შეეკითხა დავითს.

—თინათინს დედა რომ მოუვიდა, მე ვიცი, რომ შენ მაშინ თინათინთან იყავი. ლოგინში მწოლიარეებს ხომ არ მოგატანათ?

—არა, ჩარექ, საწოლში არ ვიწექით. მაგიდის ირგვლივ ვისხედით.

—მომისმინე დავით, აქ ჩვენ სამის მეტი არავინ არის, მე და პაჭომ კარგად ვიცით, რომ არჩილი მეზობელ სოფელში გასვენებაში რომ წავიდა, იმ ღამეს შინ არ მოსულა. შენ თინათინთან გაატარე მთელი ღამე. ჩვენ, რა თქმა უნდა, ამას არჩილას არ ვეტყვით, დედამისმა თუ ერთად გნახათ, ჩვენთან დამალვას აზრი არ აქვს.

—ხო გითხარ, ჩარექ, მაგიდას ვუსხედით-მეთქი.

—მაშ დედამისმა ჩხუბი რად აგიტეხა, კინწისკვრით რატომ გამოგადლო? იქ საჩხუბის მიზეზი რა ნახა, მაგიდაზე სასმელი ხომ არ გედგათ?

—კი, კონიაკი გვედგა.

—ჭიქაში დასხმული იყო?

—ხო, ჩარექ რა გინდა შენ?

—მინდა არჩილი რომ ჩამოვა, შენ ახვიდე, პირველმა უთხრა. თინათინის დედამ, ფეფენამ, რა ფორმაშიც გნახათ. სანამ ფეფენა თავის სიძეს მოუყვება, შენ დაასწრო და ბოდიში მოუხადო. აი ეს გიხსნის შენ ყველაფრისაგან.

—ბოდიში არა! სხვა რაღა უნდა?

—იცოდე თუ გაიგო, არ გაპატიებს.

—თქვენ თუ არ ეტყვიტ დედა შვილს არ გაყიდის როგორ გაიგებს?.

—მე გაგაფრთხილე, დავით, და შენი თქმით რომ ვიმსჯელოთ, ჩაღით ყოფილა ქვეყანა დახურული.

—ჩარექ, რას მაშინებ? ჩაღით არის ქვეყანა დახურული, მაშ რა არის? მაშინ ბიჭები უცოლოდ დაბერებულან რომ ქალი არ უნახავთ.

—შენ არ გაგიგია, ქალაქში ქმარ-შვილის პატრონ ქალს ქმარი სამსახურში რომ გაუსტუმრებია, ქალი სახლიდან გასული შინ მეორე დღით ტაქსით მივიდა. ქმარი დაგვიანებულ ცოლს ჩვეულებრივ შეხვდა. გადაკოცნა და ჩაჯდა იმავე ტაქსში ქმარი, რომლითაც ცოლი შინ მივდა. ცოლს გადასახა ბავშვებს ყურადღება მიაქციე, სამსახურში მივდივარო. სამსახურში მიმავალმა მძღოლს გამოჰკითხა ეს ქალი ჩემი ცოლია და მაინტერესებს, ტაქსში სად, რა ადგილზე ჩასვიო. მძღოლმაც უთხრა ის ადგილი. მეტი არაფერი. საღამოს, სამსახურიდან რომ დაბრუნდა, ცოლს შეეკითხა: სად იყავი წუხელ შინ რომ არ მოხვედიო?

—მაპატიე ფირუზ დედაჩემთან ვიყავი და რომ შემავიანდა იქ დავრჩიო.

აკრიფა ტელეფონზე ნომერი და სიდედრს დაურეკა, ცოლი ფულისთვის რომ გამოვაგზავნე ვალის ასაღებად, რატომ არ გამოატანეო? იმანაც უპასუხა, არა შვილო, ნატა თვალით არ მინახია, ფული გამზადებული მაქვს, მოდი და წაიღეო. ცოლი დედას ტელეფონზე დააპირისპირა, მაგრამ ცოლს არაფერი გამოუვიდა, ჩაიჭრა, ტყუილმა თავი იჩინა. ნატა დედაშენი ავჭალაში ცხოვრობს და ტაქსის მძღოლმა კი შენზე მითხრა ორთაჭალის ციხესთან ჩამიჯდაო. ამაზე რას მეტყვი? პასუხი რომ ვერ გასცა, ამის შემდეგ გაატიტვლა ცოლი და სხვადასხვა ფერებით შეაღამაზა, და შუალამისას დედას შვილი გაკრასკული სახლში გაუგზავნა. დედამ შვილი ვერ იცნო და შეშინებულს გული გაუსკდა.

—ხომ არ გინდა, რომ არჩილამ შენც ასე გაგიკეთოს?

—ჩარექ, ძალიან შემაჩვიე პირი და არ ვიცი, როგორ მოვშველდებით.

დავით ნუ ნერვიულობ, მე მგონი არჩილი მოგვარიგებს.

—ოხ, შენი!... —დავითმა მოუქნია სილა, მაგრამ პაჭომ მოასწრო შუაში ჩადგომა და ჩარექას მოსახვედრი პაჭოს მოხვდა. გამწარებულ პაჭოს დავითისთვის რა უნდა ექნა? პაჭომ მტკივნეულზე ხელი მიიფარა და უთხრა.

—გიჟი ხომ არა ხარ დავით, ჩარექას ახლა უნდა ეფერო, თორემ მაგის წუნკლიანი ენის ამბავი ხომ იცი? რაც სიმართლეა იმას, ორ იმდენს ტყუილს დაუმატებს და ისე მიაგორებს არჩილასთან და ისიც ყოფას გიტირებს.

მშობლიური კერიდან დაბრუნებული თინათინი ქმარ-შვილით თავის ეზოს ჭიშკარს რომ მიუახლოვდა, მარიამი გამოეგება.

—რამდენი ხანია, თინათინ, აღარ მინახიხარ, შვილო, როგორა ხარ?

—შენ რომ გაგიხარდება, ბებია, ისე ვარ. —თქვა თინათინმა და ჩაიხიბო.

—უი შენს გაცინებას ვენაცვალე, შვილო, შენისთანა რძალი რომ მყავდეს რალა მომკლავდა ბედნიერმოხუცებულს.

—ნუ გეშინია, ბებია, დააქორწილე დავითი და გეყოლება. მიუგო არჩილამ.

—ეჰ შვილო, ჩემს ბიჭს არ აქვს თინათინისნაირი გოგოს არჩევის შნო.

—მაშ რა ვინდა ბებია? არჩილის შერჩეული, რომ იყოს?

—არჩილის შერჩეული გოგო მომეწონება მეც და ჩემ ბიჭსაც.

—არჩილ, დავითს გაურივე ვინმე კარგი გოგო.

—რას მეუბნები, თინათინ, ისეთი გულუბრყვილო ხარ, რომ ვერ მიხვდი?

—მაგას შენ უნდიხარ სარძლოდ. —არჩილამ ჩუმად ცოლს გადაულაპარაკა. გახარებულმა თინათინმა სიცილით ჯერ არჩილას მიაპყრო თვალები, მერე არყის სახდელისკენ გაიხედა და თქვა:

—ჩემო არჩილ, დავითი რომ დასწრებოდა ამ ლაპარაკს, ალბათ შენა და ბებიას მე და დავითის მაჭანკლად დაგასახლებდა. თუმცა დავითი მე რას მიკადრებს, ორი შვილის დედას?. იმას ქალიშვილი უნდა.

ამ საუბრის დროს მარია ცუდად გახდა. ძირს დაკარგა სწრაფად წამოაყენეს. არჩილამ მეზობლების დახმარებით მარიაში შინ შეიყვანა და საწოლზე მოათავსა. დავითს დედის მარიას მწუხარება აცნობეს. არჩილამ ექიმი მოუყვანა, მანამდე თინათინი პატრონობდა. ექიმმა გასინჯა, წამლები გამოუწერა, არჩილამ გაღმა-გამოღმა სოფლის აფთიაქებში წამლები უშოვა და მოუტანა. ექიმმა ორნაირი ნემსი გამოუწერა, რომელიც პაციენტს ყოველ ორ საათში ერთი უნდა მიეღო. პირველი — ორი ნემსი თავად ექიმმა გაუკეთა და წავიდა. მან უთხრა, რომ შემდეგი ნემსის გაკეთებამდე აქ ვერ დავრჩებიო. სოფელში სხვა ვერავინ ნახეს ნემსის გამკეთებელი. საღამოს ოთხი საათის შემდეგ თინათინს შინ მიაკითხეს. ექიმის შემდეგ თინათინმა გაუკეთა ჯერ პირველი ნემსი, მერე — მეორე. პირველიდან ნახევარი საათის შემდეგ და მერე შინ წავიდნენ არჩილი და თინათინი ბავშვებითურთ. ვახშმით თინათინმა პირველ რიგში ბავშვები დაანაყრა, ხელპირი დაბანა და დააძინა ჯერ ერთი, მერე მეორე. ამის შემდეგ თავად მიირთვეს ვახშამი და დაწვნენ, მოეფერნენ ერთიმეორეს, ბაგე ბაგეს მიაწებეს, უნდა ითქვას, რომ სიყვარულს დიდი დრო მოანდომეს და ამის შემდეგ თავი მშვიდ ძილს მისცეს. მარიას ნემსის გაკეთების დრო რომ მოუწია, დავითმა ვიღაც ზემოუბნელი ქალი გაგზავნა თინათინის დასაძახებლად.

—მართალია, გვიან დაიძინეს, მაგრამ თინათინი ორ დაძახებაზე გამოეგება.

—თინათინ, გენაცვალე, ნინო ვარ, მარიაშის გულისთვის მოვედი ნემსის გაკეთების დრო აქვს, შვილო, და გთხოვ წამობრძანდე მეც ვერა ვარ კარგად, მაგრამ დავითმა მთხოვა. მწოლიარე ავდექი და შენთან მოვედი. დედაშვილურად გთხოვ, მადლი ჰქენი და მარიაშს ნემსი გაუკეთე.

—არა ბებია, მე არ შემიძლია. არ ვიცი ნემსის გაკეთება.

—ცოდოა, შვილო, მადლი გაიღე, ღმერთი დაგიფასებს.

—ბებია, ვერ წამოვალ ამ შუალამისას. ქმარშვილი მყავს, მე ხომ მარტო არა ვარ.

—ღმერთმა გაგიმრავლოს შვილო, მე ვთხოვ, რომ გამოგიშვას.

—ძინავს ბებია, ხომ ვერ გავაღვიძებ? ღმერთო ჩემო, რა ქალს გადავეყარე. — თინათინი ამ სიტყვებით შევიდა ოთახში, ამ ხმაურზე არჩილას გაეღვიდა.

—რა არის თინათინ, რაზე ნერვიულობ?

—ჩემთვის უცნობი მოხუცებული ქალი მთხოვს წამოდი ნემსი გაუკეთო და მე არ მივყვები.

—თუ ქალია მოსული წადი თინათინ. მაგენი თუ ვერ დაინახავენ სიკეთეს ღმერთის გულისათვის მაინც უნდა წახვიდე.

—არა ვერ წავალ, არ შემიძლია ნემსის ვაკეთება.

—მაშინ ხელი არ უნდა მოგეკიდა, თუ წუხელ გაუკეთე, ახლა თავს რით იმართლებ?

თინათინ, წამოდი! მე გამოგყვები. უთხრა არჩილამ. კვლავ გაისმა ნინოს ძახილი, გავიდა არჩილი და ნინო დაამშვიდა.

—ხო ბებია, თინათინი წამოვა, წამოვა.

—ღმერთმა გაგახაროს, შვილო! მე ნინო ვარ.

—ხო, მესმის შენი ბებია. გაემზადა არჩილი, მაგრამ თინათინი არ მიჰყვება, არ შემიძლიაო.

—თინათინ იმ ქალს რამე, რომ დაემართოს, ყველაფერი ჩვენ დაგვბრალდება. მერე ხალხის წინაშე თავი რით ვიმართლოთ?

—ეგენი ადამიანურ თვისებებს მოკლებულნი არიან.

— ჩემო თინათინ, მთავარია ჩვენ ვიყოთ ღმერთთან მართლები.

წავიდნენ და, რომ შევიდნენ ავადმყოფის ოთახში, უსუფთაობა სუფევდა, როგორც საწოლში, ისე — ოთახში. ავადმყოფი იწვა გაუნძრევლად. ენა ჩავარდნილი ჰქონდა, ხანდისხან თვალებს თუ გაახელდა. თინათინმა სასწრაფოდ გამოუცვალა ზეწარი და ნემსი გაუკეთა. მერე იატაკიც გამოასუფთავა. ზაოდიდან წამოსული დავითიც ამ დროს შევიდა, როცა რომ თინათინი სველი ტილოთი იატაკს წმენდდა. თინათინმა გამონაცვალნი ზეწარი წყლიან ტაშტში არჩილს ჩააგდებინა, მერე, მეორე ნემსიც გაუკეთა და წამოსვლისას არჩილამ დავითი შეახურა.

- შე დალოცვილო, თავის სიცოცხლეში ერთხელ გასდა ავად და განა დედაშენს შენთვის იმდენი ამაგი არ გაუწევია, რომ თავზე წესიერი მკურნალობის ჩამტარებული ექიმი ან ექთანი დაგეყენებინა?, ან მომვლელი ავადმყოფს არ უნდა?

- გუშინ შენ აქ არ იყავი, დედაჩემი ცუდათ რომ შეიქმნა? ექიმი შენ არ მოუყვანე? მერე ნემსის გასაკეთებლად ექთანისათვის მეც ვიარე და მეზობელმა ანამაც, მაგრამ ვერავინ ვერ ვნახეთ.

- კარგი. ნემსის გამკეთებელი ვერ ნახე? მაგრამ მომვლელი ხომ უნდა? ნათესავი მაინც არავინ გყავთ, რომ ის დაადგეს თავზე?

- რა ვქნა, ვის ვთხოვო, ვინც გყავს, ყველას თავისი თავი გასჭირვებია.

შენ ხომ არ გინდა, რომ დედაშენს უყურადღებოთ ამოსძვრეს სული?

- რატომ? თინათინი ნემსებს ხომ უკეთებს.

- ნემსებს თინათინი კი უკეთებს იმას თავისი ოჯახი აქვს, ბავშვები უპატრონოდ გვყავს მიტოვებული, ვინმემ, რომ შეაშინოს, ვინ მიეხმარებათ?

- არა უშავს, შვილო! რის მეზობლები ხართ, თუ გაჭირვების დროს არ დაეხმარებით?

არ გასჭრა არჩილის ლაპარაკმა და ცოლ-ქმარი უკმაყოფილონი დაბრუნდნენ. იანვრის შაბათ დილით რვა საათისათვის ნემსის გასაკეთებლად ნინომ კვლავ დაუძახა. შეახსენა. ასე გაგრძელდა შემდეგშიც, რადგან ნემსის გაკეთება თავიდან ვერ მოიხსნეს. შეეგუა არჩილი და განსაზღვრულ საათებში თინათინს მარტოდ გაუშვებდა ხოლმე. მოხდა კიდეც ის, რაც უნდა მომხდარიყო. დრომ თინათინის და დავითის საბედნიეროდ იმუშავა, საკითხავია ამას თუ ბედნიერება ჰქვია. ნემსის გაკეთების შემდეგ დავითი თინათინს გაიყვანდა თავის ოთახში, მოისიყვარულებდნენ ერთმანეთს, რა თქმა უნდა. შიშის ქვეშ, მაგრამ მაინც ასერხებდნენ. მერე და მერე გათამამდნენ. თითქმის შიშის გრძნობა დაკარგეს. თინათინი იმდენად გათამამდა, რომ ღამით ოთხ საათზე ნემსის გაკეთების შემდეგ შინ აღარ ბრუნდებოდა. ღამე იქ გაათენა. დაეჭვებულმა არჩილამ შეამოწმა კიდეც, ღამე შვიდ საათზე

შევიდა ავადმყოფის სანახავად, იმ დროს, როცა დავითს თინათინს მოთავებული ჰქონდათ ბედნიერი წუთები და დავითი უკვე ზაოდზე იყო, თინათინმა კი ავადმყოფს ზეწარი გამოუცვალა, გაასუფთავა ავადმყოფი და იატაკს წმენდა. ამ გარემოებამ ცოტა დაამშვიდა, თუ არა სახლიდან იმ ეჭვით წავიდა, რომ ორთავ სიყვარულს ზედ წაასწრებდა და ორივეს დააკლავდა. ეჭვმა, რომ არ გაუშართლა, მერე უფრო გული დაიმშვიდა და გულში თავისთვის თქვა: ამას ჩემი ცოლი არ ჩაიდენსო, მაგრამ მაინც უსაყვედურა.

—აქ რაღას აკეთებ? ნემსი, რომ გაუკეთე, შინ ვეღარ დაბრუნდი?

—აი შეხედე, ნემსის შემდეგ თეთრეული მეორედ გამოვუცვალე?

—მიატოვე და წამოდი.

—ახლა რვა საათზე ნემსი ხომ უნდა გავუკეთო, მეორე ნემსი ცხრისნახევარზე.

—რომელი საათია?

—რვის ათი წუთია!

—კარგი. ახლა მე წავალ ბავშვებთან და ნემსებს რომ მოითავებ, წამოდი.

—შინ წამოვალ ჩემო არჩილ, მაშ სხვაგან სად წავალ? ჭიშკარში შესული არჩილი კიბესთან არ იყო მისული, რომ დავითმა შემოაღო ეზოს კარები.

—დავით, სად იყავი?

—არჩილ, არ გძინავს. მე ზაოდზე წყალი შემიწყდა და ზევიდან ეხლა გადმოვუგდე.

—არა, არ ძძინავს. იქ შენთან ვიყავ. მგონი, ეგ ნემსები ავადმყოფს არ შველის და სხვა რაღაც უნდა მოვუხერხოთ.

—მეტი რა მოვუხერხო, არჩილ? მაგისი განძრევა არ შეიძლება როგორ წავიყვანო საავადმყოფოში.

—ხო, მართალი ხარ, დავით.

—ალბათ თინათინი გაუკეთებდა ნემსებს. შენ შინ არ ყოფილხარ?

—არა ვყოფილვარ. ზაოდს ვერ დავანებე თავი.

—თინათინი ახლაც ავადმყოფთან არის, რვაზე უნდა გაუკეთოს ნემსი, მეორე — ცხრისნახევარზე.

—ოჰ, შენი დიდი მადლობელი ვარ, თინათინი თუ არა, ვინ მიაქცევდა ყურადღებას ავადმყოფ დედაჩემს? თუ არ მოვკვდი, ვეცდები სიკეთე, სიკეთით გადავიხადო, თუ არა და, ღმერთი დიდია.

—დავით, ზოდს დედაშენს ნუ დაამადლებ, ხანდახან შეგიძლია ზოდს უღალატო და დედას მიხედო. დედის ფასი არაფერია.

—მართალი ბრძანდებით, არჩილ, ძილინებისა! მე კი ახლა გადავალ, დედაჩემს ვნახავ. არჩილამ დავითის ტყუილი და მართალი სულ დაიჯერა. დარწმუნდა, რომ იგი არასოდეს უღალატებს და არჩილა შინ ამ იმედით წავიდა.

შინ მისულმა დავითმა თინათინთან კვლავ სიყვარულის რომანი გააბა.

—რა კარგი ხარ, ჩემო თინათინ, — მოავლო ბუჭებზე ხელი და, ვით მგელმა შესასანსლი ბატკანი, ისე მიიზიდა, თინათინიც მოზღვავებული ვნებებით პასუხობდა. ყველაფერი უამბეს ერთიმეორეს, თუ როგორ მისცა არჩილამ დავითის ბიძგი, თინათინმა თავისებური ვაგებით უთხრა, რომ ვითომ თინათინის გულისათვის ცოტახანს მაინც არყის სახდელი ქვაბისთვის ეღალატა. თინათინმა გაიხსენა მარიამის ნათქვამი დედაშენი სანამ ცუდათ შეიქმნებოდა მე შემომნატროდა, რა კარგი გოგო ხარო, ნეტა შენისთანა რძალი მომცაო. ჩემთან ერთად არჩილამ უთხრა: დააქორწინე დავითი და კარგი რძალი გეყოლებაო. დედაშენმა კი პირდაპირ უთხრა: ჩემს ბიჭს მაინცდამაინც შენი არჩეული გოგო უნდაო. თან მე შემომხედა და თავისი საყვარელი ღიმილით თვალი ჩამიკრა.ხო და, აგერ, დღეს ბედნიერი აღდგომა გავითენდა, არჩილს შინ ყინჩად ძინავს. დედაშენი ვერაფერს გაიგებს და შენ, როგორც გსურს, ისე ვეფეროთ ვესიყვარულოთ, ერთმანეთი გავაბედნიეროთ!

—მართალი ხარ თინათინ, შენზე ფიქრით ძილგატეხილს რამდენჯერ მინატრია: ნეტა ახლა თინათინი ჩამიგორა ლოვინში-მეთქი, თავით-ფეხებამდე სულ მის კოცნაში ვიქნებითქო. ვერ წარმოიდგენ, თინათინ, შენთან რა ბედნიერი ვარ! — შესძახა და თან ხელები ბუჭებზე მოავლო და მკერდზე მიზიდულს კოცნა დაუწყო.

— დედა ცუდად რომ არის, არ გეცოდება დავით?

— როგორ არ მეცოდება. აბა რას მეუბნები, თინათინ? მე სხვა გზა არა მაქვს, შენ უნდა მიაქციო ყურადღება.

— კი, დავით, შენ შემოგვევლოს ჩემი თავი! — თქვა და თავად თინათინი დაეწაფა ბაგეზე.

სხვა კაცი სხვის ცოლს ურთიერთობაში, ყოველთვის მაგარი ეჩვენება. საწყალ არჩილს კი ისე ტკბილად სძინავს, ამათი ცხადლივი სიყვარული იმას სიზმრადაც არ ეჩვენება. გახდა ცხრა, ათიც დაიწყო, თინათინი შინ მისული სახლს ალაგებდა, რომ გამოედვიდა არჩილს. თინათინი თავისთან მიიხმო, საწოლზე ჩამომჯდარს ხელი წაავლო, უნდოდა საბნის ქვეშ ძალით შეეგორებინა, მაგრამ თინათინი ერთი ჯიგრიანად ბაგეზე დაეწება. მოუშალა, მოუფუტკნა ნერვები და მიადახა: ახლა მაგის დრო არ არის, ბავშვები გაიღვიძებენ, კერძი უნდა მოვუმზადო. რა ძნელია ქმარი რომ ცოლის სიყვარულს მონატრებულია და ცოლი კი სხვა კაცთან მოჭარბებული სიყვარულით ნერვებდამცხრალია.

— თინათინ, მოდი, ჩამიწეკი ლოგინში!

— არა არ შემიძლია.

— რატომ არ შეგიძლია?

— იმიტომ, რომ დღეა, სიყვარულისთვის კი ღამე არის...

— ღამე შენ იქ გაატარე. ჩემთან რატომ არ მოხვედი?

— შენ არ იცი წუხელ მარია კინამ მოგვიკვდა, ახლა საჩქაროდ სადილს გავაკეთებ და უნდა წავიდე, მივხელო, მეზობლებმა არ თქვან უპატრონოაო.

— თინათინი ბოლოს ისე გათავხედდა, თითქმის ქმარს აღარ ემორჩილებოდა, დავითი შინ თუ მიდიოდა, მხოლოდ თინათინისთვის სასიყვარულოდ. მაშინ ავადმყოფი ავიწყდებოდათ, თუ არა და ავადმყოფს თავით ეჯდა თინათინი. არჩილი კი ხან გასაყიდებს მიაკითხებდა მეზობელ სოფელში წაღებულებს, ხან ვენახს ამუშავებდა. დავითი კი მის ცოლზე, რომ იტყვიან, ბაირამობდა. ერთ დღეს, როცა არჩილი ვენახში იყო, თინათინის დედა ბავშვებთან ჩამოვიდა შვილის და შვილიშვილების სანახავად. შინ მარტო ბავშვები დაუხვდნენ. ბავშვებს შეეკითხა

— სად არის მამა ან დედა?

—აი იქ, იმ მეზობელთან, მარიამი ავად არის და დედამ ნემსებს უკეთებს.

—მამა სად არის?

—ვენახში.

—ბონდო, წადი დედას უთხარი, ბებია მოვიდა და გეძახისო.

თინათინი შეტყობინების უმაღვე მოვიდა.

—რას უზიხარ იქ?

—დედა იმ ღამეს, შენგან რომ წამოვედით, აქ მეზობლის ქალს მარიამს ველაპარაკებოდი და უცებ წნევამ დაარტყა, შინ შევიყვანეთ, ენა ჩაუვარდა, ველარ ლაპარაკობს. ექიმმა ნემსები დაუნიშნა და ექთანს რომ ვერ იშოვეს, ნემსებს მე უკეთებ.

—შენ რა იცი ნემსებისა?

—ვისწავლე დედა, იცი რა კარგად ვაკეთებ?

—არა, შენ ავადმყოფის დარდი ისე არ გაწუხებს, როგორც ავზორცობა, უზნეობას მიეცი თავი.

—დედა, რატომ მეუბნები მაგას? მე ხომ ორი შვილის დედა ვარ, ქმარი დარწმუნებულია, რომ მე ცუდს არაფერს ჩავიდენ.

—სწორედ მაგაზეა საქმე, რომ ქმარი გენდობა და შენ არ ინდობ.

—დედა რას მელაპარაკები, მე ჩემი ქმარი ყველას მირჩევნია.

—გეტყობა როგორც გირჩევნია, რომ ბავშვებს თავი მიახებე და დაწანწალებ.

—დედა ყველასთან თუ არა, კარის მეზობელთან ხომ მაინც უნდა ვიყო კარგად. მითუმეტეს ახლა, გაჭირვებაში არიან.

—შე სულელო, შენს ქმართან უნდა იყო კარგად, ვისაც შენი სინდისი მიანდე და ქალიშვილობა ჩააბარე.

—დედა, კარგად ვარ ქმართან. გინდა ოჯახი ამიწეწო?

დავითმა იცოდა რომ არჩილი შინ არ იყო და ნემსის გაკეთებისთვის თინათინთან თამამად შეაღო კარები. დედამისი ფეფენა რომ წამოუხტა ხალხის მოურიდებლად კიბეზე კინწისკვრით გამოაძევა.

—შე დამპალო, წუნკლიანო, შენ ვინა გდინხარ, რომ სახლში დაუკითხავად შემოდინხარ? წადი, წაეთრიე! თქვენს ავადმყოფს თქვენ თვითონ მოუარეთ, უყურე ამ გათავხედებულს. დედა ავად ჰყავს და სხვას დააკისრა მისი მოვლა-პატრონობა. თქვენ ისე გამოგდით, „ყვავს შვილი მოუკვდა და ბუს მიუგდო, იტირე შენ დიდი თვალები გაქვსო“. თურმე იმ დროს, როცა თინათინის დედა ფეფენა, მარიამს შვილს ულანძღავდა მარიამი იმ დროს სულს ებრძოდა. გარეთ ამბავი გამოიტანეს, რომ მარიამი გარდაიცვალაო. მიცვალბულის სანახავად მეზობლებმა მისამძიმრება დაიწყეს, მიუხედავად ამისა, ფეფენას გული არ მოუბრუნდა. სიძეს და ქალიშვილს უბრძანა ფენი არ მიადგათო, ახლა ხო ვიცი თქვენი გულკეთილობისა ამბავი თავს უნდა გადაყვეთ და სჯობია ჩემთან წამოხვიდეთო.

—არა, დედა, ცოდოა იმ ქალმა რა დაგვიშავა? მეზობლებთან შევრცხვებით. იტყვიან შესაწირს თავი აარიდესო.

—ეგ სირცხვილად მიგაჩნია და ის სირცხვილი არ არის ღამე უცხო კაცთან მარტოდ, რომ ხარ?

—არა დედა, ის დღე და ღამე ზაოდზეა.

—ხო, აბა, შენნაირ გათქვირებულ გოგოსთვის წუთით ველარ მოიცალა.

—რა გინდა დედა ჩემგან?

—ის მინდა, შვილო, რომ თავი არ შეირცხვინო. თუ აქამდე არ შეგირცხვენია, როგორც შენ ამბობ. შენ იგივე სიცოცხლის შემქმნელი ხარ, როგორც ღვთისმშობელი, წმინდა მარია. ღმერთმა მოგვივლინა, ქალების სიმბოლოდ და ჩვენ მისი მიმბაძველები უნდა ვიყოთ, დავიცვათ მისი სიწმინდე, ჩვენი სულითა და ხორციით. თუ გინდა, რომ ღმერთი და ღვთისმშობელი ჩვენ მხარეზე იყოს, უნდა ეცადო, რომ შენი ვნებები მოთოკო, რომ იმ გარყვნილობის სტინბურეში თავი არ ჩაიგდო. ღმერთს უნდა უმადლოდე, რომ ბედი მოგცა შენი ქმრის სახით, გათხოვდი და ის ერთი უნდა იკმარო.

—რატომ არ უნდა გავთხოვილიყავ, დედა? მე რა, ულამაზო გოგო ვიყავ?

—მაგას არ გეუბნები, შვილო! კი გაქვს სილამაზე, მიმზიდველი სიეშხე და უნდა იცოდე, რომ შენი მშვენიერება ქმრის საკუთრებაა, შვილების სიამაყე, ყველა ნორმალურად მოაზროვნე ბავშვს უნდა თავისი დედა და მამა, სხვებზე უკეთესნი იყვნენ, როგორც ტანით, შეხედულებით, ისე გულით, სულით, შინაგანი თვისებებით. ღმერთს სული ჩაუდგავს. სიცოცხლე მოუცია და შენც შენი სიწმინდით ღმერთის კანონებს უნდა პასუხობდე. ცოცხალიც და მკვდარიც იმათ განეკუთვნები, თუ, რა თქმა უნდა, შენი ცუდი საქციელით, ეშმაკს ზურგზე არ შეისვამ. დედამიწას უხარია, მშვენებით სავსე უფლის ცოცხალი სანთელი, მის გულმკერდზე წმინდა სულით თუ დადიხარ. წინაპრების ხორციით, ძვლებით გაპოზირებულ მიწაზე მოსული ის ღვთის მადლი, რომლითაც ჩვენ ვიკვებებით ყოველ მათგანში ეშმაკს, რაღაცა უმნიშვნელო წილი უდევს. აი, ის არის, რომ იტყვიან, ხუთმა ადამიანმა ვჭამეთ სოკო და მარტო მე მოვიწამლეო. ეშმაკმა თავისი მომწამლავი შხამი იმათში ღმერთის საუკეთესო პიროვნებისთვის გაიღო, მაგრამ ღმერთმა იმ კერძში შხამის მოსპობა ვერ შეძლო და შეახვედრა იმას, ვისაც ეშმაკი ზურგზე აზის. განა არ არიან შვილო, შენზე ბევრად უკეთესი, ლამაზი, ღვთის მოსავი ქალები, რომლებიც გაუთხოვრები რჩებიან და ნატრულობენ საკუთარ ქმარს, რომ შვილების დედა გახდნენ, მაგრამ ბედმა დაჩაგრა, არ არგუნა, სამაგიეროდ, ღმერთი უფლებას აძლევს, ასეთმა ქალმა თავისი ვნებების დასაკმაყოფილებლად შეარჩიოს თავისუფალ კაცთან თუ არა, გინდაც ცოლნაყოლთან მაინც იაროს, თუ რა თქმა უნდა, ქალის პირადი სურვილი იქნება. შეუძლია მასთან შვილიც იყოლიოს და არა ელისესავით ათასი წამოისვას. ფეფენამ დაამთავრა საუბარი, და არჩილიც მოვიდა.

—არჩილ, ნეტა ადრე მოსულიყავი, დედაჩემმა ისეთი საყურადღებო ლექცია წამიკითხა, უფრო ფილოსოფიურს წააგავს.

—მთავარია, შენ თუ დაუჯერე, თუ არა, ისე წაკითხვას რა მნიშვნელობა აქვს.

—დამიჯერე არჩილ ძალიან საინტერესო თემაზე წამიკითხა. თავისი ტკბილი ენით მომაჯადოვა.

—თინათინ, მე ვფიქრობ, დედაშენს კარგად ვერ იცნობს
თუ შეშედეგები, დედაა და როგორ, მე არ ვიცნობო, მაშინ არ
უნდა გიკვირდეს მისი სათუთი ბაგიდან ამოვარდნილი ტკბილი
სიტყვები. ქალბატონი ფეფენა დედაა თქვენი. უაღრესად
ძლიერი, დადებითი, ღმერთთან შეუცდლომელი პიროვნებაა, თუ
კარგად მოუსმინე და შეითვისე მაშინ შენ შეცდომებს აღარ
დაუშვებ და შენი წუმპეში ჩავარდნის აღარ შექმნიდება.
ყოველ ასეთ სიყვარულს, თინათინ, მე და თქვენს შორის რომ
იყო, ეს ჩვენს ცხოვრებაში დიდი მონაპოვარი იყო და დიდი
გაფრთხილებაც უნდოდა.

—რა სთქვი არჩილ? იყო და აღარ არის.

—ვიძეორებ ყოველ შემთხვევაში ის აღარ არის, რაც იყო.

—რატომ მეუბნები, არჩილ, ასე?

—იმიტომ, რომ სადღაც გაიბზარა ჩვენი სიყვარული.

ჩემს გულში არ გაბზარულა არჩილ და თქვენს გულში
თუ არის გაბზარული, მაშინ შენს გულს დააბრალე. არაა
დედა ხო ასეა?

—არა, შვილო მე აქამდე გული მომდიოდა ჩემს სიძეზე,
ხან ჩემს გულში მითქვია ეს საცოდავი ბრიყვი ხომ არ არის
მეთქი და აი ახლა დამარწმუნა თავის თავში რომ ჭკვიანია და
არა ბრიყვი.

—რა დედა, ეჭვიანობა სიჭკვიანეა?

—სიჭკვიანეც არის, სიბრძნეც და ცოლის დიდი
სიყვარულიც.

—რას ამბობ, დედა, ეჭვიანობა ხო სივიყუა,
არანორმალურობა?

—გაგამწარა როდისმე ეჭვიანობის გამო?

—არა, არ გაუუმწარებიავარ. თუ გამამწარა ქმარს არც
გავუჩერდები.

—გამოდის, რომ არჩილი სიყვარულს ფრთხილად
ეკიდება, შენ კი არა, ჩემო ქალბატონო.

—დედა!, შენ სულ ჩემი წინააღმდეგი ხარ.

—მე სიმართლის მხარეზე ვარ, დამაჯერე! შენც
სიმართლეში და მე შენს მხარაზე ვიქნები.

—მართალი ბრძანებაა ჩემო სიდედრო.

—ხო მოვრჩეთ ამ საუბარს, სიძე ბატონო თინათინს ბავშვებით ჩემთან წავიყვან. შენ იმ ქალის დასაფლავებაზე იზრუნე, მხოლოდ გაფრთხილდი ბევრი არაფერი დაახარჯო, დედა იმ წუნკლიანისაა და იმან იტიროს და მოიკლას თავი. სალამოს დაკეტე სახლის კარები და ჩარექაა თუ ხელადა იმას უთხარი თუ რაძე დაიკარგა თქვენს იქით გზა არა მაქვსთქო და ამოდი ჩვენთან, სუფრას გაგიშლით, პური ერთად უნდა ვჭამოთ.

—დედა სირცხვილია, მეზობლები იტყვიან მიხმარებას გაერიდაო.

—შენ გაჩერდი, გაემზადე უნდა წავიყვანო, მე მეზობლებს სულაც არ ვეკითხები. ნოე, არჩილის ცოლის ძმაა, წყნარი, ჭკვიანი, საზრიანი ბიჭია, შრომის მოყვარე, ხელ-ფეხიდან ცეცხლი გასდის, ან რატომ უნდა ყოფილიყო ასეთი დედის შვილი ზარმაცი, გაიძვერა, ფლიდი, შურიანი, წამხედვარე კი, უნდა იყოს ის თუ ცხოვრობს, მე რატომ არ უნდა ვცხოვრობდე ზოგიერთებზე უკეთესადო და ცხოვრობდა კიდევ, ერთი სიტყვით ოცი წლის ბიჭს საცოლე რქა ჰქონდა და იმ სალამოს პურმარილზე ითათბირეს და ერთხმად გადაწყვიტეს შემოდგომისთვის მისი დაქორწინება.

—ნოე შეეყვარებული ხომ არ გყავს?

—არა, თინათინ დღემდე არ მყოლია, არც მომიწადინებია, იმიტომ, რომ ვიცოდი დედაჩემი მოყვანის უფლებას არ მომცემდა და გულს ტყუილად დაღს ხომ არ დავასვამდი. ერთი სიტყვით იმ დღის სალამო ტკბილ პურმარილზე სიცილ-სიმღერით გაატარეს. შეიძლება იქ ყოფნა ერთ-ერთს არ სურდა და თავისი სახლი ყველაფერს ერჩია, მაგრამ რას იზამდა, თავისი თავი თავად არ ეყუდნოდა. ასე იყო თუ ისე, დღეებმა სწრაფად გაიბრინა და მარიამს მიუჩინეს სამუდამო ადგილსამყოფელი, არჩილამ მოიარა ის სოფლები, სადაც გასაყიდი საქონელი ჰქონდა ჩატანილი, შეაგროვა საკმარისი ფული და ცოლს უთხრა:

—ძველით ახალი წელი მოდის, ამ ბავშვებს წავიყვან თბილისში ჩემს დასთან, ზოოპარკს დავათვალიერებინებ, ცირკში წავიყვან და იქნებ გასაყიდად ბავშვის ტანსაცმელებიც ვიშოვო.

—ხო, კარგი იქნება, — დაუმოწმა თინათინმა.

თინათინმა ბავშვები აბანავა იმ საღამოს და მეორე დღეს დილით არჩილამ ბავშვები ავტობუსით თბილისში წაიყვანა. თინათინი გარეთ სახლიდან ეზოში ჩამოსასვლელ კიბეს ასუფთავებდა და თვალი ეჭირა, როგორმე დავითი დაენახა, რომ ეხარებინა საქმე საჩვენოდ არისო. დავითმა მართლაც თავი იჩინა და აღადგინეს დროებით მიტოვებული სიყვარულის რომანი, ახლა იმათ განკარგულებაში ორი კაზინოა, ერთი, სადაც პირველი ნათლობა მიიღეს, მეორე, დავითის სახლი, სადაც მეორედ გაინათლნენ, არჩევანზე აქვთ საქმე, თუმცა დიდხანს არ უფიქრიათ. სწრაფად მოიფიქრეს და დაადგინეს, დღისით პირველ კაზინოს კედლები გაემხიარულებინათ, ღამე კი მეორესი. ორივე კაზინოს მაგიდები გაწყობილი აქვთ. სუფრას ამშვენებს ძვირფასი კონიაკები, ხილი, ტკბილეული, შემწვარ-მოსარშული დედლები ერთი სიტყვით, დროს გასატარებლად ყველაფერი აქვთ, ახლა მეორე კაზინოში წვანან და კლასიკური მოჭიდავეებივით ერთი-მეორეზე არიან გადახლართულები.

—ხო გიყვარვარ დავით?

—რას ამბობ, თინათინ, შენთვის ვგიჟდები.

—უი შე წუწკო, შენა, შურის თვალით რომ მიცქერდი, განა ვერ გამჩნევდი?

—მერე შენ მაშინ რას ფიქრობდი?

—შენთან ყოფნა მეც მინდოდა, მაგრამ არჩილის შიშით ვნების ნერვებს ძლივს ვიკავებდი.

—ახლა აღარ გეშინია ქმრისა?

—მეშინია, როგორ არ მეშინია.

—შენ ჩემთან ნურაფრის გეშინია, ჩვენი ხელის შემშლელი ვინმე რომ მოვიდეს, იმას ისე გავკოჭავ იქნება მხვეწებოდეს მე გამიშვით და თქვენ თავში ქვა გიხლიათ, რაც გინდათ ქენითო.

—შენ ასე იოლი ნუ გგონია მისი გაკოჭვა, მართალია, შენ დათვივით ხარ, ის კი მალალია, მოხდენილი ტანის, ძვალმსხვილი, დაძარღვული ჯანღონით სავსე, სპორტულად ელასტიური პიროვნებაა.

—თინათინ მაშინებ მისით?

—როგორ ფიქრობ, ჩემი ძალა მასზე ნაკლებია?
თინათინმა სირცხვილის გრძნობით გაიღიმა და თქვა:
ჩემნაირ ლამაზ. უსუსურ ქალთან ორივე ძლიერები ხართ.

—არა, გამოტყედი, მის ძალას რანაირად აფასებ,
მკლავჭიდში ხომ არ გაუწვევინხარ?

თინათინმა დავითისაგან ეს დაცინვა ველარ აიტანა და
დასამცირებელი სიცილით მიაძახა

—შენ ხომ არ დაგვცინი?

—არა თინათინ რათ მიბრაზდები? საუბარმა მოიტანა და
მეც შეგეკითხე, რომლისგან უფრო მეტ სიძლიერეს გრძნობ
ჩემგან თუ არჩილასგან?

თინათინმა ირონიულად შეხედა და პაუზის შემდეგ
უპასუხა

—დავით, შენგან უფრო მეტ სიძლიერეს ვგრძნობ,
„გაგინხარდა“?

—არა, რა უნდა გამხარებოდა? მე ხომ ვგრძნობ ჩემს
სიძლიერესა! — ცოტა წაიტრაბახა და მერე დააყოლა: — ჩემსა
და არჩილას ძალებს ერთიმეორეს როგორ უთავსებ?

—ძალიან კარგად.

—გეხვეწები დამაჯერებლად მითხარი, თინათინ.

—დავით, მეტი რა გინდა? მე გასაგებად ვითხარი,
შენიდან უფრო მეტ ძალას ვგრძნობ, ვიდრე არჩილადან.

—ხო და ამას გეკითხები.

თინათინმა კვლავ წყენით შეხედა.

—გინდა რომ ვითხრა?

—დიახ მითხარი.

—გეტყვი და არ გეწყინოს. არჩილა და მე როგორც
წუთისოფელში ღმერთის მიერ კანონიერ ცოლქმარს შეშვენის
ისე ვიქცევით, არჩილი გრძნობს, რომ ცოლი ვარ, შვილების
დედა, სიყვარულის ურთიერთობის დროს ფაქიზად მეპყრობა.
შენ კი როგორც კახპა ქალს, მთელი სიძლიერით, მტერივით
მექცევი. შენ ჩემი თხოვნა არ გესმის. მე მგონია, ადამიანად არ
მთვლი.

ასეა თინათინ წუთისოფელში, სიყვარული უინია.
სიყვარულით გამოწვეული პატარა ტკივილი, რაც
ურთიერთობის დროს ხდება, იქ დიდი სიამოვნებაც არის.

ახლად შეუღლებულებზე რათ იტყვიან ხოლმე, თაფლობის
თვე აქვთო? იმიტომ, რომ ქალიშვილი და ვაჟი პირველად
ერთმანეთს რომ ხვდებიან, იქ ტკივილიც დიდია, მაგრამ
სიამოვნება იმ ტკივილს ბევრად აღემატება. ასე რომ, თინათინ,
მე ვაჟიშვილი გამაფუჭე, ხუთ წელიწადს სხვის ნახედნმა
ქალმა. ეს სამართალდამცავმა ორგანოებმა რომ გაიგონ,
პასუხს გაგებინებენ. ჩემი გაუპატიურებისათვის, შენს ქმარს კი
შენს მიმართ უყურადღებობაში დაადანაშაულებენ, ასე
მიტოვებული შენს ნებაზე, რომ დადიხარ, ხვალ შეიძლება
სხვა გააუპატიურო. — დაამთავრა დავითმა საუბარი და
თინათინმა ცრემლები გადმოყარა. თინათინი მიხვდა, რომ
არჩილამ თუ ამ გარყვნილობის დროს მოუსწროთ, შეიძლება
ორივე ერთმანეთზე დააკლას. დავითი თინათინის ცოლად
წამყვანი არ არის, თუმცა ახლა ატირებულ თინათინთან
დავითი მივიდა, მოეფერა, გაგეხუმრე, ჩემო საყვარელო, რა
გული ამოგიჯდა, ჩემი სახლის ბედნიერების დრო რომ
მოვიდა, ეხლა მებუტები? ერთი აკოცა და თინათინს შეეკითხა:
— რას დალევ და რას მიირთმევ, საყვარელო, მაგიდა, რომ
გაწყობილი დაგახვედრო, მითხარი წინასწარ, რა გესიამოვნება,
ვიცოდე?

— შენი არაფერი არ მინდა! — თინათინმა ხელის კვრით
მიაძახა, — დამანებე თავი.

— კარგი, თინათინ, ნუ მებუტები. კვლავ კოცნით
ამოუშრო თვალებიდან ცრემლები იცოდე მე მივდივარ და
ერთი საათის შემდეგ ჩემი სახლის კედლებს გაგაბედნიერებ.

— მე იქ ვეცდები, სიურპრიზი დაგახვედრო.

— ჩარექასა და პაჭოს დარჩათ ზოდის ტახტი და
მოედანი, რასაც გამოხდიან იმწუთშივე ასაღებენ. ფული აქვთ,
საჭმელ-სასმელი აქვთ. სხვის ბოსტანში შეჭრილი დავითი
ფეხებზეც არ ჰკიდიათ, იმ წინახედ, რასაც დავითი
იმსახურებს, არჩილი სიკვდილით აზღვევინებს. შეიძლება
მსუბუქ სასჯელს დასჯერდეს. დედამიწა კი მზის ირგვლივ
ბრუნავს, ეს დიდიხანია დამტკიცებულია, წუთისოფელი რომ
ზოგს აცილებს და ზოგს შეხვედრებს უწყობს, არც ეს არის
ახალი, მხოლოდ ის არის ახალი, ვიდაცვილაცვები, რომ
არაკანონიერი სიყვარულით ტკბებიან, კაცურ-კაცს, რომ

ხალხის თვალში ეს უმსგავსოები არაკაცს ამსგავსებენ. ქნას ხალხმა, როცა რომ წუთისოფელი ხელს უწყობს და დროც ჯერჯერობით მაგათთვის მუშაობს. სოფლის გიჟი ქაჩალა ამბობს, უბედურება ის არის, რომ ზარ-ზეიმით შეწყვილებულბს სიყვარულს ეძახიან და ნაქურდალსაც. შეხედებიან, ერთი ეტყვის მიყვარხარ, მეორეც პასუხობს: მეც მიყვარხარ. ერთიმეორის პასუხს თითქმის არ უცდიან. შემოაჭდობენ კისერზე ხელს, ბაგეს ბაგეზე მიაწებებენ და გადაგორდებიან. ჩემი აზრით, ასეთი რამე ქართულ ზნეჩვეულებას ეწინააღმდეგება. სოფელში გზისპირად ერთერთი სახლის კედელთან მიმდებარე სკამზე ვისხედით, იქ გზას ორივე მხარეზე რუ ჩამოუდიოდა, შიგ იხვები საჭმელს ეძებდნენ, სხვა გუნდს ჩამორჩენილი დედალი იხვი ამ გუნდის მახლობლად მამალმა იხვმა რომ დაინახა, გამოეკიდა მისი დაპეპლა მოინდომა, ამ დედალმა, რომ ატეხა ჭყვივილი და გაიქცა გაფრინდა, გუნდისაკენ, არ მოეშვა ეს მამალი, სანამ იმ გუნდის მამალ იხვმა არ გამოაძევა. ასეა ფრინველებში, საქონელში. ისინი იცავენ ბუნებრივ კანონებს. გამოდის, რომ ამ კანონიერებას მარტო ადამიანები არღვევენ, ყოველ შემთხვევაში დედაშილობა ხომ უნდა იცოდნენ. პირველყოფილი ადამიანები თანდათანობით გაკულტურდნენ, განვითარდნენ, თანდათანობით ტანსაცმლით შეიმოსნენ. ჩემი ბავშვობის დროს, ქალის მუხლი რომ დაგვენახა, ცხოვრების ჟინით ვნებები მოშლას იწყებდა, ახლა მუხლები კი არა იმ მთავარის გარეითად ყველაფერი გამოაჩინეს, გვერდით ბიჭი მისდევს და ვითომ არაფერი. ამით სიყვარული უფასურდება. სიყვარული ჟინია, ჟინი კი ვნების მოკვლით უნდა დააცხრო. დღეს რომ ერთმა ქალმა ქვედა პირველი ძირითადი საცვალისთ გაიაროს შეიძლება ერთი-ორმა თქვას, გიჟიარო, მაგრამ მერე თანდათანობით ყველა მიბაძავს. ამიტომ მშობლებმა უნდა აღზარდონ შვილები იმ ქართველურ ტრადიციებზე რაც საქართველოს კარგი გააჩნია. ღამის სამი საათი იყო, რომ გამოეღვიძათ დავითს და თინათინს, მერე ლოგინში მყოფნი ანგლობდნენ.

—ახლა იცი, რა გითხრა დავით?

—რა, თინათინ. რა უნდა მითხრა?

-იცი რა დავით, ფეხმძიმედ ვარ.

-ფეხმძიმედ?

-რა დავით, არ გაგინარდა?

-როგორ არა, მხოლოდ უნდა ვიცოდე ხომ ნამდვილად ჩემია.

-შენია, თვენახევრისად ვითვლები.

-პირველი დღე მაშინ ვიზეიმეთ თინათინ, დასაფლავებაზე არჩილა რომ წავიდა, შენი ბელოვლათი ქმარი?

თბილისიდან ჩამოსულ არჩილს თავისი სახლის კარი დაკეტილი რომ დაუხვდა. დავითის ეზოში შეუხვია, ვისზედაც ეჭვიანობდა. ავიდა ხუთ საფეხურიან კიბეზე და ჩუმად მათ საუბარს ისმენდა. გულმოსულმა კარებს ძლიერად ფეხი მიარტყა, ძირითადი მყარი კარების ფრთა არც მალა იყო ჩაკეტილი და არც დაბლა. ამიტომ ორივე ფრთა ადვილად შეაღო. დავითს ბალიშის თავით დანა ჰქონდა ამოდებული. გადმოუხტა არჩილას ხელში დანა მომარჯვებული. არჩილი არ დაბნეულა, დაავლო ხელი ცხრაჯერ გარემონტებულ ჩაღის სკამს და ისე უეცრად, მოხერხებულად მოათავსა დავითი სკამის ფეხის შუა ილღიებ ქვევით და ორიც მხრების ზევით შუა, რომ დავითი ახლოს ვერასვხით მიუდგა, ეს წუთის ამბავი იყო. მოასწრო არჩილამ ერთი ორჯერ ფეხი ნაშენობაში ამოარტყა და დავითს სიმწრით დანა ხელიდან გაუვარდა, მერე თავადაც ჩაიკეცა, იატაკზე დაეცა, თინათინს დამცირებულად მიამახა.

-დაიკეტა თქვენი კაზინო! შეგიძლია, ქალბატონო, ახლა სხვაგან გადაინაცვლო, იქ ხელის შემშლელი არავინ გეყოლებათ.

-არჩილ მაპატიე დამნაშავე მე არა ვარ.

-მაშ ვის აბრალებ?

-შენი ბრალია, შენი, არჩილ! ხომ გითხარი ზაოდს შენს ბაღში ნუ ჩაადგმევინებ მეთქი. შენ კი არ დამიჯერე და არც დედაჩემთან გამაჩერე. უშენოდ შინ მარტოობა მიძნელდებოდა, შენ სხვაგან მიდიოდი და ეს ნაძირალა კი გვერდით მომიყენე - მე ადრევე ვგრძნობდი დავითი მგელივით რომ მიცქერდა.

-მერე რატომ მაშინვე არ მითხარი?

—აი ამიტომ! ხომ ატყობ, კვენის და ფეხზე ვერ დამდგარა. ახლა დაგიჭერენ, ეს რომ არ მომხდარიყო კერილებოდი.

—გეტყობა როგორ ერიდებოდი, უკვე თვენახევრის ფეხშიძე ხარ ხო? ყოჩად ისე ხვდებოდი, რომ აქამდე ვერ გავიგე. თინათინი გამოავლო კარში შუალამისას და მიადახა ახლა სადაც გენბოს, იქ წადი. ჩემს სახლში ფეხი არ მოადგა, მერე დავითს მიუტრიალდა. შე ნადირალავ, ვაჟკაცი მეგონე, მეცოდებოდი არაფრის მქონე, თურმე შენ კი გაიძვერა ყოფილხარ, არჩილამ მანქანა მოიყვანა, მძლოლს ფული გადაუხადა და სთხოვა ეს ნადირალა სავადმყოფოში მიეყვანა. თავად მეორე დღეს მილიციაში ნებით გამოცხადდა, მილიციას მოახსენა, მდგომარეობა როგორ წარიმართა, ორთა დუელი. მილიციამ უთხრა: ჯერ წადი, ნუ ჩქარობო. რამდენიმე ისიც უთხრა, იქვე თავის სახლში უნდა მოგეკლა, როგორ მოითმინეო. იქ სხვა გამოეპასუხა ეგ კი არა, მანქანა დაუჭერია, ცემის შემდეგ დაუსვამს ნაცემი ნადირალა და საავადმყოფოში წამოუყვანია. ამის შემდეგ დატოვა მილიცია არჩილამ და დაბრუნდა ისევ თბილისში. სამი დღე ასეირნა ბავშვები ცირკში, ზოოპარკში და მეოთხე დღეს შინ სოფელში ჩამოვიდა. ქალბატონ თინათინს დედასთან წასვლა ვერ გაუბეღია, გაუსნნია კარები და შესულა. არჩილი რომ ჩამოვიდა შინ, დაუხვდა, მოხდა საქმის ხელმეორედ გარჩევა, თინათინმა გადაბრალებით რომ ვერაფერი გაახერხა. მერე პატიება სთხოვა. ბავშვები მიხვდნენ დედასა და მამას შორის რაზეც იყო კამათი. ბავშვებმა დედას ზურგი შეაქციეს, თუმცა თინათინი ბევრს ეფერებოდა, რომ შემოებრუნებინა თავისკენ. მაგრამ არ მიეკარნენ, ცალკე ოთახში ატუზულნი დარღობდნენ დედის საქციელს. ბავშვებს არ დაუძალავთ, ჭირივით გვეჯავრება ეგ კაციო. ბავშვებმა სრულყოფილად აღიქვეს ეს შეურაცხყოფა, მამის თავზე ლაფის დასხმა. ბავშვები გრძობდნენ, რომ უდელით ბევრი დააკლდებოდათ, მაგრამ დედის სინდისის შელახვა ყველაზე მკაცრ სირცხვილად მიიჩნიეს. ასე თუ ისე, დაინგრა ერთი ტკბილი ოჯახი, გამოეცალა დედაბოძი. ფეფენა, თინათინის დედა შემთხვევით მოვიდა ბავშვების სანახავად. არ იცოდა თინათინის და

დავითის ამბავი, ბავშვები წინა დღეებში თბილისში თუ იყვნენ. კარები მოულოდნელად, რომ შეაღო დაინახა თინათინი იქვე კრესლოში მჯდომარე, განვლილ სიამოვნებას ასლა მისტიროდა. არჩილი და ბავშვები იქეთ სხვა ოთახში იყვნენ.

—თინათინ, რაშია საქმე? რატომ ტირიხარ?

თინათინმა დედის კითხვა უპასუხოდ დატოვა, მხოლოდ ტირილის ტონს მოუმატა.

—გესმის, თუ არა, რომ გეკითხები გამეცი პასუხი.

ამ დროს შემოვიდა არჩილი და ყველაფერი უამბო, რაც მან კარების შემტკვრევამდე მოისმინა, მიუტრიალდა დედამ შვილს სილა გაართყა და შეახსენა, გახსოვს ქალბატონო, რომ მიმტკიცებელი ჩვენს შორის არაფერი მომხდარაო.

—სიდედრო ეს კი არა, მისგან თვენახევრის ფეხმძიმეა.

—სად და როდის მიატანე ერთიმეორეს, გამაგებინე, სიძე ბატონო?

—იქ, თავად დავითის სახლში, სიდედრო.

—უი შე კახპავ შენა. — გამწარებული ფეფენა მივარდა თინათინს, ორი სილის გარტყმა კიდეც მოასწრო, სანამ არჩილი სიდედრს შეაჩერებდა. შენ შვილების ღირსი არ ყოფილხარ. ამ შენს ვარდივით ბიჭებს რა პასუხს აძლევ, მოგვჭყერი თავი და ეგ არის. ის ნაძირალა სად არის, გაგექცა?

—არა ის უკვე დანით მომზადებული შემხვდა, მაგრამ არ მოუშვი ჩემთან ახლოს. ორჯერ ფეხი ნაშენობაში ამოვარტყი და მოკრუნჩხული კვნესოდა. მე მგონი, ყვერები გავუხეთქე, რაიონის საავადმყოფოში წევს და მკურნალობენ, ცდილობენ შეუნარჩუნონ, არ ვიცი მერე რა იქნება.

—მერე ნაძირალა ვინ წაიყვანა საავადმყოფოში?

—თავათ არჩილამ. — სლუკუნით უთხრა თინათინმა.

—რათ მოუყვანე მანქანა, რათ წაიყვანე?

—არა, სიდედრო, რომ მოკვდეს ციხეს არ ამაცდენენ. მერე ბავშვებს ვინ უნდა მიხედოს?

—მე წავეყვან, სად არიან?

დაუძახა მამამ, მაგრამ ბაბოს არ გაყვნენ

—ბაბო შენ დედა წაიყვანე, ჩვენ მამასთან დავრჩებით.

—არა, შვილო, დედასთან უნდა იყვეთ, თქვენ მოვლათ გინდათ, საჭმელი, სასმელი გინდათ. თქვენ ჯერ პატარები ხართ და უდევთ ვერ გასძლებთ.

—მამა მართალია, პატარები ვართ, მაგრამ თავმოყვარეობა დიდი გვაქვს, ვიცით ტელევიზორით, ბავშვები მუსკელში როგორ ისახებიან და როგორ იბადებიან, ეს თავის მოჭრა მარტო მამას არ ეხება, ეს არის ოჯახის შეურაცხყოფა.

—შვილო, მარტო დედა არ იქნება, იქ ბებია, ძია გეყოლებათ

—არა, ბაბო. დედა არ გვინდა, მამასთან დავრჩებით, ხელს არ შევუშლით დაქორწინებაში.

მთელი ამ საუბრის განმავლობაში თინათინის თვალებზე ცრემლი არ შეშრობილა.

—შე ქუჩის კახავე, ხედავ, ბავშვები ახლოს აღარ გეკარებიან. ადე წავიდეთ შე უსვინდისოვ. ახლა შენი შინ ჯდომით ბიჭს ვერ დავაქორწილებ. რძალი როგორ შეგეგუება?

—კარგი, დედა, მე ჩემი უბედურებაც მეყოფა.

—ამ უბედურებას ვის აბრალებ, თინათინ, ცუდად გეპყრობოდი? შეძლებისამებრ ხელის გულზე გატარებდი, არაფერს გაკლებდი. ბუნებრივი სილამაზით უფლისგან დაჯილდოვებული იყავ და მეც დღეს შენგან გაუბედურებული ქმარი, ყოველნაირად ხელს გიწყობდი, რომ შენი სილამაზე კიდევ უფრო დამშვენებულიყო. არა, სხვადასხვა სახის კრასკებით, არამედ კვებით, ჩაცმით. იმიტომ, რომ მიყვარდი, მაგრამ სიყვარულსაც აქვს თავისი საზომი: მცირე, საშუალო და უმაღლესი. სწორედ ის უმაღლესი სიყვარული იყო, ჩემს გულს მოსკოვში ჩასულს რომ არ ასვენებდა. თბილისში თუ ვენახში. ლანდივით სულ თვალწინ მედექი და მარტოობა არასდროს არ მიგრძვნიდა, შენ კი ჩემი თავი ვილაც არაკაცს დააჩაგვრინე, შენი საამაყო სილამაზის გადათელვით. ამ საქციელით დაანგრე ტკბილი ოჯახი, დამლუპე მე და დალუპე საკუთარი თავი. მე დაქორწინებას აღარ ვისურვებ, ჩემი ერთადერთი იმედი შვილები დამრჩენია და ვფიქრობ, ამათ შევალიო ჩემი სიცოცხლე. შენ კი დავითი რაკი ჩემზე უკეთესად მიგაჩნია მე შენგან დამცირებულს ისლა დამრჩენია,

რომ მოგილოცო იმასთან ერთად გაბედნიერება. ჩემზე უკეთესი მასში რალაცა იპოვე, ღმერთმა მოგახმაროს. გაჩერდი ახლა, გაფუჭებულ საქმეს ტირილი არ უშველის.

— არა! არ მინდა იმასთან! მე გთხოვ, რომ მაპატიო. — თინათინი მივიდა არჩილთან და მოფერება დაუწყო.

— უი შენ მომიკვდი, რათ ვარ ცოცხალი? მე შენნაირი შვილით გაუბედურებული დედა.

— ფეფენავ, წაიყვა შენთან, შვილია შენი და დედა ხარ, მეტი მიტევება გმართებს.

— არა, არ წავალ დედაჩემთან, მირჩევნია აქ მომკლათ, თუ თქვენ არა, მე მოვიკლავ თავს და დანისკენ გაიწია. მაგრამ არჩილამ წაართვა დანა და მომტირალ ბავშვებს გადასცა, რომ დაეძალათ.

მიყვარხარ არჩილ ისევ იმ სიყვარულით, — და კისერზე ხელები მოხვია. არჩილამ კისრის განთავისუფლება დაიწყო, — არა და არჩილ თავის მოკვლის უფლება მომეცით.

არა, არ გამოვა თინათინ მერე დავითი გვიჩვილებს თინათინთან ერთად ჩემი ბავშვიც მოკლესო.

— მართლა ფეხმძიმედ არის არჩილ? — ეკითხება ფეფენა.

— ალბათ. მოფერების დროს დავითს ეუბნებოდა თვენახევრის ფეხმძიმე ვარო. დედამისმა ფეფენამ კელარ მოითმინა და ერთი მაგარი სილა კიდევ შემოარტყა, ცხვირიდან სისხლი წასკდა. დედამ სისხლიანი ცხვირი თავადვე მობანა, წყევლით, რისხვით, სისხლი რომ არ შეუწყდა, თინათინი ტახტზე გულაღმა დააწვინა. ფეფენა გამოვიდა იმ ოთახიდან, არჩილთან მივიდა და თხოვნით მიმართა.

— არჩილ, როგორც სიძე შენ ჩემი უკმაყოფილო არ უნდა იყო და არც მე ვარ შენგან გულდაწყვეტილი, რაკი შენ მეორედ ცოლის შერთვას არ აპირებ, მაშინ ჩემი თხოვნა იქნება, თინათინს აპატიე ეს ერთი შეცდომა, თუ არა, შვილო მარტოდ ამ ბავშვების გაზრდით დაიტანჯები და კიდევ გიმეორებ აპატიე. ბავშვებმა ყური მოკრეს ბებიას თხოვნას და იმათაც გული მოუბრუნდათ და ბებიას თხოვნას მხარი დაუჭირეს. მამას თვითონაც სთხოვეს დედას შერიგებოდა. ამ დროს ძახილი შემოესმათ, ბავშვმა გაიხედა და უძალვე

შემოარბენინა ხელზე გამოტანებული ბარათი, მამას მიაწოდა. არჩილამ სასწრაფოდ გახსნა და წაიკითხა

ბატონო არჩილ შეგნებული კაცი ხარ და შეუგნებლად ნუ მეპყრობი. ჩემი და თინათინის სიყვარულს წინ არაფერი უდგას. მუცელში თინათინს ჩემი თვენახვევის ბავშვი უზის, იმედია ხელს არ მიაკარებ. ეს თუ ასე იქნება, მაშინ ეს ცემა მიპატიებია და თუ ეს ასე არ იქნება, მაშინ გიწვევ ვაჟკაცურ ჩხუბში. ერთი-ერთზე და ვნახოთ ვინ ვისა სცემს. ასე დასრულდა წერილის შინაარსი და მსმენელებმაც დაცინვის ღიმილით ერთმანეთს შეხედეს. უკუნისებური სიჩუმე ისევ არჩილამ დაარღვია.

—ახლა შეხედეთ, ამის დამწერს ტვინი აქვს?

—ტვინი კი არა, გიჟი ყოფილა, რა მოგეწონა, გოგო, იმისი?

—დედა, ხომ გახსოვს, არჩილი რომ წავიდოდა ხოლმე, მე ჩემი ბავშვებით შენთან ვიყავ, როცა მოვიდოდა ჩხუბს მიწყებდა, სახლს პატრონი უნდა, რომ არავინ გაძარცვოსო.

—მართალია სახლს თავი არ დანებდება! მერე და ასეთ სავესე ოჯახს.

—არა, დედა, მე თავს კი არ ვიძარტლებ, მაგრამ ამისი ბრალია. ერთ საღამოს არჩილი რომ მოვიდა მე ვუთხარი, ახლავე შეგიშაადებ, პურს გაჭმევთქო, მაგრამ უარი მითხრა. არ გავიდა ათი წუთი და დავითმა მოართვა მწვადი, ხინკალი და კონიაკი. მომიჯინეს გვერდში და გემრიელად ვიპურმარილეთ. მაშინ უთხრა არჩილამ დავითს: მე, როცა წასული ვარ, ამ სახლს ყურადღება მიმიქცეით არავინ გამიძარცვოსო.

—რა არის აქ ცუდი? — თქვა არჩილამ.

—არჩილ, არა ხარ მართალი, ვინ არის დავითი, რომ ავალე ოჯახისადმი ყურადღების მიქცევას.

—მე რა ვიცოდი, თუ სიკეთეს ვერ გამოიგებდა. მე ვიფიქრე, კაცად ვაქცევ, წუმპიდან ამოვიყვანთქო.

—გამოვიდა არჩილ ისე, რომ წუმპიდან ის კი ვერ ამოიყვანე, პირიქით იმან ჩაგითრია, დედისგან თინათინმა მხარდაჭერა რომ იგრძნო, უფრო ფრთებშესხმულმა გაიხსენა ძველისძველი ხელმოსაკიდი ამბები, რომლებიც, თავისი აზრით,

სირცხვილს ჩამორეცხავდა. დედისმიერ შეურაცხყოფას შეუმსუბუქებდა.

— უფრო მეტიც, დედა, მე არჩილთან გავილაშქრე დავითის წინააღმდეგ.

— მომაწყვიტე თავიდან თინათინ მის სახელს ნუ მიხსენებ.

— დედა, მაცალე რის თქმაც მინდა, გითხრა. ეს უფრო მიქებდა კარგი ბიჭია, მეზობელია, უჭირს და ჩვენ თუ არ დავეხმარეთ სხვა ვინ ჰყავს მომხმარეო.

— ეგ იმიტომ, თინათინ, რომ არჩილი გულკეთილია. ჩამოყალიბებული ნამდვილი ადამიანია. ვისაც სული უდგას, განა ყველა ადამიანია? ეს ქართული სიტყვაა და ყველაზე ითქმის? გინდა იმაზე შენ, რომ გაუგორდი, და გინდაც შენზე, უსირცხვილოვ მე მრცხვენია შენს გამო. ამ სირცხვილის მომხვეჭელი ჩემს წინაშე რომ დგახარ, და დედას მეძახი, როგორ მეამაყება ჩემი პატიოსნება, თქვენს პატიოსნებაში დარწმუნებულს ფრთები მქონდა გამოსხმული და ახლა ცალ ფრთაზე ვარ დამოკიდებული. — თქვა ფეფენამ და ცრემლები წამოივიდა. თინათინი ადგა, მივიდა დედასთან, მოეხვია, აკოცა და დასამშვიდებელი სიტყვებით მიმართა.

— კარგი, დედა, ამის გამო თავი მოვიკლა?

— არა, შვილო, ყველას არ შეუძლია ეშმაკის ხელიდან დაძვრენა, თუმცა შენ ქმარშვილიანი ხარ და ქმართან შერიგების შემდეგ თავის დაჭერა ძნელია, მაგრამ თუ ნერვები მოთოკე, სძლიე ეშმაკს და პატიოსნების გზას დაადექი, ღმერთი შენი მომხრე იქნება. მხოლოდ უნდა იწამო, ილოცო, სხვა დღეებში თუ არა, შაბათ-კვირას მაინც უნდა იყო ეკლესიაში. ბევრი ყოფილა ქალიშვილი, რომ შეყვარებულთან შემცდარა, აღარ უთხოვია და განაჩენი საკუთარი თავისთვის თვითონ გამოუტანია. შენ კი ეს არ გეხება ჯერჯერობით შვილებმა გიხსნეს.

გახარებულმა თინათინმა კვლავ აკოცა დედას. პირჯვარი დაიწერა, ღმერთო მიხსენი, ღმერთო მიხსენი ეშმაკისაგანო და მერე ქმართან მივიდა.

— მაპატიე არჩილ, არასოდეს არ ვიქნები შენი და საკუთარი თავის მოღალატე.

ამის შემდეგ ერთიმეორეს გადაეხვივნენ.

—კიდევ ცოტა მაცალეთ, მხოლოდ შენ კი, ბატონო, ქალისადმი ნამეტანი გულგრილად არ უნდა იყო. ქალს მოვლა უნდა, ხანდახან კინოში, თიატრში უნდა გაასეირნო, მხოლოდ ყურადღების ქვეშ უნდა გყავდეს. ქალი მოკლე ჭკუისაა სექსის საკითხში, თუმცა ქალები არიან საერთო საქმეში ჭკუაგონებით ზოგიერთ კაცებს სჯობიან. ყურადღება უნდა, სანამ მოახდენენ იმ ძირითადს, მანამდე წინ უძღვის რაღაცა, საძირკველის მომზადება. აი, ის უნდა შეამჩნიო და მიზეზის გახსენებით დატუქსო.

—სიღერო ეგ ეჭვია.

—ღიას ეჭვია, მაგრამ ეჭვი ცუდი არ არის, მხოლოდ უნდა იყოს საფუძვლიანი. ეჭვი ქმრის ცოლისადმი დიდმა სიყვარულმა იცის. ეჭვი ეს იგივე ყურადღებაა ცოლისადმი. ქალს ძლიერი ბიოდენები აქვს და მიმზიდველია კაცებისთვის, მითუმეტეს თუ ლამაზია და მოხდენილი. შე დალოცვილო, რომ მიიყვანე ეს შენი ჩაფუძვულებული ცოლი, რომელიც მტრისთვისაც საამურია და შენ იმას გვერდით მიუჯინე ეს იცი, რას ნიშნავს?

—ღედა! ღედა! თან თვალებით მჭამდა. ღედას არ მოეწონა შვილის გამოხტომა

—მერე შენ ვერ ადექი, ვერ გაეცალე, რას იჯექ და შესცივინებდი, რომ გასცლოდი ის მაგდენს ველარ გაგიბედავდა. მაგრამ შენც აჰყევი, მიეცი უფრო მეტი შესაძლებლობის ნიშანი და მიიღე კიდევ. ღიას, სიძე ბატონო, ასეთი ძლიერი მოთხოვნილების და სუსტი ნებისყოფის პატრონს, ვიმეორებ, გვერდით რომ მიუჯინე, ეს ნიშნავს, ცეცხლს რომ გვერდით ბოჭკით ბენზინი დაუდგა.

იმ საღამოს ფეფენა ქალის ოჯახში დარჩა, ორი ქათამი დაკლეს გააკეთეს და მშვენივრად ივანშემეს შერიგებისა. ორი ლიტრი რქაწითელის ღვინო გამოცალეს და მშვიდ ძილს მიეცნენ. მეორე ღღეს ზაოდზე მივიდა არჩილი და გამოუცხადა შეწყვიტეთ ზაოდის მუშაობაო. ჩარექამ სთხოვა:

—არჩილ, სანამ დავითი არ მოვა, მუშაობას ნუ შეგვაწყვეტინებ და ის რომ მოვა, იმას გამოუცხადე და მე გმონი გაგიგებს.

—ვაჰ რას ჰქვია გამიგებს, ჩარექ შენ ხომ არაფერი გეშლება! ადგილი არჩილასია და როცა მოისურვებს, დააკეტინებს. ამას წინ არაფერი უდგას. გაშიფრა პაჭომ.

—კი, მაგრამ, დავითი ხომ საავადმყოფოშია, ის როდის მოვა?

—მოვა, არჩილ, დღეს დილით მოიტანეს ამბავი, რომ ოპერაცია შეუხორცდა და მალე გამოვა, მალადეც არჩილ, ვაჟკაცი ხარ და ვაჟკაცი უნდა პასუხიც გაეცი იმ არამზადას.

—რა ვქნა ჩარექ, მე კარგი მინდოდა მაგისტვის, მაგრამ ვერ შევაგნებინე, თავისი თავის მტერი თვითონვე ყოფილა. ვეცადე კაცად მექცია, მაგრამ თურმე შევცდი.

—გიჟია, არჩილ, უნათესავო, უმეგობრო, ქუჩაში გაზრდილმა რა უნდა იცოდეს? შენ კარგად არ იცი აქ ახალი დასახლებული ხარ, სულ ჩვენს ლუკმაზზე გაზრდილი. მაგაზე პატარა ბიჭები თავში წამოუბრახუნებდნენ სოლმე. ერთი სიტყვით, არაფრად აგდებდნენ. აგერ, არ არის ფაქტი? კაცს ხელი შეუწყე, იქნებ სული მოითქვასო და კარგი ვერ დაინახა. ახლა სამი-ოთხი წელია, რაც ხორცები დაიყარა და მკლავზე იყურება. არჩილ, დავითს ჩარექა სულ კრიჭაში უდგას, იმ დღეს სილა გაარტყა დავითმა და ჩარექამ რომ მოიგლო ზურგზე, აქ ჭაჭაზე გამხლართა.

—როცა მოვიდეს, უთხარით, რომ არჩილამ ზაოდის გაჩერება გამოგვიცხადათქო. თავისი რაც არის გაიტანოს და გაასუფთაოს ადგილიო.

თებერვლის თვის მეორე კვირის სამშაბათის დღე იყო. ზამთრის სიცივის სიმკაცრე მაინც და მაინც დიდად არ ემჩნეოდა, ცა სუფთა იყო, დღე უთოვლო, მშრალი, მზის ამოსასვლელს მზის ფერი ედო, არჩილს დაუძახა ჩარექამ და მოახსენა: დავითი საავადმყოფოდან გამოსულა, ახლა ჩვენთან ზაოდზეა და გეძახისო. არჩილი, რა თქმა უნდა, უყოყმანოდ მივიდა, ჩვეულებრივ მიესალმა, ბოდიშიც მოუხადა, უთხრა მე არ მეგონა თუ საოპერაციო განდებოდიო. იმან კი პირდაპირ მიახალა.

—არჩილ, ჩემგან გამოგზავნილი წერილი ხომ მიიღე?

—კი, მივიღე. — უპასუხა.

—წაიკითხე?

—წავიკითხე.

—გაუგებარი ხომ არაფერი იყო?

—არა.

—მაშ, იმედია მომზადებული იქნები, ალბათ ივარჯიშებდი.

—რას ვივარჯიშებდი?

რა და წერილში ხომ დაგიწერე მოემზადე საჩხუბრად თქო.

—მერე და რა საჭიროა ჩხუბი?

—მე არ გაპატიებ ჩემს დასახიჩრებას.

—რით გინდა ჩხუბი და რანაირი?

—წამო გავიდეთ ცოტა იქით და გეტყვი.

—მე რომ არ მინდა ჩხუბი ახალ ოპერაციან კაცთან.

—შენ არ გინდა, მე მინდა. უთხრა დავითმა და ცალკე გაყვანილ არჩილს უეცრად მუშტი ცხვირში დაარტყა.

არჩილი წარაცრაცდა, სისხლი დასქდა, უცებ თვალებიც დაუბნელდა, მაგრამ მალე აღიდგინა, მოიკრიფა ძალა და რომ წაავლო დავითს საყელოში მარცხენა ხელი, ისე მობლუჯა მთელი ტანისამოსის საყელო, რომ ხელებს სრულყოფილად ველარ ამოძრავებდა და არჩილი კი მარჯვენა ხელის მუშტს სახის ნებისმიერ წერტილში ურტყამდა. რა თქმა უნდა, არჩილს გრძელკლავიანობა ხელს უწყობდა, დავითი არჩილის ხელში უსუსურ ბავშვივით ეჭირა, ცემით რომ დაიღალა, არჩილის მძებნელმა თინათინმა მაშინ მოუსწრო და იყვირა.

—არჩილ შეეშვი საციხედ არ გაიხადო საქმე.

არჩილამ ბოლოს ხელის გაშვების უმაღლვე თავი სახეში დაარტყა და გადავარდნილმა თავი გაყინულ მიწას დაარტყა. არჩილი თინათინმა სახლში წაიყვანა, დავითი კი ჩარექამ და პაჭომ წაიყვანეს, პირი დაბანეს, მაგრამ თავს კარგად ვერ გრძნობდა, მეორე დღეს არჩილამ ჩარექას კვლავ შეახსენა ზაოდის მოშლა და გადატანა, მოცილება მოითხოვა თავის ეზოყურიდან. ის ორი დღე არჩილასაც გაუჭირდა, გაბზარული ჰქონდა შიგნიდან ცხვირის ნესტო, მესამე დღეს ცოტა არაუშავრდა, მაგრამ ახლა სხვა საფიქრალი შეექმნა. დავითი მეორე დღეს რაიონის საავადმყოფოში მისულა და განუცხადებია, რომ სრულიად უდანაშაულოდ არჩილ მქვევრიშვილმა მცემარ. საავადმყოფოში დაწოლილ დავითს

გაუკეთებია საექსპერტო დასკვნა და მილიციაში მიუტანია. საექსპერტო დასკვნაში მოცემულია სახის სერიოზული დაზიანება, ტვინის შერყევით. ეს კი ექვემდებარება ხანგრძლივ მკურნალობას. არჩილამ ამის გამო მიიღო რაიონის მილიციაში გამოცხადების უწყება. არჩილამ თინათინი დაამშვიდა, თავად გამიწვია ჩხუბში მე ჩხუბზე უარს ვეუბნებოდი, ვაწყნარებოდი, მაგრამ პირველი რომ იმან გამარტყა და სიმწარე ვიგრძენი მერე მეც აღარ მოვუთმინე, ხელი გავიქინიე. მე მგონი ამაში საშიში არაფერი არ უნდა იყოს, ამ იმედით გამოცხადდა არჩილი რაიონის მილიციაში. მილიციის უფროსმა პირდაპირ შემოხსნა ქმარი და მოათავსა კამერაში. ნაღზორს დაავალა, თუ პატიმარს ვინმემ მოაკითხოს, უთხარით პირველდ ჩემთან შემოვიდეს, მე მომაკითხოს. თინათინს მილიციაში წასული ქმარი რომ აღარ დაუბრუნდა, მეორე დილით ბავშვები დედასთან მიიყვანა, თუმცა დედა ფეფენა შინ არ დაუსვდა, იგი ვენახში იყო წასული და ბავშვები დაარიგა: ეზოდან გარეთ ფეხი არ გაედგათ ბებიას მოსვლამდე, თავად თინათინი კი რაიონის მილიციაში წავიდა. იქ შეიტყო, რომ არჩილი დაპატიმრებული იყო, არჩილა რომ ენახა ნებერთვა უნდა აელო მილიციის უფროსისგან. მილიციის უფროსი თინათინის სილამაზით უმალვე მოიხიბლა, სკამი თავად მილიციის უფროსმა გამოუდგა, სთხოვა დაბრძანებულიყო. მილიციის უფროსმა რეზო კვებერელმა თინათინს გააცნო ექსპერტის დასკვნა.

—ქალბატონო ეს რა მძიმე ტრამპები მიუყენებია სრულიად უდანაშაულო კაცისათვის, სამიდან ხუთ წლამდე ციხეს ითვალისწინებს. ქალბატონო მე მაინტერესებს შენი ქმარი, ხომ ნორმალური კაცია.

—ღიას ბატონო, მაგრამ არ არის დაძნაშავე.

—ამას, ქალბატონო, გამოძიება დაადგენს. ჩვენ ტყუილად არავის ვიჭერთ.

—იქნებ დაგვეხმარო ბატონო რეზო, ჩვენც შეგვიძლია თქვენგან გაწეული პატივისცემის სანაცვლოდ პატივისცემა და ერთიმეორეს გაუღიმეს, მისმა მოხდენილმა ღიმილმა რეზო კვებერელი უფრო გადარია.

—კარგი ქალბატონო, შენი სახის სილამაზე ჯანდაკების მსგავსი ტანის ილუმალი მშვენება დიდად მავალდებულებს. რომ დაგენმართ, მე ახლა, გენაცვალე, არ მცალია, ორ საათზე მილიციის სხდომა უნდა მქონდეს და რალაც მასალება მოსამზადებელი. უმჯობესი იქნება, ავადმყოფ დავით საძაგლიშვილთან გაიაროთ, თხოვოთ პატიება, შერიგება, მე მგონი, გაგიგებთ. არ უნდა იყოს ცუდი ბიჭი. მხოლოდ უჩემოდ არ წახვიდე, მე მნახე, მაინტერესებს რას გეტყვის.

—კი, ბატონო რეზო, ვთხოვთ ქმარს შემახვედროთ, დაველაპარაკო. ძეხვი, პური მაქვს წამოღებული და მინდა გადავცე. იქნებ მშიერია.

—არა, ქალბატონო, მშიერს ძაღლს არ ვტოვებთ და ადამიანს დავტოვებთ? მერე რა მოხდა რომ პატიმარია? თუ მაინც და მაინც შენ ასე გინდა, დატოვე და ჩვენ გადავცემთ.

საათის თორმეტი არ იყო, რომ თინათინი შევიდა საავადმყოფოს ეზოში, დაინახა ეზოში გამოსული ცალკე მღვარი დავითი და პირდაპირ მისკენ წავიდა. მისვლის უმაღვე დავითი, ისე ჟინიანად დაეწაფა თინათინის ბაგეს, რომ ასეთ ალტკინებულ კოცნას ნამდვილი ცოლქმარნიც არ ცდილობენ.

—კიდევ კარგი, მოხვედი, თინათინ, უშენოდ ვერ გამიძლია.

—დავით, შენ ხომ არჩილი ვაჟკაცურ ჩხუბში გამოიწვიე, რალად უჩივი?

—არა, რის ვაჟკაცური ჩხუბი. მოულოდნელად დამარტყა, თორემ რომ დაეცდია მაგას ვაჟკაცური ჩხუბით ყბებს ჩამოუღებდი, თინათინი მიხვდა, რომ დავითმა წაიტრაბახა. მაგრამ მაინც შეაქო.

—რაინდი ხარ, რაინდი, ჩემო საყვარელო! — თან განმეორებით მოეხვია და აკოცა, აპატიე ციხეში ნუ ჩასვამ ცოდოა.

—არა, თინათინ, ერთი სული მაქვს, მაგ ნაძირალას როდის ჩამოგაცილებ, რომ ჩვენს სიყვერულში აღარ ერეოდეს.

—სულელო, ქმარია მე იმას ვეკუთვნი, იმასთან ორი შვილი მყავს.

—ჩვენ სიყვარულში ხელი რომ არავინ შეგვიშალოს, შვილი გვეყოლება, ამჟამად ჩემი ერთი ხომ გიზის მუცელში?

—ამას მომაშლევინებს.

—არა, ვერ მოგაშლევინებს. თუ მოგაშლევინებს, იურიდიულად ბავშვისადმი ღალატია, ვიჩივლებ და მაშინ მაინც ამოალაპობენ ციხეში. შენთან სიყვარული მინდა და რა უყყო. ახლა ცალკე ოთახი რომ არ მაქვს? მომიცადე თინათინ აქა. სადმე ოთახი იქნებ ვიშოვო.

ათი წუთის შემდეგ დავითი გასალებით საავადმყოფოდან ჩამოვიდა.

—ვიშოვე თინათინ! ბედი გვექონია. მთავარი ინჟინრის დივან-კრესლოთი გაწყობილ კაბინეტში! წამო, წავიდეთ, თინათინ!

—არ წამოვალ.

—რატომ არ წამოხვალ? არ გიყვარვარ?

—არა.

—კარგი, თინათინ! ნუ მეხუმრები!

—არ გეხუმრები, სრულიად მართალს გეუბნები, შენი ოთახი რომ იყოს, მეცოდინებოდა, რომ იქ არავინ მოვიდოდა. იქ კი იქნება ოთახის პატრონი მოვიდეს.

—არა, თინათინ, არა! მე იქ არა ვარ? საძაგლიშვილმა მოფერებით, კოცნით, როგორც იქნა თინათინი კვლავ დაიყოლია, ავიდნენ მეორე სართულზე, გახსნეს და შევიდნენ. ერთი სიტყვით მათმა სიყვარულმა იმ ოთახში ერთ საათს გასტანა. ამ დროს კარებზე ვილაცამ დააკაკუნა. დავითმა გახსნა კარები. და იმასთან ერთად წავიდა, თინათინს მიაძახა შენ აქ იყავი მე მალე მოვალო. გავიდა დრო. მერე ვილაცა უცხომ შეალო კარები და შიგ შევიდა. შიგნიდან თინათინს ჩაუკეტა კარები და გააბეს სიყვარული. თინათინმა იუარა, მაგრამ რომ მოავლო ხელი ძალისმიერ გააძრო ყველაფერი. ეს მთლად ახალი ხილი იყო თინათინისათვის. იქიდან გამოსულ თინათინს არსად აღარ შეუხვევია, პირდაპირ შინ, დაბრუნდა. მერე ბავშვების ჩამოსაყვანად დედას მიაკითხა. დედამისმა რომ შეიტყო არჩილის დაკავების მიზეზი და რაიონში ჩასულმა თინათინმა დაკავებული არჩილი ვერ ნახა, სიცრუეშიც დაიჭირა და ერთი სილა კიდევ გაარტყა.

—შე ავხორცავ შენა, არჩილი რომ არ ნახე, მაშ ეს ბავშვები რისთვის მომიყვანე? იმიტომ, რომ ნაძირალასთან მისულიყავ? პირველი სილის შემდეგ ორი კიდევ გაართყა ისე ძლიერად, რომ ის ავხორცუინიანი სიყვარული კი არა, სიცოცხლე შეაძულა და მთლად თავი დაავიწყებინა. მივიდა ძმა მისაშველებლად, მაგრამ გაცეცხლებულ დედას ვერ მიეკარა, მხოლოდ ერთი კი უთხრა, დედა მოეშვი, რასაც აღარ ეშველება, მის გამოსწორებაზე ნულარ ნერვიულობ. ეს ერთი მცირედი გამოსარჩლება ძმას დისადმი არ აპატია.

—გამეცალე, შენ შენი გარყვნილი დის დამცველად ნუ მომეველინე? ღმერთო, მაპატიე შეცდომა. შვილების პატიოსნად გამოზრდაზე ტყუილად შემიწუნებინარ, არა და ჩემი სიწმინდით რამდენს გვედრებოდი, ღმერთო, ბედი მიეცი ჩემს ორ შვილს და სიკეთე დაანათლე-მეთქი. მადლობელი ვარ, ღმერთო, კარგი ბედი კი მიეცი, ჩემს შვილს თინათინს, მაგრამ ჭკუა დაგიკლია. ზურგით ეშმაკი დაჰყავს და ვერ მომიცილებია.

გათენდა დილა. თინათინს ფეფენამ უთხრა:

—თინათინ, შენ ბავშვებთან დარჩი, დღეს მე წავალ რაიონში.

—არა, დედა მე წავალ მილიციის უფროსი მეხმარება.

—მილიციის უფროსი რისთვის გეხმარება? მითხარი, ფული ჩაუტანე?

—არა, ფული არ მიმიცია.

—მაშ რისთვის? მაგ ლამაზი თვალებისთვის? იტყვიან ეჭვი დამღუპველიაო, მაგრამ ეჭვს სამართლიანი საფუძველი უნდა ჰქონდეს. აი, მაგალითად, ფეფენა ეჭვიანობს, მაგრამ არამცდარად. სამართლიანი მიგნებები აქვს. ფეფენა დილით ადრე მივიდა ზაოდზე, არჩილასი და დავითის ჩხუბის ამბავი პაჭოს და ჩარექასაგან დაწვრილებით შეიტყო, დაწერა განცხადება, ჩარექასა და პაჭოს ხელი მოაწერინა, როგორც დამსწრენი, მოწმეები და რაიონში წავიდა. აილო ექსპერტის დასკვნის ასლი, დავითისმიერ არჩილისადმი საჩივრის განცხადებისა, დაწერა დავითზე ცილისმწამებლური განცხადება. განცხადებაში მოიყვანა მისი სიზარმაცე, არა საქმიანობა. აღნიშნა, კეთილის ხელისშემშლელი. სოფლის

საბჭოდან აიღო ასეთი საბუთი. სუყველაფერი ერთიმეორეზე დააკრა, შევიდა მილიციის უფროსთან და წინ დაუწყო.

უფროსმა გადასინჯა. ნახა ყველა საბუთი. ჩხუბში გამოწვევის წერილიც, მოწმე ბიჭებიც ხელს რომ აწერენ, ძმაკაცურ ჩხუბს რომ ამტკიცებენ და მოახსენა მილიციის უფროსს.

თუ იმ ნაძირალას მიერ შემოტანილ სარჩელს არ გააუქმებთ, მის სახელზე ცილიცმწამებლური განცხადება შემომამქვს. შიგ აღნიშნული იქნება მილიციის უფროსი და საავადმყოფოს დირექტორი, იმ ნაძირალას ვინც მხარს უჭერთ, ამას ჩავყვები ბოლომდე და მაინც გავიმარჯვებ.

მილიციის უფროსი უმაღლვე შეფუცხუნდა, დაურეკა საავადმყოფოს დირექტორს, გთხოვთ ახლავე ჩამობრძანდეთ მილიციაში და სადაგლიშვილი თავითიც ჩამოიყვანოთ.

შევიდნენ სახელდახელი კაბინეტში, საქმე გაარჩიეს, გააუქმეს დავითის სარჩელი, ცილისწამების საჩივარზე სთხოვა მილიციის უფროსმა აღარ გინდა დავითის სარჩელი, ხომ გავაუქმეთო. ფეფენა გაჯიუტდა.

— არა, ბატონო! ეს ორი დღე, რომ აწამეთ კამერაში, მაგანაც უნდა ნახოს, როგორია პატიმრობა. თქვენ ეს ნაძირალა გეცოდებათ და არჩილი, სიკეთით სავსე, ცოლშვილის პატრონი არ დაინდეთ. მერე მოუტრიალდა: დავითს გაფრთხილებ არ გაიჭაჭანო არჩილის ეზოყურეში, თუ არა, შამფურზე აგაგებ და მწვაღვივით შეგწვავ შენი ზაოდის ცეცხლზე. თქვენ კი, მილიციის უფროსო და საავადმყოფოს ექიმო, თქვენ პროფესიას სამართლიანად ემსახურეთ, თუ გინდათ, რომ ადამიანებად შერჩეთ წუთისოფელს, თუ არ გინდათ ილიას ლუარსაბივით ტალახში ამოყოთ თავი. ჩემგან დღევანდელი მოქმედება ნუ გაგიკვირდებათ, ქალი ვარ, მაგრამ უსამართლობის სმალი ვარ. ისეთი ბასრი წუთისოფლის ხორცმეტების თავის მოჭრა, რომ იცის. ახლა ჩემი პატიმარი შინ უნდა წავიყვანო. თქვენ კი ეს ნაძირალა სადაგლიშვილი შინ წაიყვანეთ, გაფუშფუშებულ ლოგინში დააწვინეთ და თავი, რაც შეიძლოთ, რბილ ბალიშზე დაადებინეთ, რომ ნიჭით სავსე საერო ტვინი არ შეერყეს. მშვიდობით, ღმერთმა ხელი

მოუპართოს იმათ, ვინც ამ ცოდვილ წუთისოფელში ნამდვილად
სამართლიანობას ემსახურება.

—ღმერთმა სიკეთის გზაზე გატაროს ქალბატონო ფეფენა, ათი წელია მილიციის უფროსად ვმუშაობ და მე თქვენაირი გათვითცნობიერებული ღვთისნიერი ქალი არ მინახავს.

—ჩემნაირი ღვთისნიერი ქალი წუთისოფელში რომ ბევრი იყოს, მაშინ თქვენ თვალში ასე გასაოცარ ქალად არ გამოვჩნდებოდი. და, რა თქმა უნდა, არც დამჭირდებოდა ამ საქმეზე თქვენთან მოსვლა, რადგან ჩემნაირები წუთისოფელში თუ ბევრი იქნებოდა თქვენც გამოსწორებული იქნებოდათ და წუთისოფელიც გამრუდებული არ იქნებოდა.

—ქალბატონო, მართალია, მიწასთან გაგვასწორე, მიუხედავად ამისა, ჩვენს თვალში კარგ ქალად დარჩი. — შეაქო საავადმყოფოს მთავარმა ექიმმა,

—გმადლობთ! მე თქვენი შექება არ მინდა. იმ ღმერთმა იცის, მე რას წარმოვადგენ და ის მაძლებინებს, რადგან სამართლის მსახური ვარ. რაც შეეხება მიწასთან გასწორება, მე რომ დამწამეთ, მე არ გამისწორებიხართ, აი ამ ნაძირალამ გაგასწორათ და სამაგიერო პასუხი მაგას მოსთხოვეთ. ორი დღის მშვიერი, მილასლასებული პატიმარი არჩილი. ქალბატონმა ფეფენამ კალბასი და პური იმდენი უყიდა, რაც სახლამდე სულის მობრუნებისთვის საკმარისი იყო. საღამოს სიდედრმა კარგი პურმარილი გააწყო და არჩილამ იმ ორი დღის დანაკლისი სწრაფად აღიდგინა. მეორე დღეს არჩილამ პაჭოს და ჩარექას უბრძანა, სასწრაფოდ ხელით გაეტანათ ზაოდის მთელი ნაბორი და თან გააფრთხილა, რომ გადასატანი დავითისა არაფერი დაეტოვებინათ. მეზოდე ბიჭებმა არჩილისადმი სარჩელის ამბავი რომ გაიგეს, დავითი გალანძღეს. დავითს არც ადრე ამხანაგობდნენ, მაგრამ ახლა უფრო მთლად ზურგი შეაქციეს, მიხვდა, რომ დავითს აქ აღარ ედგომლებოდა და ამის გამო ბინა სასწრაფოდ გაყიდა და ლავოდების რაიონის სოფელ აფენში ვილაცხას ჩაუსიძევედა. დრომ არჩილისათვის სიკეთისაკენ მხარი იბრუნა, თითქოს დაწყნარდა არჩილი, მოეჭრა თინათინს ის გზა სექსისა და იმედი მიეცა, რომ ამის შემდეგ ტკბილად და წყნარად იცხოვრებდნენ, მაგრამ ერთ დღეს დედა-შვილი, ფეფენა და

თინათინი სანოვაგის საყიდლად კაბლის ბაზარში იყვნენ, ფეფენას თინათინი თვალსა და ხელს შუა დაეკარგა, იქით აქეთ ეძება, მაგრამ ამოდ, ელოდნენ, მითომ სალამოს შინ მოვიდოდა, სალამოს იმედიც გაუქარწყლდათ. ატირდა ფეფენა, დედობრივმა სიყვარულმა იფეთქა, გული დავითზე აგრძნობინებდა, მაგრამ ის ვერ წარმოედგინა, რომ ოდესმე არჩილს დავითს ამჯობინებდა და ქმარ-შვილს სამუდამოდ მიატოვებდა. და აი ერთ მშვენიერ დღეს ფეფენამ მიიღო წერილი. გახსნა და კითხულობს: დედა მე დავითს ცოლად გავყევი და ძებნას ნუ დამიწყებთ, თავს ბედნიერედ ვგრძნობ. თურმე დრო უკუდმართი არჩილისთვის არ გამოსწორებულა. სალამოს შრომით დაღლილ-დაქანცული შვილი ნოე შინ რომ მივიდა, ცხენი გამოუშვა, დააბინავა, შევიდა შინ და მაგიდაზე ცნობილი წერილი დახვდა, აიღო ნოემაც გადაიკითხა, ეზოში გამოვიდა, გაიხედ-გამოიხედა, დედა ეზოში, რომ ვერ დაინახა, მერე მეზობელ ქალს შეეხმაურა.

—მარია დეიდა დედაჩემი შენთან ხომ არ არის, კარები ღია დაუტოვებია და სად წავიდა ვერ გავიგეო.

—არა, არ ვიცი შვილო არ დამინახავს.

ბოლოს იფიქრა, შეიძლება კარების დაკეტვა დაავიწყდა და ჩემს სიძესთან წავიდაო. ნახა ახალი გაკეთებული ბორში, ძროხის ხორცი, ძალიან შიოდა და ველარ მოითმინა, რომ დედისათვის მოეცადნა, ამოიღო მათლაფაზე, დადგა მაგიდაზე, პურიც მიიტანა, ღოქში ღვინო მოსინჯა, არ იდგა, ამის გამო შევიდა მარანში და დაინახა დედა მისი ფეფენა თოკზე ჩამოკიდებული, ნოემ ერთი კი დაიყვირა მიშველეთო და გულწასული ძირს დავარდა. მეზობლებს შემოესმათ გაჭირვებულის ხმა, უმაღვე მივიდნენ. ზოგმა ნოე მოასულიერა, ზოგმაც თოკიდან ფეფენა ჩამოჭრეს, მასაჟებით ეცადნენ, მაგარამ ვერ მოასულიერეს, ოჯახში უკვე გლოვის მწუსარება ჩამოწვა, ძმამ დის წერილი არ გამოაჩინა, არჩილამ უთხრა ცოლისძმას, შენ დედის დანაკლისიც გეყოფა, არაფერში გაისარჯო, ყველაფერი ჩემზე იყოსო.

—ნოე, მითხარ, რამდენ კაცზე გავმალეთ სუფრა?

—სამას კაცზე, არჩილ.

—სამარის ადგილის შერჩევა საჭიროა ხომ?

—კი, ისეთი ადგილი უნდა შევარჩიოთ, რომ შემდგომ ჩვენ და ჩვენი ნამრავლისთვისაც თვალთხილული იყოს.

—ორი ძროხა, ორი ცხვარი ხომ ეყოფა?

—მაგას მზარეული გვეტყვის.

—თალი გადაუყვანოთ?

—აუცილებლად.

—შავი გრანიტის ქვას სახის ამოკვეთით მე დავადგამო.

ერთი სიტყვით, ფეფენა დიდი პატივისცემით დაასაფლავეს. მიცვალებულს დისშვილები ესხდნენ ჭირისუფლად, თუმცა სიძემ — არჩილამ და შვილმა — ნოემ სასაფლაოზე გამომშვიდობებისას გულიანი სიტყვებით დაიტირეს. მდგომარეობამ აიძულა არჩილს ბინა გაეყიდა და საცხოვრებლად თბილისში თავის დასთან ახლოს გადასულიყო, რომ დას ბავშვებისათვის ყურადღება მიექცია. გაყიდა სახლი სოფელში და თავისი დის სადარბაზოში იყიდა სამ ოთახიანი ბინა ახალი გარემონტებული. ახალი ავეჯით მოაწყო.. იშოვა სამსახური. მიუხედავად იმისა, რომ ყველაფერს თავისი ადგილი ჰქონდა მიჩენილი და წუნს ვერაფერს დაუდებდი, მაინც ოჯახს დიასახლისის ხელი აკლდა, არჩილი კი ცოლის შერთვაზე ყოველთვის უარზე იყო, თუმცა დას ძმასთან ხშირად ჰქონდა საუბარი ამ საკითხზე და ყოველთვის არჩილის პასუხი უარი იყო. მე სხვა ქალს შვილებს არ დავაჩაგვრინებო. არჩილის დას ელისოს ქალ-ვაჟი ჰყავს, ეკა და ვაჟა, არჩილის შვილებმა იმავე სკოლაში დაიწყეს სიარული, სადაც მამიდაშვილები დადიოდნენ. განსვენებულ სიდედრს არჩილამ რაც თქვა. ღვთის მიერ დაწესებული საკადრი ყველაფერი შეუსრულა. უფრო მეტიც, მარმარილოს ქვაც დაადგა. ნოეს და, თინათინი დედის დასაფლავებაზე და ორმოცზე არ ყოფილა, აგერ ახლა წლისთავზე მოვიდა. წლისთავმა მშვიდად ჩაიარა. მიაგეს მიცვალებულს განსაკუთრებული წილხვედრი, წავიდნენ ყველა ჭირის გამზიარებელნი. დარჩნენ სამნი, ნოე, თინათინი და არჩილი. თინათინმა არჩილი დაიმარტოხელა.

—არჩილ, არა ვარ შენთან მართალი, მაგრამ უნდა მაპატიო.

—ჩემგან ნაპატიები არა ხარ. ჩემს ადგილზე სხვა ვინც არ უნდა ყოფილიყო, შენ ცოცხალს არ დაგტოვებდა.

—ეგ ვიცი, არჩილ, და უნდა მაპატიო! ისე რომ კვლავ ცოლქმარნი გავხდეთ. ქალს ხომ იცი, მომენტებში მოკლე ჭკუა აქვს.

—თინათინ, მე შენი აღარაფერი მეხება.

—არჩილ, გთხოვ, მე შეიღების დედა ვარ. შემიბრალე, მეც და შეიღებიც, შეიღებს დედა სჭირდებათ.

—თინათინ, შენი უზნეო საქციელის დედა შეიღებს სულ არ ჭირდებათ

—არჩილ ჩემი სიტბო არ გასხენდება?

—შეიძლება მახსენდება ტკბილად გარკვეული დრო, მაგრამ გამახსენდება თუ არა შემდგომი შენი უზნეობა უმაღლეს მეფანტება და გულში მზარავს, იმ ნაძირალაზე, რომ გამცვალე. მე მშვიერი მილიციის კამერაში ვიჯექ და იქ მოსულმა არ მნახე. ის დღე ვისთანაც დააღამე ისიც ვიცი. გამეცალე, აღარ მინდა შენი ჩადენილი ცოდვების გახსენება.

—არ გებრალეები არჩილ? დავითი უმიზეზოდ ყოველდღე მცემს თქვა და ატირდა.

—ეგ გზა ხომ შენ თვითონ აირჩიე, უნდა შეეგუო. ამ დროს შემოვიდა ნოე.

—რა გინდა, თინათინ, აცალე არჩილს, დაიძინოს. ბიჭი დაღლილია, თავზე რათ დაადექი? ხვალ დილით თბილისში უნდა წავიდეს.

—რა გინდა შენ, ჩემ ქმართან ლაპარაკს მიშლი?

—შენ გიყვი ხომ არა ხარ? არჩილი ხომ შენი ქმარი აღარ არის? მაშ არ იცი ეს ერთი წელიწადი ვისთან წვები, დაგავიწყდა?

—ის მცემს და აღარ მინდა იმასთან ყოფნა.

—შენთან ლაპარაკი ზედმეტია. გიყვი ხარ, ნოე დის სიგიჟეში დარწმუნდა და გასცილდა. დრომ განვლო. დავითი ეკითხება:

—თინათინ იქ დედაშენის წლისთავზე შენი ქმარი არჩილი ჩამოსული იყო?

—დიახ, იყო.

—ღამე შენ იმასთან ხომ არ გეძინა?

—რატომ უნდა მძინებოდა იმასთან. შენ თავს ჩემ ქმრად
არ თვლი?

—არა, იქნებ ძველი სითბო გაანახლეთოქო.

—ოხ, შე ეჭვიანო! რა საზიზღარი ხარ!

—იმასთან ანგარიში გასასწორებელი მაქვს.

—რა ანგარიშები გაქვს გასასწორებელი საძაგლიშილო?,
ის ჩამოგვცილდა, წავიდა, გადასახლდა, თბილისში ცხოვრობს.

—იმასთან პირისპირ ყოველთვის დამცირებულად
გამოვედი.

—ეგ არაფერი, ჩემო საყვარელო! მთავრია, ჩვენ
ერთმანეთი გვიყვარს, დამცირებული შენ კი არა, ის არის, ის
საცოდავი, რომ ტკბილი ოჯახი დაუნგრეე და ჩემი სახით
ასეთი ლამაზი ცოლი წაართვი. შემომხედე ხომ ვარ ლამაზი
გოგო?

—კი, მოსათელად და საბუმბლაოდ კარგი გოგო ხარ.

—შე გათახსირებულო, დავით! ეს არის მთავარი
კაცისთვის და ქალისთვის, წუთისოფელი სიცოცხლისაა და
სიყვარულით სულდგმულობს. ღმერთს წუთისოფელში
სიყვარული დაუწესებია, და სხვა ამაზე კარგი რა არის?

—თინათინ, შე ვირშოთას ვაღლეტილო, თუ გაქვს კარგი
პურმარილი, ცუდია?

—კარგია დავით საყვარელო, ორივე, თუ გვაქვს.
ცალცალკე მე უფრო სექსს ვამჯობინებ.

—ეე, ვიჟო, პურმარილია რო გვამაგრებს, ღვინო
გვახურებს, თუ არა, დასუსტებულებს რა შეგვეძლებოდა.

—დავით, ორივე დიდი გარყვნილები ვართ, არა?

—მე არა, თინათინ, მაგრამ შენ კი.

—არა, დავით. არც მე ვარ გარყვნილი, ცოლ-ქმარს
შორის რაც ხდება ეს ხომ გარყვნილობა არ არის.

— თინათინ სულ მე ვარ სსვასთან დამნაშავე? შენ არა
ყოფილხარ?

—არა.

—საავადყოფოს მთავარ ინჟინერთან ცუდი დრო
გაატარე?

—უსვინდისოვ, ისიც შენ ჩამიწყვე, ცოლი საიმისოდ
როგორ გამიმეტე?

—რა მექნა. მოწილედ რომ არ ჩამდგარიყო, ისე ვასაღებო
არ მაძლევდა, მე კიდევ, შენგან მონატრებულს, სიყვარული
მინდოდა. თუ მაგის გარეთად სხვა არავისთან დრო არ
გაგიტარებია, მაშინ ეგეც დაივიწყე და წმინდანად წარსდგები
ღმერთის წინაშე.

—დამცინი, საყვარელო, და თან ჩაეხვივნენ. ეშმაკი რომ
დაახრჩეს მერე, კიდევ დაიწყეს ერთმანეთის მიზეზების ჩხრეკა.

—შენ, მგონი, მილიციის უფროსთანაც დაყვინთე არა?

—არა, დავით რა ცილს მწამებ.

—ხოო, ბოდიში. ეგ შენი თავისთვის დიდი შელავათი
გაგიკეთებია.

—ჩემი რომ ჩამოაყოლე, დავით, რატომ შენსას არ
იტყვი? იასე სართიჭალელის ცოლთან რომ დადიხარ, ზედ მის
ქმარმა რომ წაგასწროს, ხომ ღორივით გამოგჭრის ყელს?

ამის თქმის უმაღლვე დავითმა თინათინს ყბაში მაგარი
სილა უთავაზა.

—რათ მირტყამ, შე მართლა ტალახში ჩავარდნილო,
შეირგე და შემარგე სიყვარულის სიამოვნება.

ამის შემდეგ დაიგდო ფეხქვეშ დამამცირებლად და
მიწასთან გაასწორა. მივარდა მეზობლის სნიერი ქალი და
დასისხლული თინათინი ხელიდან გამოსტაცა. ვინ იცოდა,
თინათინი ამ მღვომარეობაში როგორ აღმოჩნდა, მის ლამაზ
ღაწვებზე მონადენი ცრემლები დავითს გულს ვერ უღბობდა.
ერთ დღეს არჩილი, დამ, სასაუბროდ თავისთან მიიწვია.

—არჩილ! შვილების გაზრდას რომ ნორმალური პირობები
უნდა, ეს თავისთავად ცხადია და შენც, რომ მომვლელი
გჭირდება, ესეც იცი. ამიტომ, მომიხმინე. ფილოლოგი ქალია
გაუთხოვარი, შენზე ხუთი წლით პატარაა, სკოლაში
პედაგოგად მუშაობს, ძალიან კარგი ბუნების, საინტერესო
ქალია.

—თქვენ სკოლაში ელისო?

—არა, ოცდამეცხრამეტეში.

—არ ვიცი, ჩემო დაო. მე შვილებიანს გამოძევება? და თუ
გამომყვა ჩემს შვილებს როგორ მიიღებს? ყურადღებით
მოეპყრობა თუ არა?

—დამიჯერე, რომ მოუვლის.

—შენ რა იცი.

—გამოგიტყდები, რომ შენზე მე უკვე ველაპარაკე. მე და ჩემმა მეგობრებმა გუშინ გაკვეთილების შემდეგ ქალაქში ერთად გავისეირნეთ და რუსთაველზე შემომხვდა ნაცნობი დაქალი. ის პედაგოგი იმას ახლდა და გამაცნო თავისი დაქალი, ჩემი ამხანაგი შეეკითხა, ანა შენ ისევ გასათხოვარი ხარო? კიო, უპასუხა. მერე ზედ დააყოლა ნეტა მითხოვდეს ვინმე. მახინჯიც რომ იყოს, გავყვებიო, მხოლოდ კაცი ერქვასო. შევხედე მომეწონა. მისმინე კარგად, ძმამო არჩილ, აი, ეს არის დიდად საყურადღებო. ღმერთს წუთისოფელი სიყვარულით დაუარსებია და წუთისოფლის არსებობაში, რაც ღმერთის მიერ არის ჩადებული და რადგან ჩვენ მისი სული გვიდგია და ცოცხლები ვართ, ამ სიცოცხლეში ღმერთის მიერ ჩადებული ყველა საფეხური უნდა გავიაროთო. ეს მისი საუბარი, რომ მომეწონა, მერე მეც გავანდე შენი თავი.

—უთხარი, ორი ბიჭის მამაათქო.

—კი, ვუთხარი და ასე მითხრა: თუ გავთხოვდი, ის სხვისი ათიც რომ იყოს, უნდა მოუუარო, მხოლოდ მათთან ერთად ჩემი ნაშობი ერთი მაინც უნდა დადიოდეს, მეც ხომ მინდა დედა ვიყოო, რომ ვალმოხდილს ღმერთთან მიმისვლებოდესო.

—მართლაც დამაინტერესე, ჩემო დაო, შესახედაობით როგორია?

—ბრწყინვალე, ნამდვილი შენი შესაფერისია.

—ესე იგი, მირჩევ, რომ დავქორწინდე?

—გირჩევ, თუ არა დაბეჩავდები.

—ვნახავ ჩემი თვალით, რა იქნება. შვილები უკვე მოზრდილები არიან და ხომ უნდა დავეკითხო, დამთანხმდებიან თუ არა?

ამ დროს დამ და ძმამ ერთიმეორეს სახეში შეხედეს და ჩაიცინეს.

—თუ თანახმა იქნები, ტელეფონზე დავრეკავ და შეგახვედრებ.

—ასე ხელად?

- ეს საქმე რაც უფრო სწრაფად მოხდება, უკეთესია. თექვსმეტ-ჩვიდმეტი წლისები თქვენ არა ხართ, რომ უკეთ გაცნობის მიზნით ბალებში დაიწყოთ სიარული.

მეორე დღეს დამ შეახვედრა, საცოლვე და ხუთი საათის შემდეგ თორმეტ საათამდე დრო სეირნობაში გაატარეს. მეორე დღე შაბათი შეუხვდათ, მესამე კვირა დღეც გამოიყენეს და კიდევ მოხდა მათი ვაბუნდინება. ბავშვებს კარგად ეპყრობოდა, დედური სითბო ავრძნობინა. ამეცადინებდა მათ სკოლის პროგრამით. ოჯახში სიტკბო სუფევდა. ერთ დღეს დედობილს ბავშვები სკოლიდან შინ რომ მოჰყავდა, დაინახა, რომ თავიანთ სადარბაზოს კარებთან ანასთვის ვიღაც უცხო ქალი დგას. ეს ქალი თინათინი იყო, მაგრამ იმ სილამაზით კი არა, ადრე ღვთის მადლით რომ ჰქონდა ნაჩუქარი, არა, ახლა უკვე ბაღჩა-ბაღჩა ნათრევი თვით შელამაზებულ ეშმაკს გავდა, უნდოდა შვილებს მოფერებოდა, მაგრამ ბავშვებმა სიახლოვეს არ მიიკარეს.

-მოდით, შვილო, დედა ვარ თქვენი, ნუ გამირბიხართ.

-არა, ჩვენ დედა აღარ გვყავს, - ორივემ ერთდროულად უპასუხა. ნებით, რომ ვერაფერს გახდა, იძალავა. ამ დროს არჩილის დამ გაიგო და გამოეხმაურა. ბავშვები შინ შეიყვანეს და თინათინი კარში მარტოდ დატოვეს. მორთო ტირილი, ბავშვები წამართვესო და თან კარებს აბრახუნებდა, გამიღეთო ყვიროდა. შიგნით ბავშვები შიშით კანკალებდნენ. მათი მამიდა დედობილს აწყნარებდა. ვარეთ კი თინათინი არ ცხრებოდა. ბავშვები დამიბრუნეთ, არჩილი ჩემი ქმარია. მე მეკუთვნის და არავის არა აქვს უფლება, რომ წამართვასო. მე მიყვარს არჩილი, მასთან ორი შვილი მყავსო.

არჩილამ რაიონის მილიციაში გამოცხადების უწყება მიიღო. უწყებას თან წერილი, ახლდა. წერილში ეწერა, ბატონო არჩილ, დავით საძაგლიშვილი ჩასაფრებით მოკვლას გიპირებს. იმ შემთხვევაში აიცდენ, თუ დავითის მიერ შენს დუელში გამოწვევას მილიცია მხარს დაუჭერს, რა თქმა უნდა იცი. სოციალისტურ წყობაში ამას კანონი კრძალავს, მაგრამ დავითი დაჟინებით მოითხოვს. თუ დუელში გამოწვევა არჩილას არ უნდა? ნება, მომეცით, ტერორით ჩაუუსაფრდე და ისე მოკვლაო. თუ ჩვენს მიერ შემოთავაზებულ დუელზე

თანახმა იქნები, მაშინ ჩამოდი მილიციაში, გაიგებ შეხვედრის დროს, ადგილს. გეცოდინება რა სახის იარაღით ივარჯიშო. ჩვენც ჩვენი მხრივ ზემდგომ ორგანოებს უნდა შევეუთანხმდეთ, ეს გამონაკლისი შემთხვევა რომ დაუშვან.

მაისის ვარდივით ლამაზი ოთხშაბათის დღე იყო. არჩილი და მისი ცოლი ვერის ბაღში ისხდნენ და ტკბილი საუბრით ერთმანეთს ესიყვარულებოდნენ. კარგა ხანს ეუფრნენ, ესიყვარულნენ. ბოლო დამშვიდობებაც ამბორით აღნიშნეს. მეორე დღეს კი არჩილა რაიონში მილიციის უფროსთან გამოცხადდა.

—ბატონო არჩილ, მე რომ გამოვიგზავნეთ, იმ წერილს თუ გაეცანით?

—კი გავეცანი, მაგრამ სოციალისტურ წყობაში ასეთი რამ, რომ არ შეიძლება?

—დაუშვებელია, მაგრამ დავითი ტერორით რომ იმუქრება? თუ თანახმა არ იქნება, მაშინ ჩასაფრებით მოვკლავო. ხო მართლა, გავიგე: სიდედრი გარდაცვლია, ვიზიარებ თქვენს მწუსარებას, კარგი ქალი იყო. სამართლიანი. მე მომეწონა მისი მსჯელობა. არჩილ, თუ შენ ღუელი არ გინდა და თავის გადარჩენა გინდა, იქნება შენთვის ეს ვარიანტი სჯობდეს. აღრინდელი დავითის ცემის სარჩელი აღვადგინოთ და თქვენ დროებით ციხეში მოვათავსოთ. დავითის ცემის გამო ორ წელს მოგისჯით. ერთ წელიწადში ამინისტიაც მოგიწევს და გამოხვალ. ამით დავითს გული გაუგრილდება, იტყვის სამაგიერო გადავუხადეო და შენ კი სიცოცხლეს შეინარჩუნებ, თუ არა და, ხომ იცი მისი ახირებული ხასიათი? რასაც იტყვის, შეასრულებს.

—მერე წესრიგის დამცველები რას აკეთებთ? მე ამ ჰატიოსან კაცს ციხეში რომ მიბიძგებთ, ის დაიჭირეთ, გამოსასწორებელი ის არის, მე კი არა.

—იმის მიზეზი არა გვაქვს. თუ შენ იცი, დაწერე განცხადება, მეც ახლავე ხელს მოგიწერ და სალამოს დავითი ციხეში იქნება. არ გინდა ასე? მაშინ გვითხარი ღუელზე თანახმა ხარ?

—ღუელი მაინცდა მაინც სიკვდილს ითვალისწინებს?

—არა, სამი რაუნდია გათვალისწინებული, ორივეს მხრიდან ერთდროულად თითო გასროლა საკმარისია. ამ სროლით გინდაც გაკაწრული იყოს, ჭრილობიდან სისხლი გამოვიდეს. მაშინვე შეწყდება. თუ ორივეს ნასროლმა ჰაერი გაკვეთა, მაშინ იქვე მეორე რაუნდი შედგება. თუ მეორე რაუნდი და შესამეც პირველის მსგავსად დასრულდა, მაშინ ორივე ერთიმეორეს შერიგების ხელს ჩამოართმევთ და დასცილდებით.

—მშვიდობით, უფროსო. არჩილა დაემშვიდობა.

—მოიცა არჩილ, ასლს გაგატან, შიგ დუელის ყველაფერია მოცემული სეკუნდანტი, სროლის სწავლების მწვრთნელი შენ ვინც გინდა, თავათ აიყვანე. ეგ შენი ნებაა. თუ გეშინია ერთი კვირის ვადაში შეგიძლია შემაცვლევინო ციხის ვარიანტით. მე როგორც ვითხარი. მილიციის უფროსს დაემშვიდობა არჩილი. დაღონებული ჩაჯდა ავტობუსში და თბილისში წამოვიდა. შინ რომ მოდიოდა, სადარბაზოში თინათინი დაუხვდა.

—ხოო, ჩემო არჩილ, არ დაგიჭირეს? სად იყავი? მე მქებდები?

—არა, შენ დავითი დაგექებს.

—არ მინდა დავითი, ის მცემს.

—ახლა ყვარლიდან მოვდივარ, მე დამაბარა შემირიგდეს და აღარ ვცემო.

—არა, არა, არ მინდა შენ მიყვარხარ.

—გამეცალე, თინათინ, წინ ნუ მელობები. — არჩილამ გაასწრო, შევიდა თავის სადარბაზოში და კიბეზე უმაღვე აირბინა. იმ საღამოსვე ცოლს გააცნო თავისი დუელის ამბები.

—გეშინია არჩილ? შენ გგონია, რომ გაჯობებს?

—არა, მაგრამ იმას სროლაში თავად მილიციის უფროსი ამზადებს.

—მერე, შენ არ გყავს ისეთი ვინმე, სროლა რომ გასწავლოს?

—მე აქ ვინ მყავს, ახალ ჩამოსახლებულს?

—ნუ გეშინია, გული არ გაიტეხო, ბიძაჩემს ვეტყვი და გამეცადინებს.

—იცის სროლა?

—იცის კი არა, ბრწყინვალედ მოგამზადებს.

—არჩილამ მეორე დღიდან დაიწყო მომზადება. ყვარლის რაიონის მთელმა მოსახლეობამ შეიტყო, რომ არჩილასა და დავითის შორის დუელი დანიშნულია და უნდა შედგეს ივლისის თხუთმეტ რიცხვში. ხშირად სკოლაში გაკვეთილებზე მასწავლებლები ბავშვებთან ამ თემაზე ლაპარაკობენ. გაიყვნენ ბიჭები დავითისა და არჩილის მხარდამჭერებად. ხანდისხან ერთიმეორეში მხარდამჭერებს ჩხუბიც მოსდით. დღეებს ითვლიან. დუელის დღეს დიდი დღესასწაულივით მოელოან. ხმა დადიოდა ხალხში დავითმა გუშინ თავის მწვრთნელს შვიდი დღის განვლილი პროგრამა სუთზე ჩააბარაო. არჩილის მხარდამჭერები კი დუმდნენ, რადგანაც მისი მომზადების შესახებ არაფერი არ იცოდნენ. ერთ დღეს, როცა რომ შეხვედრამდე თხუთმეტი დღე კიდევ იყო დარჩენილი, რაიონიდან გამოგზავნილი ჟურნალისტი თბილისში არჩილას ეწვია ინტერვიუს ჩამოსართმევად.

— ბატონო არჩილ, თუ ცყავთ აყვანილი მწვრთნელი, გვითხარით, რა გვარის კაცია და რაზე მოღვაწეობს?

—ბადრი ლუარსაბიშვილი ვასლავთ, წარსულში გამოჩენილი მსროლელი, ამჟამად პოლიტექნიკურ უნივერსიტეტში სპორტული კათედრის გამგეა.

—თუ ხართ მისი კმაყოფილი?

—მე, როგორც მშვიდობის მოყვარე, ამ დუელის მსურველი არ ვარ, არც ამ სახეობის შესწავლისა, მაგრამ რადგან იძულებული გამხადეს, არაუშავრა, მე მეონი სწავლას გავამართლებ.

—როგორ ხარ დავითის მიმართ განწყობილი? დუელის დათქმულ დროს როგორ ელოდები?

—მე ყოველთვის ვცდილობდი დავითს დავხმარებოდი, კარგი გამეკეთებინა, რომ გაჭირვებიდან ამომეყვანა, მაგრამ ვერ დაინახა ჩემი სიკეთე, ან არ უნდოდა დაენახა. ასე ჩანს, რადგან ყველაფერზე ცუდად მიპასუხა, რაც შეეხება სიცოცხლის გამოსალმებას, ყველა დასანანია, მტერიც და მოყვარეც.

—გმადლობთ ინტერვიუსთვის. მე კი ღმერთს ვთხოვ, რომ ორივე ცოცხლები გადარჩეთ, კარგად ბრძანდებოდეთ.

ქალაქში ჩამოსახლებულ თინათინს, არჩილას უბანში ჰქონდა სახლი დაქირავებული სანამ ბაზარი თინათინს კარგი ჰქონდა, ცხოვრობდა. პირვანდელი სილამაზე კიდევ მოსდგამდა. ჩასაცმელს ყოველთვის კარგად იხდენდა. ერთხანს ვაჭრობაშიც დაიწყო მუშაობა. მერე კი დამლაგებელი გახდა. ასე თუ ისე ლუკმა პურის ფულს მოულობდა და სადაც არჩილი ცხოვრობდა, იმ სადარბაზოს ხშირი სტუმარი იყო. მერე და მერე მოლანდებები დასჩემდა, ქუჩაში ბავშვებს გაეკიდებოდა ხოლმე, ჩემი ბავშვები ხართ, მოდით ჩემთანო. სკოლაში გაკვეთილების დროს ღიმილით შეაღებდა კარებს, თვალს მოავლებდა ბავშვებს, მასწავლებელს ეტყოდა: ესენი ჩემი შვილები არიანო. რამდენჯერმე თავის ნაშობ ბავშვებს გამოჰკიდებია და ბავშვები შინ შეშინებულები მისულან. მერე და მერე კიდევ უფრო ჭკუიდან გადავიდა, თავში იმისი გრძნობა კი ჰქონდა ჩაბეჭდილი, რომ მას ნამდვილად ბავშვები ჰყავდა, მაგრამ ცნობიერება აღარ ჰქონდა. თუმცა არჩილის სახლი გაზეპირებული ჰქონდა და არჩილასაც კარგად სცნობდა. არჩილამ მეორედ რომ იქორწინა, ანა ფხოველზე, შემთხვევით მის სკოლაში მისივე გაკვეთილზე შესულა, როგორც მოგახსენეთ, ჩვეული ღიმილით, უთქვამს ესენი ჩემი ბავშვები არიანო. ანას სახელი უკითხავს.

—რა გქვია? ჩემო კარგო.

—თინათინი.

—შენ შენი ნამდვილი შვილები გყავს თინათინ? თუმცა იცოდა რომ ჰყავდა, მაგრამ სცდიდა.

—დიახ, მყავს.

—სად არიან?

ხელის მინიშნებით უთქვამს, შენთანო. გაკვეთილის შემდეგ თინათინი ანამ შინ წაიყვანა, აჭამა, დააპურა, ბავშვები მაშიდამ გამოაცილა სკოლიდან სახლამდე. ბავშვები იცნო თინათინმა რომ დაინახა უნდოდა შვილებს მოფერებოდა, მაგრამ ბავშვები დედას არ მიეკარნენ. მეორე ოთახში შევიდნენ და ჩაიკეტეს კარები. ანა შევიდა ბავშვებთან, მოეფერა, აუხსნა, რომ ცოდოა, დედას ნუ გაურბით და ასე მოფერებით მიუყვანა დედას შვილები. თინათინი მოეფერა, ჩაიკრა ბავშვები გულში, თუმცა ხანდახან სისულელეებს გამოურევდა ხოლმე. შვილებო,

მაშას დაუჯერეთ, ჩემი ბრალია, მე რომ თქვენთან არ ვარ, გთხოვთ, ანასაც დაუჯეროთ, ანა ჩემი მაგიერია, თქვა და აცრემლდა. ანა მოეფერა, დაამშვიდა, პური აჭამა, დიდხანს ისაუბრეს წასვლისას კიდევ დაანაყრა, ის იყო თინათინი გავიდა კარში, არჩილიც შემოვიდა და შეეკითხა ანას:

— თინათინი ჩვენთან იყო?

— ანამ უამბო, როგორც იყო.

— არჩილამ გააფრთხილა

— ანა, თინათინს ნუ შემოიჩვენე, ხომ ატყობ, ჭკუაზე აღარ არის.

— არჩილს ანამ მზერა მიაპყრო.

— არ გეცოდება, არჩილ?

— არა.

— არა ხარ მართალი, არჩილ, შენ არ გაქვს ცივი გული, სიჯიუტე გათქმევინებს, შენი სახეც გულკეთილობას მკარნახობს.

— ანა, შენ არ იცი, თინათინმა როგორ გამამწვარა. პირველად ვაპატიე დედის ხათრით. ვერ წარმოიდგენდი, იმნაირი ქალი თუ იქნებოდა. არ დააკვირდი? ტანი, სახის ნაკვთები თინათინს როგორი მიმზიდველი აქვს, მით უმეტეს, აქა-იქ ნათრევ-ნაგდებია, სილამაზით სულ დედის განსახიერებაა, პატიოსნებით იმასთან შედარება როგორ შეიძლება, თინათინმა თავი ვერ დაიფასა, სიდედრი უნაკლო ქალი იყო. წუთისოფელს რომ სულ იმისნაირი ქალები ჰყავდეს, მაშინ ღვთისმშობელი წუთისოფლის ხშირი სტუმარი იქნებოდა.

— არჩილ, თინათინს პური შიოდა, დავაპურე და ბავშვებს მოეფერა.

— ანა, ჩემო საყვარელო, გიმეორებ: თინათინს ნუ შემოიჩვენე.

— არჩილ, საყვარელო, მე მგონი, კარგი გავაკეთე და ნუ მიბრაზდები. მოფერებით არჩილამ ორივე ხელები წელზე შემოაჭდო და სააღერსოდ, საკოცნელად მიიზიდა.

— არა, ჩემო კარგო, არ გიბრაზდები, მე როდის ვიცი გაბრაზება?

—არჩილ, შვილების დედაა, ცოდოა, არ გასხენდება ტკბილი დღეები, მასთან რომ გაგიტარებია?

—ის, გენაცვალე, წარსულს ჩაბარდა, ახლა შენი უფრო მწვავს და მდაგავს. კარები ჩაკეტეს და სიყვარულის საბურველში გაეხვივნენ.

სოფლად, რაიონში, შინ და გარეთ. ორი კაციც რომ იდგეს, სულ დუელზე ლაპარაკობენ, ასევე — სკოლაში, გაკვეთილებზე.

—მასწავლებლო, ორივემ ერთდროულად უნდა ისროლონ?

—დიახ, ბავშვებო, დუელი იმისაა, რომ ორივემ ერთდროულად უნდა ისროლონ.

—მასწავლებლო, ხომ შეიძლება მიზანმა გაუმართლოთ და ორივენი მოკვდნენ?

—კი, ბავშვებო, როგორ არ შეიძლება? სრულიად მოსალოდნელია!

—მაშინ, მზია, შენ ორი საფლავის გაჭრა მოგიწევს.

—კუკა მესაფლავებს მამაშენი უფრო გავს და მესაფლავებოა შენ უფრო მოგიხდება.

—კარგი, რას შაყირობთ, ცოდონი არ არიან? — შებრალება გამოხატა ნანიმ.

—მასწავლებლო, მაგათი შერიგება ხომ შეიძლება.

—როგორ არ შეიძლება, ბავშვებო, მაგრამ ერთი ჯიუტია და მეორეს დუელში ძალით ითრევს.

—რომელია ჯიუტი, მასწავლებლო? არჩილი თუ დავითი?

—ეგ არ არის, ბავშვებო, ჩვენი გასარკვევი. თქმა არ შეიძლება

—რა ცოდონი არიან მაგათი მშობლები, არაა მასწავლებლო?

—მშობლები არცერთს არ ჰყავს ცოცხალი. მარტო არჩილს ყავს მეორე ცოლი და პირველ ცოლთან ორი შვილი.

—ღმერთმა დაიფაროს, მასწავლებლო და დავუშვათ ამ დუელში არჩილი მოკვდა, მისი ორი შვილი ცოდო არ არის?

—ცოდოა, ბავშვებო, მაგრამ ყველა ცოცხალი თქვენნაირად არ ფიქრობს.

—მასწავლებელი, არჩილას მომხრეებს და დავითის მომხრეებს მეხუთე პლანზე კინაღამ ერთმანეთი დაუსოციათ.

—რატომ? რაზე მოსვლიათ ჩხუბი?

—ჟურნალისტს არჩილისაგან აულია ვითომ ინტერვიუ და ასე უთქვამს, ყოველ მეცადინეობაზე ჩემი მწვრთნელი ჩიტს ამიფრენს ხოლმე და მასროლინებს, მეც იშვიათად, რომ გავაცდინო. დავითის მომხრეებს უთქვამთ, მე წავიკითხე ის გაზეთი, რომელშიც მისი ინტერვიუ იყო. იქ ასე არ წერია, საერთოდ იქ ჩიტები არ არის ნახსენები. საიდან მოიტანე ეს ჭორიო, ამაზე მოსვლიათ ჩხუბი.

—რა დიდი სისულელეა, მაგათი მოქმედება არაა მასწავლებელი?

—ხო, რა თქმა უნდა, სისულელეა! ღმერთმა სული ჩაგბერა, სიცოცხლე ძოგცა, დაგანახა წუთისოფლის საოცრება, ცა, დედამიწა, ბუნება, მზე, ვარსკვლავები და ღმერთმა გითხრა აი რა შევქმენი შენთვის, ადამიანი. დამაფასე და ეს მაღლიც შეირგეო. გახსოვდეთ, ღმერთის გარეშე სიცოცხლე არარაობაა, ბავშვებო.

არჩილი მეცადინეობიდან გვიან დაბრუნდა. შეხვედრამდე ორი დღე დარჩა, ანამ შესანიშნავი ვახშამი მოუმზადა, პირველი, მეორე ხორციანი თავის ნამცხვრებით.

—არჩილ, მოდი ასლა ვივასშმით, მოშიებულები ვარ და შენ გელოდები.

—ანა, მე რომ არ მშია?

—რატომ არ გშია? სად იყავი და რა ჭამე?

—არაფერი არ მიჭამია.

—მაშ რატომ არ ჭამ, საყვარელო? დუელის შიმში ხომ არ გძლია?

—არა, საყვარელო. მე სიკვდილის არ მეშინია. ის მაძარდებს, შენ რომ ვერაფრით ვერ გავახარე. ჯერ კარგათაც არ მიცნობ და ვშიშობ არ დამიქრევდე. ვნანობ რათ დავაჩქარეთ ჩვენი შეუღლება.

—თუ სანახებელია, ჩემო არჩილ, ჩვენი გაბედნიერება, ამას პირველ რიგში მე უნდა ვნანობდე, მაგრამ არ ვნანობ. დადგა ის ავბედითი დუელის დღე. ყოველი მხრიდან მიმავალი ხალხი კოპალის მისადგომებთან იკრიბება. თბილისიდან

არჩილის მხარდამჭერებიც ჩავიდნენ. ჩავიდნენ სეკუნდანტი, მწვრთნელები, მეკუბოვეები, მასალა მოამარაგეს, ორივე თუ არა, ერთი მაინც მოკვდებაო. ხალხის ჭორებით თუ ვიმსჯელებთ, თითქმის მოსული ხალხის სამოცი პროცენტი დავითს გამარჯვებას უწინასწარმეტყველებდა. დაიწყო ტკივილიანი წუთები. პირისპირ დააყენეს დავითი და არჩილი. მათ შორის ინტერვალი თორმეტი მეტრია. კომისიის წევრები გვერდით მაგიდას უსხდნენ. არჩილას და დავითს მისცეს მაკაროვის ტიპის პისტოლეტები, თითო ვაზნით, როგორც წესდებით იყო გათვალისწინებული. სეკუნდანტი დგას კომისიის წინ, იმას უჭირავს სპორტული ნაგანა. დამსწრე, მაყურებელი ხალხი ორივე მხარეს დუელის ხაზიდან ოც-ოცი მეტრის დაშორებით დასწიეს. სეკუნდანტმა დუელის მონაწილეებს უბრძანა ნაგანა მიზანში მოეყვანათ. სეკუნდანტი დასცქერის წამმზომს, სპორტული ნაგანა შემართული აქვთ, სპორტული ნაგანის გასროლის დროს ერთდროულად უნდა მოახდინონ თითის გამოკვრა. დაძაბული მდგომარეობაა. საათის სეკუნდის სტრელკამ უკანასკნელი შემოვლა დაიწყო. გავარდა სპორტული აყვნენ მაკაროვის პისტოლეტებიც. ბედად ორივე გადარჩა. უშედეგოდ დამთავრდა პირველი რაუნდი. ათი წუთის შემდეგ მოამზადეს მეორე რაუნდი, კვლავ დაიძაბა მდგომარეობა, გავარდა სანიშნესთან ერთად მაკაროვის ტიპის პისტოლეტებიც, დავარდა დავითი, დავარდა არჩილიც, დავითი მძიმედ დაჭრილი აღმოჩნდა, არჩილს მსოლოდ გული წაუვიდა. ძლივს მოასულიერეს. დავითი კი სასწრაფო მანქანით საავადმყოფოში გადაიყვანეს. შემოეხვივნენ არჩილას მომხრეები, ხალხი გადარჩენას და გამარჯვებას ულოცავდა. ტაქსით იყვნენ თბილისიდან ჩამოსულები ანას ბიძა ბადრი, არჩილი მისი და ელისო. იმათ რომ არ გამოესწროთ დავითის მომხრეები ისე აღელდნენ, რომ ქვით ჩაქოლავდნენ, ზოგი იმასაც კი კისრულობდა, დავითმა ვერ გაიმეტა პირდაპირ, რომ ესროლაო და ჰაერში ვაცალაო. ჩარექას უთქვამს არჩილი უფრო ჰუმანურია, ვიდრე დავითიო. ამის გამო ცემით ლამის მოუკლავთ არჩილის მომხრეებს, ხელიდან ძლივს გაუგდებინებიათ. შვიდი დღის შემდეგ არჩილის სახელზე რაიონიდან წერილი მიიღეს. მილიციის ხელის კალიგრაფით

დასტამბული, არჩილი საღამოს რომ მოვიდა, წერილი მაშინ
გახსნეს და წაიკითხეს.

ბატონო არჩილ, მე ყვარლის რაიონის მილიციის უფროსი, რეზო კვეჭერელი გახლავართ კარგად იცი, რომ წესრიგს ვიცავ და სიმართლეს ვემსახურები. გაცნობეფ, რომ დავითი ძალიან მძიმე მდგომარეობაშია. მართალია, საბჭოთა კავშირში მკურნალობა უფასოა, მაგრამ ის ძვირად ღირებული უცხოური წამლები, რომლებიც დაჭრილს ესაჭიროება, საავადმყოფოს არა აქვს და ვთხოვთ, მის სასყიდლად ფული გამოგზავნოთ, ექვსასი მანეთი. იქნებ თქვენ შეგიძლიათ წერილში აღნიშნული დეფიციტური წამლები თქვენვე შეიძინოთ და გამოუგზავნოთ. დავითი თუ ამ წამლებით გონს მოვიდა, ჩვენ ვეტყვით და გული შენი სიკეთით დაუტკბება.

არჩილამ წაიკითხვა რომ ჩაათავა, დაფიქრდა და მიმართა ანას.

—ანა, თქვენ რას იტყვით, ფული გავუგზავნო, თუ არა?

—რატომ უნდა გავუგზავნო, არჩილ? სულელებად, ხომ არ გვთვლიან?

—ანა, საყვარელო, ის ტვინით უბედური სასიკვდილოდ ცოლოა.

—მე შენი მიკვირს, ჩემო არჩილ, არ ვიცი მკერდში რა გული გიძევს, დავითი დღემდე შენს მტრობაშია, ყველანაირად ცდილობს, რომ სიცოცხლე მოგისპოს და შეძლო კიდეც გაგიმწარა ტკბილი ოჯახი, წაგართვა მეუღლე, ეს არის ვაჟკაცისათვის ყველაზე დიდი დამცირება, ამაზე მეტი სხვა რაა, თუ არა, სიკვდილი, მიწასთან გასწორება, მეტი არაფერი, ჩემო საყვარელო. გიმეორებ: ხომ არ გეშინია?

—არა, ანავ.

—მჯერა შენი. მაგრამ რატომ უნდა გეშინოდეს, როცა იმ ნაძირალასთან შენ ყოველთვის მართალი ხარ და ღმერთიც შენს მხარეზეა. ეგრე არაა, ჩემო საყვარელო?

—ხო, ანა, ჩემი გულის გამხარებელო.

—არჩილ, წამო, ბაზარში წავიდეთ, ხვალისთვის ყველაფერი დღეს ვიყიდოთ. ხვალ ცხრაამეტ აგვისტოს ფერიცვალობაა. ამაღამ გავაკეთებ ყველაფერს. მერე მარიამობა მოდის ეკლესიაში სანთლებს დავანთებთ.

ამბობენ, დავითი სიკვდილს გადაურჩა, გონზე მოსული სულ იმაზე ნერვიულობს, არჩილამ როგორ მაჯობაო.

—ბატონო რეზო, მე რომ ნაგანა მეჭირა, ის გასინჯულია? მიზანში სწორედ ისვრის?

—ღიახ, დავით, ის ნაგანა რაიკომის მდივნის პირადი დამცველისეულია. იმით რამდენიმე კაცია მოკლული.

—მიკვირს, თორმეტ მეტრში როგორ ავაცდინე?

—არ ვიცი, დავით. მე როგორ ვითხრა? შეიძლება ნერვიულობამ გიღალატა.

—ხვალიდან ხირურგი საავადმყოფოს ეზოში გასვლის უფლებას მაძლევს, თქვენ კი ჩემო ბატონო ორი ცალი ნაგანა უნდა მომიტანო, იქიდან მე შევარჩევ რომელიც გამომადგება.

—რა გინდა, დავით, კიდევ ემუქრები?

—მაშ როგორ, ბატონო რეზო? შენ რომ ქალი მოგეწონა, ის ქალი მითომ მე ცოლად მინდოდა, ის ისევ მაგას დაუბრუნდა.

—მერე არჩილი შეურიგდა?

—ალბათ, შეურიგდა თუ არა, ერთად არ იქნებოდნენ.

—აფსუს, მისი სიყვარულით რომ ვერ ვისიამოვნე. ის დღე ვერ ვისარგებლე, არა და, არჩილა იმ ქალის მეუღლე იმ დროს კამერაში მყავდა ჩასმული.

—მე ხომ ვითხარი, ძალიან ლამაზი ქალია და შენთან თუ მოვიდა უყურადღებოდ არ დატოვო მეთქი?

—ის ქალი მაშინ მოვიდა ჩემთან, როცა, რომ თანამშრომლების შეკრება მქონდა.

—რის შეკრებ-შემოკრება, ათი-თხუთმეტი წუთი რომ მოგეცადა მისთვის, დღეს სანანებელი აღარ გექნებოდა. რაც არის, არის, ახლა მაგაზე ლაპარაკი გვიანია. ის უკვე თბილისშია.

ბაზრიდან გამოსვლისას არჩილას და ანას წინ შემოეგებათ თინათინი. არჩილამ ეცადა თავის არიდება, მაგრამ თინათინი წინ გადაუდგა.

—სად გამირბი არჩილ, შე უსვინდისო, ანა! მე ამის ცოლი ვიყავი. ეხლა კი ჩემთან ლაპარაკიც არ უნდა. შე უსვინდისოვ, ჯერ მარტო იმაში ვარ დასაფასებელი, რომ ქალიშვილი გოგო შენ ხელში დავქაღდი. ორი შვილი

გაგინებ, ორი ვაჟკაცი შენი გვარისა. ახლა თუ შენთან პირშავად ვარ, ის ოთხი-ხუთი წელი ხომ ვიყავ კარგი?

გულმოსულმა თინათინმა დახუნწლული ცრემლები გადმოყარა, არჩილ ბინიდან მაგლებენ, ქირა ვერ გადამიხდია. ეკლესიაში მოვედი, იქნებ მოწყალების სახით ფული მოვკრიფო მეთქი. ჩემთვის დიდი დახმარება იქნება, თუ ქირას გადამიხდი, ბატონო არჩილ.

— თინათინ რამდენი მანეთი გაქვს გადასახდელი? შეეკითხა ანა.

— ოცდახუთი.

— მიეცი არჩილ.

— ხურდა არა მაქვს.

— რამდენიანი გაქვს?

— სამ თუმნიანი.

— მიეცი.

— იქნებ არ აიღოს. არჩილამ თქვა და თინათინს ფული გაუწოდა. გამორთმევის დროს ერთიმეორეს თინათინმა და არჩილამ თვალბეჭეში შეხედეს. თინათინმა ფული ჯიბეში ჩაიღო და გულმოსულმა უთხრა

— ახლა ანას ვაკოცებ, არჩილ და შენ არა, მივიდა, ანას აკოცა და უთხრა: — კარგი ქალი ხარ, ანა, გთხოვ კარგი შვილები გამიზარდე. არჩილ გულს არ დაგწყვეტავ, შენც ვაკოცებ, მერე ქირის გადახდა იქნებ კიდევ დამჭირდეს. შენი იმედი მაქვს, მერე ყურით მოქაჩა არჩილის სახე და ისე აკოცა, თან ჩასჩურჩულა

— მე ვტყუივარ, არჩილ, შენთან და ეშმაკთან არ გამაგზავნო, ახლა შევალ, შენს და ანას სახელზე ქაშუეთში სანთლებს დავანთებ.

გახარებული თინათინი წავიდა ეკლესიაში. მკლავში ხელგაყრით ანა და არჩილი კი სიცილით შინ წამოვიდნენ. როცა ივანეშემეს, ელისომ მამინ მიაწოდა ძმას წერილი და თან დააყოლა: ის ნაძირალა მორჩენილა და მეორედ გიწვევს დუელში. არჩილს უცებ შიშის ფერმა სახეზე გადაუარა და ის წითელლოყება არჩილი სულ გაფითრდა. წერილი გამოგზავნილი იყო დავითის მიერ, მაგრამ შიგ ჩადებულ

დებულებას ხელს რაიონის მილიციის უფროსი კვეხერელი აწერს. წერილის ტექსტი ასეთია.

—ბატონო არჩილ, მიუხედავად იმისა, რომ მე კვლავ დამარცხებული ვარ შენგან, მე, ისევ დუელში გიწვევ, არ მოგეშვები, სანამ ჩემ ვაჟკაცობას არ დაგიმტკიცებ. წაიკითხე, დებულებაში ყველაფერია მოცემული. იმ დუელთან შედარებით განსხვავებულია მხოლოდ ის, რომ არა ორივემ ერთდროულად, როგორც მაშინ, არამედ მანძილი თორმეტის მაგივრად ახლა ჩვენს შორის დუელის მანძილი თხუთმეტი მეტრი იქნება და იმავე ნაგანით პირველად მე უნდა გესროლო. თუ სრულიად ცოცხალი უმტკივნეულოდ გადარჩი, ან შეიძლება მოგხვდეს ტყვია, მაგრამ ისეთ ადგილზე გავიაროს, რომ შეგეძლოს ჩემთვის სროლა, მაშინ მსაჯის მითითებით უნდა მოემზადო და მისი ნიშნის მიცემით მესროლო, თუ ამაცდინე და ორივე გაუკაწრავად გადავრჩით, მეორე რაუნდი და თუ მეორეც უშედეგოთ დამთავრდა, მაშინ მესამე რაუნდი ჩატარდება. თუ არ იქნები ასეთ რაუნდებზე თანახმა, მაშინ კვლავ ჩასაფრებით გაგიხვრიტავ მაგ ტვინს. ორ დღეში მაცნობე, თუ უარს ამბობ, ექვს დღეში მოგიტავებ. გირჩევ დამთანხმდე, ორ თვეს მაინც იცოცხლებ ჩვენს შეხვედრამდე.

არჩილი შიშმა შეიპყრო, ნერვიულობამ იმძლავრა მის არსებაში.

—დავითს რა უნდა ჩემგან? რას ჩამომეკიდა? მაინცდამაინც უნდა მოვეკვლევი?

—ნუ გეშინია, ჩემო არჩილ, ღმერთი შენსკენაა. იმას ეშმაკი ამოქმედებს. მოდი ახლავე ჩემს ბიძას ბადრი ლუარსაბიშვილს დაუურეკოთ.

—მეხათრება, აღარ მინდა ის კაცი კიდევ შევაწუხო.

—ეს რა შეწუხებაა? მე დავრეკავ. თქვა ანამ, აკრიფა ტელეფონის ნომერი და ყურმილი გადასცა არჩილას: — ალო, რეზო ბრძანდებით? გამარჯობა, ბატონო რეზო, არჩილი გაწუხებთ. ერთი სათხოვარი კიდევ მაქვს. ის ნაძირალა დავითი გამოკეთებულა, მე რომ დუელის დროს დავჭერი და ახლა ხელმეორედ მიწვევს პირველისაგან განსხვავებული დებულებით. დებულებაში მოცემულია, რომ პირველად იმან უნდა მესროლოს და თუ გადავრჩი მერე მე უნდა ვესროლო.

—არა, ასე არ იქნება, არჩილ.

—ეგრეა, როგორც ვითხარი, ბატონო რეზო.

—თუ ასეა, უარი თქვი.

—უარი რომ ვთქვა, მერე ტერორს მიწყობს.

—უარი თქვი ამ მეორე ვარიანტის დუელზე და შენც გადადი ტერორზე.

—არა. მე დამიჭერენ, ასე რომ მოვითხოვო.

—მაშინ ჩვენ მაგ ვარიანტის დუელზე პროტესტი დავწერთ და მოვითხოვთ პირველი როგორც იყო.

—დავითს მილიციის უფროსი მფარველობს და მე მგონი პირველი დუელის ვარიანტს ვერ მივალწევთ.

—ჩვენ ჩვენსას ვეცადოთ, თუ არ გამოვიდა, მეორეს ვერ ავცდებით.

ხუთშაბათის დღეს წვიმდა. თინათინი ანასთან სკოლაში მისულა.

—ანავ, საყვარელო, ამ წვიმაში აქეთ მოვხვდი და ქოლგა გექნება, მათხოვე.

ანამ მიაპყრო ყურადღება და გაუღიმა.

—როგორა ხარ თინათინ? — ჰკითხა და მივიდა ახლოს, გადაეხვია, აკოცა.

—კარგად საყვარელო, თინათინმაც კოცნით უპასუხა. იცი, ანა, თქვენი დიდი მადლობელი ვარ.

—რაზე, თინათინ?

—ქირის გადასახდელი ფული არჩილს რომ მოაცემინე.

—არა, თინათინ, არჩილი ფულს უჩემოდაც მოგცემდა. დაგინახა თუ არა, მითხრა თინათინს ფული უნდა მივცე, დავეხმარო.

—მართლა?

—დედას გეფიცები.

—არჩილი ხომ კარგი კაცია?

—კარგი, თინათინ, თანამედროვე!

—ვაი, რომ კარგია და ვერ შევიფერე. თქვა და აცრემლდა.

ანა გადაეხვია, მოეფერა, ცრემლები შეუშრო, დააწყენარა, დაამშვიდა და ორივე ერთ ქოლგას შეფარებულნი შინისაკენ

ერთად წავიდნენ. სახლს მიასლოვებულ ანამ თინათინი შინში მიიპატიჟა.

—წამო, თინათინ, ჩემთან ვისადილოთ. მე მშია და ალბათ შენც მოშიებული იქნები.

—არა, ვერ წამოვალ. ისე კი, გამოვიტყდები, მართლაც მოშიებული ვარ, მაგრამ არჩილის მეშინია.

—არა, მე გთხოვ და უნდა წამოხვიდე.

ანამ თინათინი დაიყოლია.

—უიჰე, ანა, რა კეთილი ხარ. ჩემი არ გეშინია, რომ ქმარი წაგართვა? თანაც, მგონი, ფეხმძიმედა ხარ, არაა?

—არა, მაგის საშიშროება ნამდვილად არ მაქვს, იმიტომ რომ ასეთ რამეს შენ არ ჩაიდენ და არც არჩილი იზამს.

—მართლაც კარგი ქალი ხარ, ანა და მიხარია, რომ შენ შეხვდი არჩილს, ჩემგან გაუბედურებულს. ამას წინათ ელბაქიდის დაღმართზე მოვდივარ, მხარზე გადაკიდებული მაქვს ჩანთა, თურმე მომდევს უკან ვიღაცა ნაძირალა და მიხსნის სუნკას, სრულიად შემთხვევით შეუნიშნავს არჩილას. ქურდს, რომ დაუახლოვდა, შეშინდა და მომცილდა. იქ უცებ მეორე ნაძირალა. ქურდის დამცველი გამოჩნდა. დაახლოებით, თვრამეტი-ოცი წლისამ, უთხრა:

—არაფერია, გაეხუმრა, ხომ არ ამოუღიაო?

—არ ამოუღია, მაგრამ რატომ უნდა ამოგეღოთ? მე რომ ხელი არ შემეშალნა ხომ ამოიღებდით?

—ესე იგი, გგონია, რომ შენი შეგვეშინდა?

—ერთერთმა უთხრა არჩილს და მეორემ კი სახეში ხელი გაართყა არჩილას. მე წყევლით გავიწიე მისკენ, არჩილამ არ გამიშვა. მითხრა: შენ შენი გზით წადიო. მოულოდნელად თავი ჯერ პირველს რომ დაართყა უმაღვე მიწაზე დავარდა, მეორეს ფეხი და მუშტი ერთდროულად მოართყა და ისიც იქ მიუწვა. არჩილს ცხვირიდან სისხლი მოსდიოდა. მე მინდოდა სისხლი ჩემი ცხვირსასოცით შემემშრალებინა, მაგრამ ახლოს არ მიმიკარა, მითხრა: შემეშვი, მეჩქარებაო და წავიდა. მე იმ ბიჭებს მივუტრიალდი, გაკვირვებულები შემეკითხნენ: ვინ იყო, ეს რა უცებ მოგვითავაო. მეც ვუთხარი, ჩემი ქმარი იყო მეთქი. შემეკამათა

—შენი ქმარი არა, ეგ შენ არ შეგირთავდაო

—შემირთო. ადრე იცი, რა ლამაზი გოგო ვიყავი ჩემისთანა მოხდენილი იმ სოფელში კი არა, რაიონშიც არ დადიოდა, მე მაგასთან ორი შვილი მყავს და ახლა მაგასთან არიან-მეთქი.

—მერე მიზეზი რა იყო თქვენი გაცილებისაო? — შემეკითხნენ.

—ჩემი ბრალიათქო, ვუპასუხე. მე ვუღალატე და არ მაპატიათქო.

—ხო, ვაჟკაცი ყოფილა. მითხრა ჯერ ერთმა.

—ნამდვილად, რომ ვაჟკაციაო. მერე მეორემ თქვა.

—რომ წამოდგნენ ანა, პირველმა მოვარდნილი სამი კბილი დაითვალა, მეორემ ორი. მე ახლა წავალ ანა. არჩილი არ მოვიდეს და ჩემი გულისთვის არ გაგამწაროს.

—არა, არაფერს იტყვის, ნუ შიშობ, ის კი უნდა გითხრა, ძალიან დარდიანი მყავს არჩილი.

—რატომ?

—შენმა მეორე ნაქმარევა, დავითმა მეორედ ძალიან საბედისწერო ღუელი დაუნიშნა.

—ის ნაძირალა, კიდევ არ ისვენებს? ცოლი წაართვა, გზაკვალი აუბნია და ახლა უფლის მიერ ნაბოძი სულის წართმევას ფიქრობს? მაგრამ მე მჯერა, რანაირი ღუელიც არ უნდა იყოს, მაინც ჩემი არჩილი გამარჯვებული გამოვა, ანა. ხომ არ გწყინს ჩემს არჩილს რომ ვამბობ?

—არა, გატყობ ძველი სიყვარული ასე გათქმევენებს.

—ხო, მართლი ხარ. ჩემო ანა, არ დამიმალო ფეხმძიმედა ხარ?

ანამ ღიმილით უთხრა, დიას თინათინ. კარგია შენი საკუთარი უნდა გყავდეს, მხოლოდ ჩემი შვილები არ დამიჩაგრო.

—არა, თინათინ ნუ გეშინია.

—რა ბედნიერია არჩილი, შენ რომ შეუხვდი.

—არჩილისა და ბადრი ლუარსაბიშვილის ცდამ შედეგი ვერ გამოიღო, მეორე ღუელის პირველის ვარიანტით შეცვლის შესახებ. ამის მიუღებლობამ არჩილი უფრო გაანერვიულა, ღუელის შიშმა ძილი გაუფრთხო, თუ ჩაეძინებოდა, გულს

ჩაყოლილი შიშის სინდრომით უცნაურ სიზმრებში ეხვეოდა და მისით დაფრთხალს ანა აწყნარებდა.

—რა იყო, რა დაგეძმართა, წინასწარ რა გულს იტეხ?

—არა, საყვარელო, მე ჩემს თავს არ ვნანობ, ჩემი სიკვდილით შენ და ჩემი შვილები არ გაუბედურდეთ, ამაზე ვფიქრობ. იმავე დღეს არჩილამ დავითის მხარდამჭერისგან წერილი მიიღო. გახსნა და წაიკითხა.

—აი, რა ეწერა ბარათში: ბატონო არჩილ, მე დავითის მხარდამჭერი ვარ, კი არ გაშინებ, წინა დუელზე გავპაზორდი, შენ აჯობე, მაგრამ ახლა ვერაფრით დაგამშვიდებ, რადგან დავითს სროლაში სამი მწვრთნელი ჰყავს მიჩენილი. ჟურნალისტმა დავითისაგან ინტერვიუ აიღო და ასეთი პასუხი გასცა. მთელი ამხნის მანძილზე მისგან დამარცხებულმა ახლა სისხლის აღებით უნდა ვაზღვევინოო. გუმინ ათი ვესროლე და ათივე ათიანში მოვარტყიო. ახლა ტყვიის კალიცოში გაძვრენაში უნდა ვივარჯიშოო. ერთი სიტყვით, შენი სიცოცხლე დამთავრებულია და თუ რამე ფული გაგაჩნია, ანდერძით დაუტოვე ვისაც გსურს. —წერილის კითხვა ჩაათავა არჩილამ და გული წაუვიდა. სასწრაფოს გამოუძახეს და საავადმყოფოში გადაიყვანეს. დღეები კიბის საფეხურებივით ჩათავდა, დუელამდე ხუთი დღე დარჩა, თუმცა არჩილს მწვრთნელი არ აუყვანია და არც ნანობს, მხოლოდ ღმერთს ეხვეწება.

—ღმერთო, თუ სიკვდილი დავითის ხელით მიწერია, გთხოვ აქ საავადმყოფოში ავადმყოფობით მომკალი, რომ იმან თავისი ხელით ჩემი სიკვდილი არ იხეიძოს. შემისრულე, მე შენი ყმა გვევდრები.

სოფელში დავითის მომხრეებთან ხმა დააგდეს, არჩილი ავადმყოფობას იმიზეზებსო. უნდა, რომ სიცოცხლე გაიხანგრძლივოსო, არჩილის დამ ელისომ ძმის სახელზე გამოგზავნილი წერილი მიიღო და საავადმყოფოში მიუტანა. გახსნა არჩილამ, დაიწყო წაკითხვა: ბატონო არჩილ, გავიგე, რომ დავითის მხარდამჭერ-ვილაცას შენთვის გამოუგზავნია გამაღიზიანებელი წერილი, ვითომ დავითს სამი მწვრთნელი ყავს და მორიგეობით ამზადებენო და ისეა მომზადებული, რომ კალიცოში ტყვიას აძვრენსო. არ შეგეშინდეს. ეგ სულ

ტყუილია. სამი კაცი არა, ათი მწვრთნელი, რომ დაუყენონ, სამი თვის მეცადინეობის შემდეგ ისევ ის შტერი დავითი იქნება. ისე რომ სხვის მოჩმახულ გამაღიზიანებელ ჭორებს არ აჰყვე. მე მჯერა, დარწმუნებული ვარ, რომ კვლავ შენ გაიმარჯვებ. არ იდარდო, წერილს ხელს აწერს შენი ჩარეჟა. ამ საქმის მოთავებები რაიონის მილიციის უფროსი რეზო კვეზერელი და გამომძიებელი დათო მასხარაშვილი ტყუილად ბჭობენ.

—ბატონო რეზო, ხვალ დუელის დღეა, თუ არ მოვიდა ავადმყოფობის ფორმა პირველი, მე დავით საძაგლიშვილი გადავდივარ ტერორზე.

—არა, დავით, ეგრე არ არის, იმას იქნება გამოვზავნილი აქვს, საავადმყოფომ დააზღვია და ქვითარს კი ინახავს. იმით მოგვიგებს.

—მითხარი, როდემდე უნდა ველოდოთ?

—სანამ გამოწერენ, ყალბია მისი ავადმყოფობა, თუ ნამდვილი, ამას მოცდა უნდა. დასასრული კი ყველაფერს აქვს. ამ საუბარში იყვნენ, რომ მიიღეს საავადმყოფოს მიერ გაგზავნილი წერილი. გახსნეს საავადმყოფოს ფურცელში დიაგნოზი იყო მიკრო იმფაქტი. წერილში მოცემული გადავადებაა ექვსი დღით, ესეიგი შიგ წერილში გასაგებად ეწერა დუელის დღე. შეგიძლიათ გადაიტანოთ ექვსი დღით წინ. სამი დღე უნდა მის გამოჯანმრთელებას. სამი დღეც შეხვედრის სრულყოფილი ფორმა რომ აღიდგინოსო.

წინა დღეს ხდება ეს ამბავი, როცა მეორე დღეს არჩილის და დავითის შეხვედრა იყო დანიშნული. რა თქმა უნდა, მშვიდობის მოსურნენი ამ დღეს გლოვის დღეთ აღიქვამდნენ, მაგრამ აინტერესებდათ, ამ ორთაბრძოლაში რომელი მოკვდებოდა, დასასწრებად ემზადებოდნენ ბოროტების სანახაობის მსურველნი. თავისთავად კეთილისმსურველებიც ბევრი იყვნენ. საათი დაძაბულ წუთებს ითვლის. არჩილი განერვიულებულია, პირველად დავითის გასროლას ვერ ეგუება. დავითის მხარდამჭერებისგან გამაღიზიანებელი წერილები კვლავ მოსდის. ზოგ წერილში ისეთი ბინძური სიტყვებია ნახმარი, არჩილს წერილის წაკითხვის მომენტში ავტორი წინ რომ მდგარიყო, ალბათ შუაზე გაგლეჯდა. თუმცა

თავისი მომხრეებისგან ბევრ გულგასამაგრებელ წერილებს აღებულობს.

—ათასცხრაასოცდაცხრამეტ-ორმოც წლებში ყვარელი მეთამბაქოების რაიონად ითვლებოდა. ამ წლებში მამაჩემი ბრიგადირად მუშაობდა და თამბაქოს მოყვანა გევით იმჟამად ჩვენც გვქონდა გაპიროვნებული. დაკრეფილი ასანემსად სოფლის თავში მდებარე ათუჯრედიან თამბაქოს საშრობ სარაიაზე გვქონდა მიტანილი. კვირა დღე იყო. დედაჩემს პური უნდა გამოეცხო და ბავშვი, რადგან დაინტერესებული ვიყავი თამბაქოს ანემსით, მე გამაგზავნა. იმ სარაიიდან მამაჩემის ბრიგადას სამი უჯრედი ეკუთვნოდა და ამ უჯრედში იყვნენ მამაჩემის ბრიგადის ხალხი, როგორც ქალები, ისე კაცები. კაცები რამკებიდან გამხმარ თამბაქოს ხსნიდნენ და თოკებზე ანემსილ ახლებს აბამდნენ. დღის თორმეტი საათი იყო, რომ სოფელ საცხენის ტყიდან თოფის შვიდი-რვა გასროლის ხმა შემოგვესმა, მიუხედავად იმპერიული იმ დაწყევლილი წლებისა, ხალხმა მაინც გაიკვირვა. ეს გასროლები მონადირისას არ გავსო. ეს დღე გადატანილი დაწყევლილი დუელის წინა დღეა. სამი-ოთხი ხნერი ქალი იმ სროლის ხმაზე ატირდნენ, მიხვდნენ, რომ გასროლილი ტყვიით ვილაცის გული განგმირეს. მომტირალი ქალები, ისე შეწყობილად და ისეთი გულამაჩუყებელი სიტყვებით ტიროდნენ, რომ ამჟამად სამოცდაცხრა წლის კაცი ვარ და მე ჯერაც ჩემთვის იმ უცნობზე მგლოვიარე ქალების ამაღელვებელი სიტყვები და ხმები, გულს ჯერაც მესხიერებიდან არ ამოუშლია. ამ ხნის მანძილზე ბევრის დასაფლავებაზე ვყოფილვარ, მაგრამ იმნაირი გლოვა ჯერ არსად მომისმენია. ამ ქალების ტირილი გულს ისე ძლიერად ხვდებოდა, რომ ქალი თუ კაცი, ყველა იცრემლებოდა. მე ასე შემიძლია ვთქვა: კარგი სიტყვებით შეთხზულ სიმღერას კარგი მომღერალთა გუნდი რომ მღერის ჩვენს ბედკრულ სამშობლოზე, აი ის გლოვა სიმღერის პირუკუ საპირისპიროდ რომ წარმოვიდგინოთ. რა თქმა უნდა, ოთარაანთ ქვრივში ქვრივის გლოვა შვილის მიმართ გლოვაა, მაგრამ ამაში პიროვნული გლოვაა, ის კი გუნდური განზოგადებული გლოვა იყო. შემიძლია ვთქვა, ამ მგლოვიარე ქალების სახით ქართულ ეროვნულ ტრადიციებზე აგებული

ბევრი კარგი რამ გვაქვს დაკარგული. თუნდაც გვალვის დროს, რომ დადიოდნენ კახეთში ქალები, ელიას რომ თხოვდნენ ნათეს-ნარგავის მოსარწყავად წვიმა მოსულიყო.

ერთსაათიანი ტირილის შემდეგ მაცნემ იქ სარაიაში მოიტანა ამბავი: საცხენის ტყეში დავით სამაგლიშვილი შეყვარებულთან ერთად დაცხრილესო, რომ გაიგეს ვინ იყო დაცხრილული ქალებმა თქვეს: უიმე, ქა, მაგ უქნარას გულისთვის ვტიროდითო? —თვალებიც დაუთხრიათ არჩილას გაუბედურებისათვის. დაუმატა მეორე ქალმა. მეექვსეა დავითის მოკვლა არჩილს არ დააბრალონ.

—ან იმ კახბამ, კარგი რა იპოვა მაგ არამზადაში, რომ მშვენიერი ქმარი უარყო და დავითს გაჰყვა? კარგი გააკეთა, იმ მამაცხოვრებულმა, ის არამზადა ვინც მოკლა. მეორე მხრიდან კაცი გამოეხმაურა

—არა ნატო, თინათინი კი არ მოუკლავთ, იქ აფენში ვიღაც ჩასიძებულ სართიჭალელის ცოლი შეჰყვარებია და ის არის დავითთან ერთად მკვდარი.

—მაშინ იმ ქმარს მოუკლავს, ეგ ორივენი. დაამტკიცა თებროლემ.

—თებროლე, სხვას ვის ექნებოდა მაგათი დარდი, არჩილა მაგას ვერ გაბედავდა.

—პირიქით, არჩილას საქმე უფრო აეწყო, დავითს არჩილი დუელში ჰყავდა გამოწვეული და სვალ თორმეტ საათზე უნდა შეხვედროდნენ. პირველად დავითს უნდა ესროლნა თხუთმეტი მეტრიდან. იმას ააცდენდა? მითუმეტეს მილიციის უფროსი ამეცადინებდა. არჩილს ასპროცენტიანი სიკვდილი ჰქონდა, განმარტა მაცნემ.

—ხოდა, არჩილი ღმერთმა გადაარჩინა, არამზადებს ღმერთი ხელს არ უწყობს.

—მართალი ხარ მართი.

ამ დღეს თბილისშიც მზიანი, ცხელი ამინდი იყო. არჩილი თუმცა სიცხიანია, შიშმა სძლია, მაგრამ მაინც ემზადება დანიშნული დუელისათვის. აბანოში შევიდა, შხაპი მიიღო. ანამ კარგი სამხარი მოუზადა. იგი ყოველთვის ამხნევებს, ნუ გეშინია, ჩემო რაინდო, ღმერთი შენსკენ არის, ნუ ნერვიულობ, დაწყნარდიო. ბავშვები აღრე დაანაყრა და

საათზე ორივე საცხენის ტყეში მიაცხრილა. ამ დროს, ეტყობა, ვიღაც დავითის მხარდამჭერმა წაართვა ყურმილი და არჩილას ბოლო სიტყვები ასე შემოესმა.

—ბედი გქონია, შე ნაძირალავ! დავითი ყველაფერში დაჩაგრე. იმან თუ მილიცია და პროკურატურა მიისყიდა, შენ ღმერთი მივისყიდა.

ამის შემდეგ გახარებული მიუსხდნენ სუფრას და გვიანობამდე ქეიფობდნენ. სიმღერა-ცეკვით ერთობოდნენ. დაღამდა, გვიან საღამოს ქუჩიდან ასეთი ხმა შემოესმათ: არ გადმოხტე, არ გადმოხტეო. გადაიხედეს ფანჯრიდან და დაინახეს: ქუჩაში ხალხი შეგროვილიყო, რაღაცას ეხვეოდნენ, მერე მილიციაც მივიდა, ჩაირბინა სასწრაფოდ არჩილამ და რას ხედავს: თინათინია გზაზე გაჟღღარებული, მილიციას საავადმყოფოში უნდა წაეყვანა, მაგრამ არჩილამ არ გაატანა, ხელი შუბლზე მოუთათუნა და მაშინ გაახილა თვალები. ძლივს თქვა: არჩილ, შენა ხარ? და კვლავ ისევ მიღულა და განუტევა სული. მიცვალებულს ჯიბეში წერილი აღმოაჩნდა. ამოიღო არჩილამ და ჯიბეში ჩაიდო. სასწრაფოდ ხალხი მოიხმარა და მიცვალებული შინ აიყვანა, ტახტზე დაასვენეს. მერე წერილის წაკითხვა დაიწყო.

—ჩემო არჩილ, მე შევიტყვე, რომ მათ მიერ შეთითხნილი ღუელი ისეთნაირად იყო, რომ შენთვის სიკვდილი გარდაუვალი იქნებოდა და ამის გამო მე ჩავედი აფენში. მივედი სართიჭალელთან უამბე დავითის არაადამიანური ქცევა, მის ცოლთან ინტიმურ კავშირზე ველაპარაკე და ისიც დაუდარაჯდა, დარწმუნდა ჩემს სიმართლეში. თუმცა უიარაღოს ორივენი გაექცნენ, მაგრამ გაქცეულებს საცხენის ტყეში მაინც მიუსწრო და ერთიმეორეს ორივე წააკლა. წერილს რომ კითხულობდა არჩილი, თვალზე ცრემლები მოსდიოდა. რომ დაამთავრა წაკითხვა, მიცვალებულს სახეზე გადახადა და აკოცა. მაშინ თქვა: შენ ხარ ჩემი სიცოცხლის მხსნელიო.

მიცვალებული ახალ ტანსაცმელში გამოაწყვეს, შესანიშნავი პატივისცემით სოფელში დედის გვერდით დაასაფლავეს. მიუხედავად დავითისაგან ასე გამწარებისა, ერთი ყვავილი გულზე მაინც დაადო იმ არამზადა მიცვალებულ დავითს. მილიციაში დაპატიმრებული სართიჭალელიც

მეორე ოთახში სამეცადინოთ შეუშვა. მერე არჩილის დას
ელისოს დაუძახეს და მიუსხდნენ სამხარს.

—არ ინერვიულო ჩემო ძმაო. გული არა გაქვს მშიშარა
და ძალათ ნუ აშინებ.

—ჩემო დაო, ანავ, მე უკანონო დუელზე ვშიშობ. დავითმა
რატომ უნდა მესროლოს პირველმა? თუ არ მოგკვდი და
დავიჭერი, მაინც მოვიკრეფ ძალას, ვესვრი და, თუ ასე მოხდა,
ტყვიას მის გულს აღარ ავაცდენ.

ანამ ბავშვებზე რაღაც ეჭვი აიღო. შევიდა ბავშვების
ოთახში და შენიშნა, რომ ორივენი ტიროდნენ.

—ბონდო, მურმან, რა გატირებთ, შვილო?

—განა ვერ გავიგეთ თქვენი ლაპარაკი? ხვალე მამაჩემი
იმ ნადირალამ უნდა მოკლას? დედა არა გკყავს, ახლა მამაც
არ გვეყოლება.

—ნუ გეშინიათ, შვილო, მამათქვენს ვერავინ ვერ
მოჰკლავს!

—გავიგეთ, მამას რომ ამშვიდებდი.

—ნუ სტირით, შვილო, დაწყნარდით. ჩემი მომკვლელი
ჯერ არ დაბადებულა.

—გეყოფათ ბონდო, მურმან, გაჩერდით.

ბავშვები ვერ დააწყნარეს. პირიქით, იმათ ცრემლებმა
დიდებიც აატირა. ამ დროს ტელეფონი აწკრიალდა, ელისომ
აიღო ყურმილი:

—ალო, გისმენთ.

—გთხოვთ ქალბატონო, თუ შინ არის არჩილი, ყურმილი
გადასცეთ.

—გისმენთ, არჩილი ვარ.

—გამარჯობათ, მე ჩარექა გელაპარაკებით.

—გაგმარჯოს. ხო, ჩარექ, რაშია საქმე?

—არჩილ ბედი შენსკენაა, სიმართლემ გაიმარჯვა.

—ხო, თქვი, რა მოხდა?

—სართიჭალელს დავითი გუშინ საღამოს თავის ცოლზე
მიუსწრია, იმ უბედურს თოფი არ ჰქონია, დავითი ცხენით
ყოფილა, შემჯდარა და შეყვარებული ნინო შემოუსვამს უკან
და გაქცეულან. სართიჭალელს სასწრაფოდ თოფიც და ცხენიც
უშოვია და გუშინ გამოკიდებულმა დღეს დილით თორმეტ

მონახულა და კამერაში შესაფერისი პურმარილიც შეუგზავნა. არც სართიჭალელი დარჩა ვალში. მაღალი თანამდებობის წრე ჰყოლია და ისინი ჩააყენა ყვარლის მილიციის-პროკურატურის უკანონო ქმედების საქმეში და მოთავენი სამ წელ მისჯილ პატიმარ სართიჭალელს ხუთ-ხუთი წლით მიუჯინეს გვერდში.

ლუი და ნოი

სამხრეთ ამერიკის ერთ პატარა ქალაქში იქორწინეს ლუიმ და ნოიმ. ნოი იყო უაღრესად კეთილი, კულტურული პიროვნება, პროფესიით ეკონომისტი. ლუი ლამაზი, ლერწამივით ტანფეხით, პატიოსნების განსახიერებას წარმოადგენდა. ორივენი დიდებული ოჯახის შვილები იყვნენ. ნოი მუშაობდა რკინიგზის სადგურზე, მატარებლიდან ჩამოსულ მგზავრებს ბარგის გადმოტანაში ეხმარებოდა და ყოველდღიურ პურის ფულს ძლივს შოულობდა. მძიმე შრომას არ ერიდებოდა, თუმცა შეძლებული ოჯახიდან გახლდათ. მამამისი იურისტი იყო, დედა პედაგოგი, მაგრამ მშობლების სიცოცხლის ბოლო წლებში სახლი ისე გაუქურდეს, ხელმოსანაცვლად არაფერი დაუტოვეს.

ერთ საღამოს სადგურიდან დაბრუნებულ ნოის ცოლი გახარებული შეეგება.

—მგონი გაკვეთდით, ნოი, ნამდვილად გაკვეთდით!

—როგორ, გენაცვალე, ლუი, რანაირად? მითხარი!

—აქ, ჩვენი სახლის მახლობლად ოფიცერთა სასადილო გაიხსნა...

—მერე?

—იქნება დამლაგებლის ადგილი ვიშოვოთ და რამე ვიშუშავებ ხელფასიც მექნება. კერძის ნარჩენებსაც გამოვიყენებო.

—არა, ვერ იშუშავებ.

—რატომ? ეჭვიანობ?

—ასეთმა ლამაზმა ქალმა დამლაგებლად როგორ უნდა იშუშავო? სირცხვილი არ არის?

—მაშ რა კენა? დირექტორად მე არ გამიშვებენ და მშვირები როდემდის უნდა ვიყუვო?

—მოიცა, სხვა რამე მოვიფიქროთ! — წუთიერი ღუმილის შემდეგ ლუიმ წამოიძახა:

—გავკეთდით ნოი, ნამდვილად გავკეთდით!

—როგორ ლუი?

—მე წავალ, ოფიცრებს მოვიპატიჟებ, ისინიც ხელდამშვენებულნი მოვლენ, მოიტანენ კონიაკს, ღვინოს, ტკბილეულს... შენ ცალკე გასაღები გექნება და ჩვენ, როცა შიგნით ჩავიკეტებით, შენ გასაღების ადგილიდან დაგვიწყებ თვალთვალს. ვინმე საკოცნელად, რომ წამოიწვეს, გააღებ კარებს და შემოხვალ. მე ვიტყვი: ქმარი მოვიდა და ახლა მაგის დრო არ არის-თქო! ის წავა და მოტანილს უკან ხომ არ წაიღებს? ჩვენც შემოვუსხდებით და ვიქეიფებთ. მეორე დღეს სხვა იქნება და დროც ასე წავა.

—დავუშვათ და რამე მოხდა ჩემს შემოსვლამდე?

—შენ ფიქრი ნუ გაქვს. მე არაფერი მომივა. მთავარია კარში გახვიდე და შემოიჭყიტო, საწოლები ჩანს თუ არა, თუ არა ჩანს, ისე დავდგათ, რომ გამოჩნდეს.

ეს საქმე მოაგვარეს და მეორე დღეს სამუშაო საათების შემდეგ ლუიმ ხელდამშვენებული სამხედრო პოლკოვნიკი მოიყვანა. შევიდნენ სახლში დააწყეს მაგიდაზე ორი ბოთლი კონიაკი, თავისი საუზმითურთ, შემწვარ-მოხრაკული ქათმებითურთ. რამდენიმე წუთით დაისვენეს და სუფრაც გააწყვეს. ის ღამე, რომ დაადრჩვეს, მეორე დღეს ლუიმ ქმარს ტირილით უსაყვედურა: რატომ არ შემოხვედი, მთელი ღამე რად მიმატოვე, აღარ გყვარებივარო.

—არა გენაცვალე, ნუ ტირი! მიყვარხარ, როგორ მიყვარხარ? მაგრამ გასაღები კარებში დაგრჩენიათ და ჩემი გასაღები როგორ მოთავსდებოდა საკეტში?

—უი, მომიკვდეს თავი, როგორ მომივიდა ეს? არაფერია, ეს ერთი მაპატიე, ნოი, მეორედ გასაღები კარებში აღარ დამრჩება. შენ კარგად იცი მე როგორი სინდისნამუსიანი ვოვო ჩაგბარდი. თუ ვიყვარვარ, გთხოვ, ყურადღებით იყო და სხვის ხელში საგორაოდ ნუ გამხდის.

მეორე დღეს სამუშაო საათების შემდეგ ნოიმ თავისი თვალით დაინახა, თუ როგორი ხელდამშვენებული ოფიცერი შეიყვანა ლუიმ სახლში. ამ დროს მოვიდა მეზობელი ქალი სამსახურიდან. ნოის შესასვლელი კარების მოედნიდან იწყებოდა ამ ქალის სახლის კიბე და ადიოდა მეორე სართულზე. რადგან არ იცოდა სინამდვილე, მიაშიტად უთხრა:

—რა არის ნოი არ გიშვებენ სახლში?

დაღამდა ბინდი მოეძალა არემარეს. მეზობელი ქალი აივანზე გამოვიდა და ნოის დაუძახა.

—მართლა არ გიშვებენ? თუ ცოლი არ გიშვებს, ამოდი აქა.

—არა, არა, გმადლობთ! ეს ხმა რომ მოესმა სახლიდან ლუი გამოვარდა.

—შენ ვინ გეკითხება ჩემი ქმრის ამბავს?!

—საცოდავად რომ იყურება ფანჯრიდან, რატომ შიგნით არ შეუშვებ? კურო ხომ არა გყავს? —დაგესლა მეზობელმა.

—ღიას მყავს! შე უბედურო, შენ რა გეშვებება, თორემ მე ქმარიცა მყავს და შეყვარებულიც. შენი გომბიო თავი ვის რაში ჭირდება?

ნოიმ კვლავ კარში გაათენა ის ღამე. დილით ლუიმ კვლავ უსაყვედურა:

—შენ ქმარი არა ხარ, როგორ დაჩლუნგებულხარ! გასაღები ხომ მოგეცი, ვერ შემოხვედი? მთელი ღამე კარში როგორ გაათენე?

—ახლა ჩემი გასაღები დამრჩა შიგნიდან კარებში.

—ოი, შე ბეშიკავ! როგორ დაგავიწყდა, ვერ გამოიღე? შენ მეცოდები მთელი ღამე კარებში, რომ ხარ... თუმცა ჰაერზე ხარ. იცოდე, გაფრთხილებ, მარინასთან იმ კახპასთან არ

ახვიდე, არ მიღალატო, თორემ აღარ დაგელაპარაკები. ცოტა ფხიზლად მოიქეცი. ყურადღებით იყავი, მომარჯვებული გქონდეს გასაღები. შენი დაუღვევრობით ეს ორი ღამე გამწირე. ასე უმწიკლო ქალი ჩამაგდე ლომის კლანჭებში. ხომ გახსოვს, როგორ პატიოსნად ჩაგბარდი? სამსახურის შემდეგ ლუიმ კვლავ მოიყოლა უხვად ხელდამშვენებული მაიორი. ამ დღეს მოიღრუბლა, ცა საწვიმრად იყო გამზადებული. ბოლოს გაიელვა, ერთი დაიგრუნა და მოაყოლა თქეში. საწყალ ნოის თავშესაფარი არა აქვს, წვიმაში დგას. ერთხელ მოიწადინა ღრიჭოში გახედვა, რომ ლუი და მაიორი ღრმა სიყვარულში იყვნენ შესულნი და მიანება თავი. უკან მოიხედა და მეზობელი ქალი წამოდგომოდა ქოლგით.

—რა არის, ნოი, მანდა რომ იხედები? თავადაც შეიხედა და ნახა ქალვაჟის სიყვარულის სპექტაკლი, მოავლო ხელი მამაკაცს და უთხრა:

—ხოო, ეგ ეკლდა შენს მეუღლეს და ეგეც დაუწყია.

ლუი, როგორც ზემოთ მოგახსენეთ სილამაზით შემკულია, მაგრამ პატარა მტრედით. მარინა კი ძალაღი ტანფენით, სანთელივით ჩამოქნილი, გედივით მოსრიალე.

ნოიმ მესამე ღამეც კარში გაატარა. დილით ლუიმ, მაიორი რომ გაისტუმრა, ქმარს მიუტრიალდა და საყვედური გამოუცხადა: რა არი, რამ დაგამონავა, ვერ შემოხვედი? მთელი ღამე არ მომასვენა... უძილობით თავი მტკივა.

—ვერ დაინახე, მაიორმა შესვლისთანავე ერთი ნაგანა ჯიბიდან ამოიღო მაგიდაზე დადო, მეორე კი საწოლის ბალიშის ქვეშ რომ ამოდო? როგორ შემოვსულიყავ, თავს ხომ არ მოვაკვლევინებდი?... ლაპარაკს შევეშვათ! მოდი, პური ვჭამოთ! მოუსხდნენ ცოლქმარნი სუფრას. ღვინით, კონიაკით შეთვრნენ, მოისიყვარულეს ერთმანეთი და ღამენათევებმა ტკბილად ჩაიძინეს.

ნალამური ცა დილით ცოტა შეიმღვრა. მზემ ისე გადასერა ცა, რომ თავი ვერსად იჩინა. მარინა ჩამოველო ოცდაშვიდსაფეხურიან ფიცრის კიბეს და ფანჯრიდან შეიხედა. შემდეგ კარში პირის დასაბანად გამოსულს ნოის შეასხენა

—იჩქარე, სამსახურში არ დაგავკიანდეს!

ლუიმ, მოისმინა თუ არა ეს სიტყვები, გამოუვარდა.

—შე მახინჯო, ჩემი ქმრისას ვინა გკითხავს დაიგვიანებს
თუ არა?

მარინამ ერთი შეხედა და განაგრძო გზა. იმ დღეს არც მზე გამოჩენილა და არც წვიმის წვეთი ჩამოვარდნილა. მარინა სამსახურიდან, რომ დაბრუნდა, შენიშნა, რომ ნოი გარეთ, თავისი სახლის კარების გვერდით, ფანჯარასთან საწოლს იმართავდა და გადაულაპარაკა:

—რაშია საქმე? ცოლს ხომ არ ეყრები?

ამ სიტყვის გამო გამოუვარდა ოთახიდან ლუი და კიბეზე მიმავალ მარინას მიაძახა:

—რატომ უნდა გამეყაროს, შე გომბიო შენა? რომ გამეყაროს ჩემზე უკეთესს შეირთავს?

მარინამ მოგვიანებით შენიშნა, რომ ვიღაც ხელდამშვენებული, პოლკოვნიკის ჩინით, შევიდა ლუისთან და, არც ის გამოჩენია, გარეთ საწოლზე მჯდომი განერვიულებული ნოი სიგარეტს ზედიზედ, რომ ეწეოდა.

ის ის იყო შეყვარებულებმა ჩაიძინეს, რომ დღისით თავშეკავებული ღრუბლები საღამოთი აცრემლდნენ. ტანსამოსიანი ნოი საწოლზე ხან წამოჯდებოდა, ხან საბანში შეიყუჩებოდა. სინათლები ჩამქრალი იყო იმ უბანში, მხოლოდ მარინას ოთახიდან გამოდიოდა შუქი. წვიმა თანდათან გაძლიერდა, ისე, რომ ნოის ლოგინიც დაუსველდა და თავადაც გაიღუპა. მარინამ შეხედა, ჩაუტანა ცელოფანის მოსასხამი, მაგრამ საცოდავს უკვე აკანკალებდა. ქარი იყო და ცელოფანი ვეღარ შევლოდა. ქალმა სთხოვა, შე საცოდავო, ლოჯის ოთახში მოვათავსებო. მაგრამ იუარა, ცოლი გამიბრაზდებო. წვიმა და ქარი მთელი ღამე გაგრძელდა. ნოიმ ვეღარ გაუძლო სიცივეს და ღამის ორ საათზე ჩუმი ნაბიჯით ავიდა მარინას სახლის გამოსასვლელი კარების გადახურულ მოედანზე წამოწვა. მაგრამ სველი მაინც მოუსვენრობას გრძნობდა. ფეხზე წამომდგარ ნოის უცებ თვალი გაექცა უფარდოთ დარჩენილ პატარა ფანჯრისკენ. ჩართული სამაგიდო სინათლის შუქი უპერანგოდ დარჩენილ ტიტველა ხორცებს ისე ასხივოსნებდა, რომ მისმა დანახვამ ნოი ჯოჯოხეთიდან გამოიყვანა და სამოთხისებური შვება აგრძნობინა. ამან უფრო გააბედინა ზარის დილაკზე თითის დაჭერა.

—ვინა ხარ? მოისმა ქალის ხმა.

—ნოი ვარ, ნოი!

მარინა ადგა, სასწრაფოდ ხალათი გადაიცვა და კარები გაუხსნა.

—მოდით, შე საცოდავო!

კაცი შევიდა და მუხლის ჩოქზე დაუდგა.

—შემიბრალე, დავიღუპე მარი, კაცად თუ ვიქცევი აღარ მგონია!

—რა არის, კიდევ მოიყვანა?

—ეს კვირა სულ ამ დღეში არაა? გაგიჟდა. პატიოსნება

მუცელს გადააყლა!

—შედი საცოდავო აბაზანაში, გასუფთავდი!

—არა, არა! მე შენი ღირსი არა ვარ!

—კი არ გიჩემებ გასუფთავდი! აი, პირსაწმენდიც, გეშეიება ალბათ. შენ იბანავე, მე მანამდე სუფრას გავეშლი.

ღამის სამ საათზე მიუსხდნენ სუფრას. ნოიმ კონიაკით გული იჯერა. ორი ჭიქა მარინამაც გადაჰკრა და ძილი ნებისა უსურვა ნოის და ცალკე ოთახში გაშლილს თავის საძინებელს დაუბრუნდა. ნოი დაწვა, მაგრამ ახლა, ყველაფრით უზრუნველყოფილს, ის არ ასვენებდა რაც თვალბემა გულს ერთი დანახვით აგრძნობინეს. კუჭი დაკმაყოფილებულია, მაგრამ გული და სული არ ისვენებს. გული სიყვარულს ეძებს, გულისაკენ იწევს... ადგა უხმაუროდ გააღო ქალის საძინებელში გამავალი კარი. მივიდა, დახედა ქალს უეცრად ვნებებმა სძლია. აკანკალდა. მძინარეს ეამბორა. მარინამ მხოლოდ მხარი იცვალა. მეორედ აკოცა. კვლავ მხარი იცვალა. უნებართვოდ ჩაწოლა მაინც ვერ გაბედა, სინდისმა სძლია და გაბრუნდა. მარინამ მხოლოდ მაშინღა გაიღო ხმა:

—რას ეძებ, ნოი, რა გინდა?

—მხოლოდ შენს სიყვარულს, ანგელოზო!

—არა, ნოი, შენ ცოლი გყავს და არ შეიძლება.

—არა, ის ჩემი აღარ არის! სასადილოს კახპაა! მასზე გული აღარ მამიბრუნდება! თუ თანახმა იქნები, ამიერიდან შენ იქნები ჩემი! ვნებამორეული კაცი ერთბაშად დააცხრა.

—არა, არა! არ შემიძლია! ნოიმ იგრძნო ეს უარი რა ტონითაც იყო ნათქვამი და ჩაუწვა. უფრო მძლავრად მიიზიდა

კალმახის მსგავსად მოფართხალე ქალის ტანი. გული სიყვარულით, რომ იჯერეს, მერე მარინამ უთხრა:

—გათენებაა, წადი! ახლა შეუღე მათ კარი და უთხარ, სველი ტანისამოსი მაქვს და უნდა გამოვიცვალოთქო.

ნოიმ და მარინამ ამ ღამის მსგავსი კიდევ ხუთი-ექვსი ღამე ერთად გაატარეს. ლუი უფრო თამამად გაიდქვიფა სამხედროებში და მერე აღარც გაუხედავს ქმრისკენ. მარიმ ქმარს ჩააცვა, დაახურა თავისი გემოვნებით სამსახურიც უშოვა, ეკონომისტად დასვა და მკლავი მკლავში გაყრილნი მიდი-მოდდიოდნენ. თითქოს და დრომ მიუჩინა ყველას თავისი ადგილი. შეყვარებულნი ერთი-მეორეს შეეგუვნენ. აგერ, ესლა ლუი მეზობლებთან ჩამდგარა და სწორედ ახლა გაიარეს მის წინ მკლავგაყრით ნოიმ და მარინამ. ლუი ჭორაობას მოჰყვა:

—ეგ კახა მარინა, ნოის ჩემს წინ ისე გამაღიზიანებლად დაატარებს ხოლმე, გეგონება მაგ კაცის ტემპერამენტიანობა არ ვიცოდე.

—რა არის, ლუი, ნოი არ იყო ტემპერამენტიანი?

—როგორ არა, მაგრამ...

—რა, მაგრამ? თქვი, რაც სათქმელი გაქვს უნდა ითქვას.

—მაგრამ ის, რომ მე ვერ მაკმაყოფილებდა.

მეზობლებმა გადაიხარხარეს. ცოტა ხანში ხელში ჩანთით ბაზარში მიმავალმა ნოიმ და მარინამ წინ გაუარეს. ლუიმ დაადევნა:

—მეხი კი დაგაყარეთ!

მათ კი ისე გაიარეს, თითქოს არც გაგვივიაო.

დრო გავიდა და ლუი რომელი ნაწილის ოფიცრებშიც გულაობდა, ის ნაწილი სხვაგან გადაგზავნეს. ერთმა ოფიცრმა იგი ცოლად წაიყვანა. ნოი კი იმავე საწარმოოს დირექტორის მოადგილედ დანიშნეს, დააწინაურეს, როგორც კარგი სპეციალისტი. მარინა დაფეხმძიდა. ცოლქმარის სიჯანმრთელემ შედეგი გამოიღო. ბედნიერი სიყვარული უფრო და უფრო ძლიერდებოდა. მეორედ გათხოვილი ლუი ექვსი თვის შემდეგ დაბრუნდა. გააღო დაკეტილი სახლის კარი. გააღვიდა მიძინებული კედლები. უსამსახუროდ და უსახსროდ დარჩენილი დამლაგებლობას თავის ნაქმარევს სთხოვდა. მარის შიშის უსიამოვნო წინათგრძნობა დაეუფლა, მაგრამ

კეთილშობილებამ უარი ვერ ათქმევინა. პირიქით ქმარს დამლაგებლად ააყვანინა. დროთა ვითარებაში ლუიმ თავისი ბინა გაყიდა და მის მაგიერ სხვა უბანში გადასახლდა. ნოიმ, რომელიც ნამდვილ კაცად აქცია მარინამ, ახლა მას უღალატა და პირველ ცოლს ლუის დაუბრუნდა. ორჯერ თხოვა მარინამ ნოის, დაბრუნებოდა ოჯახს და შვილს მამა თავზე დგომოდა. რადგან არ მოხერხდა მათი შერიგება. მაშინ მარინას ალალმა ბიძაშვილმა, რომელიც დირექტორი იყო, ნოი სამსახურიდან დაითხოვა. აი ამათხუა ნათქვამი: წლუმპედან ამოყვანილმა იმდენი იგორა, კვლავ წლუმპეში ჩავარდაო.

ცოლქმარნი სარა და აბრამა

ქალაქის მახლობლად, მთის პატარა მყუდრო ფერდობზე, მდინარის ნაპირზე გაშენებული იყო სოფელი ბარადულა. სოფლის განაპირად ორსართულიანი ძველი მამაპაპური სახლი იდგა. ამ პატარა პროზაული ნაწარმოების გმირებიც ამ სახლში ცხოვრობდნენ. კაცს აბრამა; ქალს კი სარა ერქვა. ქმარი იყო მღებავი, ცოლი კი მკერავი. ორივე საკმაო ფულის გამკეთებლები და შემომტანები გახლდნენ. უნდა ითქვას, რომ სიმდიდრით ამ სოფელში პირველები იყვნენ.

ერთ დღეს სამსახურიდან მობრუნებულ აბრამას სარამ ჯარში გასაწვევი უწყება დაახვედრა. აბრამამ გადაიკითხა და დადარდიანდა. სევდა შემოწოლილმა ცოლს გადაულაპარაკა:

—რა უბედურ დღეზე ვარ დაბადებული? ომი მაინც არ იყოს, სარამ მეუღლე დაამშვიდა.

—რა გადარდებს? ღმერთის მადლით ფული ბევრი გვაქვს, აიღე და კომისარს ჩაუტანე. ისიც გაგანთავისუფლებს, ხომ იცი, ქრთამი ჯოჯოხეთს ანათებსო.

აბრამას ჯერ კი გაუხარდა ცოლის მოსაზრება, მაგრამ ცოლის რჩევას მერე ღრმად ჩაუფიქრდა, გონებაში აწონდაწონა, გაანალიზა და როგორც იქნა ამოღერდა:

—არა, ფულს ვერ მივცემ!.. რატომ უნდა მივცე? ქუჩაში ნაპოვნი ხომ არ მაქვს?

—აბრამ, ფული მიეცი შენთვის ასე სჯობია.

—არა, ფულს არ მივცემ! ან რატომ უნდა მივცე, რადგან უფულოდ თავის გადარჩენის ორი პირობა არსებობს? ერთი: შეიძლება, უფულოდ გამანთავისუფლონ; მეორე: თუ არ გამანთავისუფლეს, ხომ შეიძლება სადმე ახლოს მაინც დამტოვონ?

—დაუშვათ, არ გაგანთავისუფლეს და არც აქ, ახლოს დავტოვეს, მაშინ?

—ქალო, შენ ჩემთვის ცუდს ფიქრობ თუ კარგს?

—კარგს ვფიქრობ და იმიტომ გეუბნები ფული მიეცითქო.

აბრამა კვლავ ჩაფიქრდა, რამდენიმე წუთის შემდეგ გახარებულმა თქვა:

—ფულს მაინც არ მივცემ. თავის გადარჩენის ორი საშუალება კიდევ მოვიფიქრე. პირველი: იქნებ ფრონტზე არ გამაგზავნონ; მეორე: იქნება პროდუქტების საწყობში გამგედ გამიშვან. იქ ფულსაც გავაკეთებ და გამოვიგზავნი.

—დაუშვათ და ფრონტზე გავაგზავნეს?

—ფულს მაინც არ მივცემ! ტყუილად რატომ უნდა მივცე?

აბრამამ ფიქრს კიდევ რამდენიმე წუთი დაუთმო და გახარებულმა წამოიძახა:

—ორი საშუალება კიდევ მაქვს! ერთი: შეიძლება მტერს დავასწრო და მოვკლა. მეორე: შეიძლება გადავრჩე, ამცდეს ნასროლი ტყვია და ვერ მომკლა... ან, არა და, ყველა ხომ არაა დაუნდობელი? დაუშვათ შემიბრალა და ცოცხალი ჩამოვედი.

—თუ არ შევიბრალა და მოვკლა?

—ფულს მაინც არ მივცემ! რატომ მივცე, ჰაერიდან კი არ მოდის. კიდევ მაქვს ორი ვარიანტი. პირველი: საიქილოში შესული, არჩევანით, შეიძლება სამოთხეში გამიშვან; მეორეც ის, რომ ამ ხერხით შეიძლება ჯოჯოხეთს ავცდე.

—იქნებ ვერ აიცდინე და ჯოჯოხეთში გაგიშვან?

სარა, შენ ჩემი მტერი ხარ?!

—მტერი კი არა, არ მინდა, აბრამ, რომ დაიჩაგრო.

—სარა თავს არ დავიჩაგრავე, მაგრამ არც ფულს მივცემ.

—დამიჯერე, აბრამ, საქმე გაგიფუჭდება თუ ფულს არ გადაიხდი. დაგასწრებს ეშმაკი და მერე ასეთ ლამაზ ქალს მარტოდ მტოვებ? შვილი მაინც მყავდეს?

—თქვა და დაიწყო ტირილი. მერე აბრამსაც ამოუჯდა გული, მოეხვია, მოეფერა.

განებივრებულმა სარამ სლუკუნით უთხრა:

—აბრამ, ფულს კომისარს ახლა მაინც ხომ მისცემ?

—კი, გენაცვალე! შენგან ჩინში შეგდებული კაცი ფულს მივცემ, მაგრამ მე საიქიოდან ვინ დამაბრუნებს?

თურმე, ცოლქმარნი ერთი და იგივე სიზმარში იყვნენ. მომტირლები უფალმა გააღვიძა. გახარებულები ერთიმეორეს ეხვეოდნენ, ეფერებოდნენ და ვნებადამცხრალნი უფალმა კვლავ დააძინა.